

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΣΕ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗΣ"
(ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ)

Διπλωματική Εργασία

«Ζητήματα δεοντολογίας στην εξ αποστάσεως τριτοβάθμια
εκπαίδευση. Μελέτη περίπτωσης: η διαχείριση της λογοκλοπής και
των Πνευματικών Δικαιωμάτων στο ΕΑΠ.»

ΜΟΥΛΑΡΑ Κυριακή

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: ΜΑΝΟΥΣΟΥ Ευαγγελία

Πάτρα, Ιούλιος 2024

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία της φοιτήτριας Μουλάρá Κυριακής που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης η συγγραφέας/δημιουργός εκχωρεί στο ΕΑΠ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, με αντάλλαγμα και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας της συγγραφέας/δημιουργού ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση της συγγραφέας/δημιουργού. Η συγγραφέας/δημιουργός διατηρεί το σύνολο των ηθικών και περιουσιακών της δικαιωμάτων.

«Ζητήματα δεοντολογίας στην εξ αποστάσεως τριτοβάθμια
εκπαίδευση. Μελέτη περίπτωσης: η διαχείριση της λογοκλοπής και
των Πνευματικών Δικαιωμάτων στο ΕΑΠ.»

ΜΟΥΛΑΡΑ Κυριακή

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

ΜΑΝΟΥΣΟΥ Ευαγγελία

Επιβλέπουσα Α΄ - ΣΕΠ

Συν-Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

ΠΙΕΡΡΗ Ευγενία

Επιβλέπουσα Β΄ - ΣΕΠ

Πάτρα, Ιούλιος 2024

Αν θέλει κανείς να είναι επιτυχημένος, πρέπει να σκέφτεται.

Να σκέφτεται μέχρι να πονάει.

*Πρέπει να γυρίζει ένα πρόβλημα στο μυαλό του,
ώσπου να μην υπάρχει πλευρά του που δεν έχει εξετάσει.*

Η παρούσα διπλωματική εργασία αφιερώνεται στη μητέρα μου, Πελαγία, στον σύζυγό μου,

Στέλιο και στον γιο μου, Παναγιώτη.

Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω θερμά τις δύο επιβλέπουσες καθηγήτριες μου, για την καθοδήγηση, τις πολύτιμες συμβουλές και την υποστήριξη που μου προσέφεραν κατά την διάρκεια συγγραφής της παρούσας διπλωματικής εργασίας, καθώς και τον κ. Τσιωτάκη Παναγιώτη για την βοήθεια και την στήριξη του στο ερευνητικό κομμάτι της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την Νομική Σύμβουλο του ΕΑΠ, την κα. Μ.Α. για τις συμβουλές και την πολύτιμη βοήθεια της στην ολοκλήρωση της ερευνητικής διαδικασίας.

Περίληψη

Το εκάστοτε εκπαιδευτικό ίδρυμα αποτελεί μία μικρογραφία της κοινωνίας, καθώς απαρτίζεται από γραπτούς και άγραφους κανόνες, τους οποίους οφείλουν να υπακούσουν όσοι αποτελούν τμήμα του. Το σύνολο των κανόνων αυτών, η ακαδημαϊκή δεοντολογία, απασχολεί όλο και περισσότερο την εκπαιδευτική κοινότητα, ιδιαίτερα με την ανάπτυξη της εξ αποστάσεως (εξΑ) διδασκαλίας, αλλά και την τεχνολογική εκτίναξη την παρούσα χρονική περίοδο.

Αρχικά, η ανάπτυξη των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Ενημέρωσης (ΤΠΕ) και η δημιουργία διαφόρων εφαρμογών έχει οδηγήσει σε πλήθος ανάρμοστων εκπαιδευτικών συμπεριφορών, όπως λ.χ. η λογοκλοπή και η καταπάτηση των Πνευματικών Δικαιωμάτων. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η ανάδειξη των δεοντολογικών ζητημάτων και κανόνων των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων που προσφέρουν εξ αποστάσεως σπουδές, αλλά και η διερεύνηση της περίπτωσης του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ), όσον αφορά την κατοχύρωση των Πνευματικών Δικαιωμάτων, τις πολιτικές πρόληψης και διαχείρισης περιπτώσεων λογοκλοπής, αλλά και τις απόψεις των μελών του για την Τεχνητή Νοημοσύνη (ΤΝ) και την επιρροή που ασκεί στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση (εξΑΕ).

Πιο συγκεκριμένα, με την παρούσα διπλωματική εργασία επιχειρούμε να αναδείξουμε τη σπουδαιότητα των Π.Δ. στην εξΑΕ, τις μορφές της λογοκλοπής και τον ρόλο της ΤΝ μέσα στους κύκλους του ΕΑΠ. Λαμβάνοντας υπόψη το κενό που υπάρχει στην ελληνική βιβλιογραφία, αναζητούμε και προσπαθούμε να καταγράψουμε τον τρόπο δράσης της Νομικής Υπηρεσίας, των Καθηγητών – Συμβούλων (Κ-Σ) αλλά και των φοιτητών/τριών στο συγκεκριμένο πανεπιστημιακό ίδρυμα, σχετικά με τον τρόπο διαφύλαξης των Π.Δ., τις υπάρχουσες γνώσεις περί λογοκλοπής, τους τρόπους πρόληψης και καταστολής του φαινομένου αλλά και τις απόψεις περί χρήσης της ΤΝ σε εξΑ σπουδές.

Τέλος, με βάση τα ευρήματα, προτείνεται όπως όλα τα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα της χώρας εφαρμόσουν το πρότυπο του ΕΑΠ ως μέσο για τη βελτίωση της προστασίας των Π.Δ. και την αντιμετώπιση της λογοκλοπής. Θα πρέπει δηλαδή να επικεντρωθούν στην διαρκή ενημέρωση του κώδικα δεοντολογίας τους, την προάσπιση των Π.Δ. των συγγραφέων και την υιοθέτηση κατάλληλων πρακτικών για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της λογοκλοπής. Γίνεται μνεία ότι σημαντικό ρόλο στην όλη προσπάθεια έχουν οι πολιτικές ενημέρωσης των Καθηγητών αλλά και των φοιτητών/τριών τους, ώστε

να γίνεται ορθή χρήση από μεριάς τους εφαρμογών και προγραμμάτων ΤΝ, οι οποίες λειτουργούν υποστηρικτικά στις σπουδές τους ενώ προάγουν την κριτική σκέψη και ατομική προσπάθεια των ατόμων.

Λέξεις – Κλειδιά

Ακαδημαϊκή δεοντολογία, Λογοκλοπή, εξ αποστάσεως εκπαίδευση, Τεχνητή Νοημοσύνη, ΕΑΠ

«Ethical Issues in Distance Higher Education: Case study: Plagiarism Management and Intellectual Property Rights at the Hellenic Open University (HOU)»

MOULARA Kyriaki

Abstract

Each educational institution represents a microcosm of society, as it is comprised of both written and unwritten rules that must be obeyed by those who are part of it. The entirety of these rules, known as academic ethics, increasingly concerns the educational community, especially with the development of distance learning (DL) and the technological surge of the present period.

Initially, the development of Information and Communication Technologies (ICT) and the creation of various applications have led to numerous inappropriate educational behaviors, such as plagiarism and the infringement of Intellectual Property Rights. The purpose of this study is to highlight the ethical issues and rules of universities that offer distance learning programs and to investigate the case of the Hellenic Open University (HOU) regarding the protection of Intellectual Property Rights, policies for the prevention and management of plagiarism cases, and the views of its members on Artificial Intelligence (AI) and its impact on distance education.

More specifically, in this thesis, we attempt to highlight the importance of intellectual property rights in distance education, the forms of plagiarism, and the role of artificial intelligence within the circles of the Hellenic Open University. Taking into account the gap in Greek literature, we seek to document the actions of the Legal Service, Tutors, and students at this university regarding the protection of intellectual property rights, the existing knowledge about plagiarism, the methods of prevention and suppression of the phenomenon, as well as opinions on the use of artificial intelligence in distance education studies.

Finally, based on the findings, it is suggested that all universities in the country adopt the HOU model as a means to improve the protection of Intellectual Property Rights and combat plagiarism. This means they should focus on continuously updating their code of ethics, protecting the Intellectual Property Rights of authors, and adopting appropriate practices for the prevention and handling of plagiarism. It is noted that an important role in the overall effort is played by the policies for informing Professors and their students, so that they make proper use of AI applications and programs, which support their studies while promoting critical thinking and individual effort.

Keywords

Copyrights, Plagiarism, Distance education, Artificial intelligence, HOU

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	v
Abstract	vii
Κατάλογος Εικόνων / Σχημάτων	xi
Κατάλογος Πινάκων	xii
Συντομογραφίες & Ακρωνύμια.....	xiv
1. Εισαγωγή.....	1
1.1 Τοποθέτηση του προβλήματος	1
1.2 Λόγοι επιλογής του θέματος.....	2
1.3 Η σημασία του θέματος και η συμβολή του στην υπάρχουσα γνώση	3
1.4 Σκοπός και στόχοι της έρευνας – ερευνητικά ερωτήματα	4
1.5 Δομή της εργασίας.....	7
Α΄ ΜΕΡΟΣ	9
2. Θεωρητικό πλαίσιο – Ζητήματα Πνευματικών Δικαιωμάτων, λογοκλοπής και Τεχνητής Νοημοσύνης.....	9
2.1 Πνευματικά Δικαιώματα	10
2.1.1 Ορισμός	10
2.1.2 Νομοθετικό πλαίσιο	10
2.1.3 Άδειες Creative Commons	13
2.1.4 Πνευματικά Δικαιώματα και εξ αποστάσεως εκπαίδευση.....	14
2.2 Λογοκλοπή	16
2.2.1 Ορισμός	16
2.2.2 Μορφές λογοκλοπής στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση	16
2.2.3 Ακούσια λογοκλοπή	17
2.2.4 Εκούσια λογοκλοπή	17
2.2.5 Παράφραση	17
2.2.6 Αυτό-λογοκλοπή	18
2.2.7 Λογοκλοπή ή όχι;	19
2.2.8 Λογοκλοπή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση.....	20
2.2.9 Βιβλιογραφική επισκόπηση σχετικά με την λογοκλοπή.....	23
2.3 Τεχνητή Νοημοσύνη και εξ αποστάσεως εκπαίδευση.....	27
2.3.1 Χρήση εφαρμογών Τεχνητής Νοημοσύνης από τα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα.....	30
2.3.2 Χρήση εφαρμογών Τεχνητής Νοημοσύνης από φοιτητές/τριες	32
2.4 Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ)	34
2.4.1 Πολιτικές κατοχύρωσης Πνευματικών Δικαιωμάτων – πρόληψης Λογοκλοπής	38
2.4.2 Λογισμικό εντοπισμού λογοκλοπής.....	41
Β΄ ΜΕΡΟΣ	44
Εμπειρική έρευνα	44
3. Μεθοδολογία της Έρευνας.....	45
3.1 Προβληματική της έρευνας	45
3.2 Συνοπτική παρουσίαση της έρευνας	46
3.2.1 Συνέντευξη με τη Νομική Υπηρεσία	49
3.2.2 Ερωτηματολόγιο μελών ΣΕΠ.....	50

3.2.3	Ερωτηματολόγιο φοιτητών/τριών	52
4.	Αποτελέσματα της έρευνας.....	56
4.1	Συνέντευξη Νομικής Υπηρεσίας.....	56
4.2	Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό	58
4.3	Φοιτητές/τριες	74
4.4	Σύνοψη - Ερμηνεία αποτελεσμάτων	91
5.	Συμπεράσματα - Συζήτηση	96
5.1	Συζήτηση	98
5.2	Δυσκολίες και περιορισμοί της έρευνας.....	100
5.3	Προτάσεις για μελλοντική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας.....	101
5.4	Προτάσεις για μελλοντικές έρευνες	102
6.	Βιβλιογραφικές Αναφορές	103
	Παράρτημα Α: Ερωτηματολόγιο Κ-Σ.....	118
	Παράρτημα Β: Ερωτηματολόγιο φοιτητών.	127

Κατάλογος Εικόνων / Σχημάτων

Εικόνα 1: Πίνακας με τα CC.....	14
Εικόνα 2: Αποτύπωση των εμπλεκομένων μερών της έρευνας.....	48
Εικόνα 3: Πυραμιδική αποτύπωση εφαρμογών ΤΝ που χρησιμοποιούν οι φοιτητές/τριες	90

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Δημογραφικά στοιχεία το Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό στο ΕΑΠ	59
Πίνακας 2: Ορισμός Π.Δ. από το Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό	59
Πίνακας 3: Διαχείριση ζητημάτων Π.Δ. από το Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό στην εξΑ διδασκαλία στους κύκλους του ΕΑΠ.....	60
Πίνακας 4: Σύνδεση Π.Δ. και εξΑ διδασκαλίας στο ΕΑΠ	60
Πίνακας 5: ΟΣΣ και Π.Δ.	61
Πίνακας 6: Τι είναι η λογοκλοπή	61
Πίνακας 7: Μορφές λογοκλοπής.....	62
Πίνακας 8: Ακούσια λογοκλοπή	62
Πίνακας 9: Παράφραση	63
Πίνακας 10: Αυτο-λογοκλοπή.....	63
Πίνακας 11: Αναφορά στις ΟΣΣ από το Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό για την λογοκλοπή.....	64
Πίνακας 12: ΕΑΠ και λογοκλοπή	65
Πίνακας 13: Έλεγχος κειμενικής ομοιότητας από το Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό	66
Πίνακας 14: Ενδεδειγμένη μελέτη του Turnitin από το Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό	66
Πίνακας 15: Turnitin και κειμενική ομοιότητα στα προς αξιολόγηση κείμενα των φοιτητών/τριών	67
Πίνακας 16: Πως ερμηνεύει το Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό την λογοκλοπή από τους/τις φοιτητές/τριες	68
Πίνακας 17: Πόσο εξοικειωμένο είναι το Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό με την TN	69
Πίνακας 18: TN και εξΑ σπουδές	69
Πίνακας 19: Προβληματισμοί TN και εξΑΕ.....	70
Πίνακας 20: Υποστηρικτικός ρόλος της TN στο Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό	72

Πίνακας 21: Προγράμματα ΤΝ που χρησιμοποιούν στο Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό	72
Πίνακας 22: Παρακολούθηση σεμιναρίων για την ΤΝ από το Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό	73
Πίνακας 23: Πραγματοποίηση ημερίδων για το Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό	73
Πίνακας 24: Πραγματοποίηση ημερίδων για τους/τις φοιτητές/τριες	74
Πίνακας 25: Δημογραφικά στοιχεία της έρευνας (επίπεδο σπουδών)	75
Πίνακας 26: Δημογραφικά στοιχεία της έρευνας (προερχόμενη Σχολή ΕΑΠ)	76
Πίνακας 27: Δημογραφικά στοιχεία της έρευνας (εξάμηνο σπουδών)	76
Πίνακας 28: Ορισμός Π.Δ.	77
Πίνακας 29: ΕξΑΕ και Π.Δ.	78
Πίνακας 30: Σύνδεση εξΑ σπουδές και Π.Δ.	78
Πίνακας 31: Μορφές λογοκλοπής	79
Πίνακας 32: Εκούσια λογοκλοπή	79
Πίνακας 33: Ακούσια λογοκλοπή	80
Πίνακας 34: Ακούσια λογοκλοπή	80
Πίνακας 35: Παράφραση	81
Πίνακας 36: Αυτό-λογοκλοπή	81
Πίνακας 37: Περιπτώσεις λογοκλοπής και ΕΑΠ	82
Πίνακας 38: Φοιτητές/τριες και ΤΝ	84
Πίνακας 39: ΤΝ και εξΑ σπουδές διδασκομένων	84
Πίνακας 40: ΤΝ και προβληματισμός διδασκομένων	87
Πίνακας 41: Εφαρμογές ΤΝ για υποστηρικτικό σκοπό στο ΕΑΠ	89
Πίνακας 42: Απόψεις φοιτητών/τριών σχετικά με την δημιουργία Θ.Ε. για τα Π.Δ. και λογοκλοπή	90

Συντομογραφίες & Ακρωνύμια

ΔΕ	Διπλωματική Εργασία
Ε.Α.Π.	Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
ΕξΑ	Εξ αποστάσεως
ΕξΑΕ	Εξ αποστάσεως εκπαίδευση
ΘΕ	Θεματική Ενότητα
ΟΣΣ	Ομαδικές Συμβουλευτικές Συναντήσεις
Π.Δ.	Πνευματικά Δικαιώματα
ΠΕ	Πτυχιακή Εργασία
ΠΣ	Πρόγραμμα Σπουδών
TN	Τεχνητή Νοημοσύνη
ΤΠΕ	Τεχνολογίες της Πληροφορίας και Ενημέρωσης
CC	Creative Commons

1. Εισαγωγή

1.1 Τοποθέτηση του προβλήματος

Στην σύγχρονη εποχή, ιδιαίτερα λόγω της ανάπτυξης των νέων τεχνολογιών, η εκπαίδευση αποτελεί προτεραιότητα των κυβερνήσεων και προαπαιτούμενο των κοινωνιών, ενώ καθίσταται ως βάση της κοινωνικής και προσωπικής ανάπτυξης του ατόμου. Πολύ περισσότερο, η ενίσχυση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (εξΑΕ) τις τελευταίες δεκαετίες αλλά και των νέων τεχνολογιών (Μανούσου και σύν, 2019), αποτέλεσε την αφορμή προκειμένου να θεσπιστούν πιο σύγχρονοι κανόνες ακαδημαϊκής δεοντολογίας και να αναζητηθούν τρόποι κατοχύρωσης ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων αναφορικά με τις ερευνητικές μελέτες αλλά και γενικά με ένα κειμενικό έργο.

Στόχος αποτελεί η διαφύλαξη των αρχών και κανόνων της συμπεριφοράς και της επαγγελματικής δεοντολογίας στον ακαδημαϊκό χώρο, αλλά και της οντότητας του δημιουργού και του έργου του, προκειμένου να αποφευχθούν περιπτώσεις λογοκλοπής. Αποτέλεσμα της ανωτέρω προσπάθειας είναι η δημιουργία Κώδικα Δεοντολογίας σε κάθε πανεπιστημιακό ίδρυμα και η αυξανόμενη καταγραφή ερευνητικών μελετών, κειμένων και άρθρων, τα οποία προστατεύονται από Π.Δ. .

Παρ όλα αυτά, παρατηρείται το φαινόμενο ότι όσο αυξάνονται οι νέες τεχνολογικές εφαρμογές στο διαδίκτυο, τόσο πολλαπλασιάζεται το φαινόμενο της μερικής ή ολικής αντιγραφής κειμένων, άρθρων, μελετών, χωρίς την συγκατάθεση ή την αναφορά στον δημιουργό. Αυτή η πρακτική επίσης είναι ευρέως διαδεδομένη, για λόγους που θα αναλυθούν παρακάτω, ανάμεσα και στην εκπαιδευτική – πανεπιστημιακή κοινότητα, προκαλώντας εύλογα ερωτήματα για την ακαδημαϊκή εντιμότητα και τον τρόπο πρόσπισης της.

1.2 Λόγοι επιλογής του θέματος

Εύλογα λοιπόν προκύπτει η ανάγκη διερεύνησης των πρακτικών λογοκλοπής στην εξΑΕ αλλά και ο ρόλος των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην κατοχύρωση και προάσπιση των Π.Δ.. Η αυξανόμενη χρήση της ΤΝ έχει επιφέρει στο προσκήνιο το ζήτημα της ορθής ή μη χρήσης της εντός της ακαδημαϊκής κοινότητας. Πολύ περισσότερο, βάσει τη βιβλιογραφία, παρατηρείται ότι ορισμένα μέλη της προσφεύγουν σε αθέμιτα μέσα και πρακτικές, κατά παράβαση των κανόνων δεοντολογίας, ώστε να επιτύχουν τους ατομικούς τους σκοπούς.

Από την άλλη μεριά, τα νέα τεχνολογικά επιτεύγματα και οι διαδικτυακές εφαρμογές φαίνεται επίσης πως μπορούν να βοηθήσουν στην ανίχνευση των αντιγραφόμενων κειμένων και στην προάσπιση των δικαιωμάτων των συγγραφέων. Κατά πόσο όμως ισχύει αυτό; Απάντηση στο συγκεκριμένο ερώτημα προσπαθεί να δώσει η συγκεκριμένη έρευνα, η οποία εκτός των άλλων, εξετάζει τις διάφορες πτυχές του προβλήματος μέσα από την ανάλυση και έρευνα της περίπτωσης του ΕΑΠ. Αδιαμφισβήτητα, γίνεται μία προσπάθεια ενίσχυσης της εξΑΕ από τα περισσότερα ακαδημαϊκά ιδρύματα και υποστήριξης των φοιτητών/τριών μέσω βιβλιοθηκών, ιστοσελίδων, ψηφιακών χώρων κ.α. (Μανούσου και σύν, 2019).

Η συγκεκριμένη έρευνα προσπαθεί να καλύψει ένα ερευνητικό κενό της ελληνικής βιβλιογραφίας, καθώς παρατηρήθηκε ότι οι έρευνες για την προάσπιση των Π.Δ. και την πρόληψη - καταστολή της λογοκλοπής στην εξΑΕ είναι ελάχιστες, σε αντίθεση με τις ξενόγλωσσες σύμφωνα με τις οποίες αρκετοί επιστήμονες ερεύνησαν τα εν λόγω θέματα στα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα που εργάζονται. Ανάλογες δημοσιευμένες έρευνες έχουν πραγματοποιηθεί στην Κίνα, την Αμερική και την Αυστραλία τόσο στην δευτεροβάθμια όσο και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (Mukasa et al., 2023; Zobel and Hamilton, 2002; Li, 2013; Reyes et al., 2014).

Τέλος, σχετικά με τα Π.Δ. και την προάσπισή τους, παρατηρήθηκε ότι υφίσταται ένα συγγραφικό και ερευνητικό κενό άνω μιας δεκαετίας, γεγονός που προβλημάτισε την ερευνήτρια, καθώς μέσα σε αυτά τα έτη έχει θεσπιστεί και τροποποιηθεί πληθώρα άρθρων νομοθετικού περιεχομένου για την προάσπιση τους, τόσο σε εγχώριο όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Επομένως, κρίθηκε απαραίτητη η δημιουργία μιας έρευνας, η οποία εμπεριέχει το σύνολο των θεσπισμένων νομοθετημάτων με τις ισχύουσες τροποποιήσεις.

1.3 Η σημασία του θέματος και η συμβολή του στην υπάρχουσα γνώση

Ως αποτέλεσμα της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, διαπιστώθηκε ότι υπάρχει ένα ερευνητικό κενό τόσο στις ξενόγλωσσες όσο και τις ελληνικές έρευνες. Πιο συγκεκριμένα, βάσει της ξενόγλωσσης βιβλιογραφίας, ενώ αρκετοί επιστήμονες μελέτησαν το φαινόμενο της λογοκλοπής στην δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση – ορισμένοι στο πανεπιστημιακό ίδρυμα που υπηρετούσαν – ανέδειξαν το φαινόμενο στην δια ζώσης εκπαίδευση και όχι στην εξΑ. Από την άλλη μεριά, εμφανίζεται μία έλλειψη ελληνικών ερευνών τόσο για τα φαινόμενα προάσπισης των Π.Δ., καταγραφής περιπτώσεων λογοκλοπής, χρήσης ή μη εφαρμογών ΤΝ από τους πανεπιστημιακούς κύκλους, όσο και εν γένει τρόπων διαφύλαξης των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων από τέτοια φαινόμενα με τη χρήση της εξΑΕ.

Επιπλέον, με βάση την υπάρχουσα βιβλιογραφία, καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι δεν έχει μελετηθεί διεξοδικά έως και σήμερα η περίπτωση του ΕΑΠ και πιο συγκεκριμένα, η πολιτική πρόληψης, καταγραφής και καταστολής του φαινομένου της λογοκλοπής στους κύκλους του με ταυτόχρονη προστασία των Π.Δ.. Διαφαίνεται λοιπόν ένα κενό, σύμφωνα με το οποίο δεν έχουν αποτυπωθεί στον ελλαδικό χώρο στατιστικά οι απόψεις διδασκόντων και διδασκομένων για την λογοκλοπή, τα Π.Δ. και τη χρήση της ΤΝ στον ακαδημαϊκό χώρο. Σε αντίθεση με την ξενόγλωσση βιβλιογραφία, όπου διαφαίνεται να έχει απασχολήσει τους ερευνητές και να εκδίδουν σημαντικά συμπεράσματα προς όφελος του ιδρύματος.

Τα αποτελέσματα της έρευνας μας μπορούν να χρησιμοποιηθούν, προς όφελος τόσο του ΕΑΠ, όσο και των υπολοίπων πανεπιστημιακών ιδρυμάτων της χώρας, είτε αυτά προσφέρουν δια ζώσης, είτε εξΑ σπουδές. Μέσα από την συγκεκριμένη προσπάθεια, αναδεικνύονται σημαντικά συμπεράσματα ως προς τον τρόπο λειτουργίας των φορέων αλλά και των φοιτητών/τριών για ζητήματα Π.Δ., λογοκλοπής αλλά και χρήσης εφαρμογών Τ.Ν. Ούτως ώστε, τα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα είτε να ενισχύσουν τις υπάρχουσες πρακτικές τους, είτε να θεσπίσουν καινούργιες προς όφελος της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Τέλος, η παρούσα διπλωματική εργασία διαφοροποιείται από άλλες όσον αφορά τον αριθμό των συμμετεχόντων ατομικά αλλά και συλλογικά. Η έρευνα είναι τριγωνική

καθώς εξετάζει τις απόψεις της Νομικής Υπηρεσίας, των διδασκόντων και των διδασκομένων. Μάλιστα, η πρωτοπορία του έγκυται στο γεγονός ότι η συμμετοχή των φοιτητών/τριών ξεπέρασε τους διακόσιους (200), έτσι ώστε να έχουμε μία καλή και γενικευμένη αποτύπωση των απόψεων των φοιτητών/τριών.

1.4 Σκοπός και στόχοι της έρευνας – ερευνητικά ερωτήματα

Βασικός σκοπός της έρευνας είναι η καταγραφή των ζητημάτων δεοντολογίας στην εξΑΕ, και πιο συγκεκριμένα η προστασία των Π.Δ. και η διαχείριση του φαινομένου της λογοκλοπής από το ΕΑΠ, ως πανεπιστημιακό ίδρυμα, με την ταυτόχρονη καταγραφή ποσοστών χρήσης εφαρμογών ΤΝ ως ένα βοηθητικό εργαλείο στις εξΑ σπουδές.

Πιο συγκεκριμένα, έγινε προσπάθεια από την ερευνήτρια να διερευνηθούν οι παρακάτω πτυχές: α) ανάλυση της ισχύουσας νομοθεσίας σχετικά με τα Π.Δ. και την λογοκλοπή στον τομέα της εκπαίδευσης και της ακαδημαϊκής κοινότητας, β) εκτίμηση των μέτρων που λαμβάνονται από το ΕΑΠ για την πρόληψη και αντιμετώπιση της λογοκλοπής και των παραβιάσεων των Π.Δ., γ) ανάλυση των πρακτικών και των διαδικασιών που εφαρμόζονται σε περιπτώσεις παραβίασης Π.Δ. στο πλαίσιο του ΕΑΠ και τέλος εξετάζονται προτάσεις για την πρόληψη των ανωτέρω φαινομένων στους κύκλους του πανεπιστημιακού ιδρύματος.

Οι ανωτέρω στόχοι εξειδικεύονται στα ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα:

1. Ποιες οι απόψεις και οι ενέργειες των εμπλεκόμενων φορέων του ΕΑΠ για την προάσπιση των Π.Δ.;
2. Πόσο εξοικειωμένοι είναι οι εμπλεκόμενοι με τις μορφές λογοκλοπής και ποιους τρόπους πρόληψης και καταστολής του φαινομένου ακολουθούν κατά περίπτωση;
3. Πόσο εξοικειωμένοι είναι οι εμπλεκόμενοι με την ΤΝ και κατά πόσο χρησιμοποιούν εφαρμογές ΤΝ προς ενίσχυση του έργου τους;
4. Πώς το ΕΑΠ μπορεί να ενισχύσει την προσπάθεια πρόληψης και πάταξης της ανέντιμης ακαδημαϊκής συμπεριφοράς;

Εκτός από τα ανωτέρω διερευνούνται και επιμέρους ζητήματα που σχετίζονται με τα Π.Δ., τις μορφές της λογοκλοπής, την εφαρμογή της ΤΝ στην εξΑΕ και εφαρμογές/προγράμματα, τα οποία λειτουργούν ενισχυτικά/ συμπληρωματικά στο έργο των διδασκόντων για ποιοτική μάθηση και εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Η παρούσα έρευνα αποτελεί ποσοτική έρευνα, που χρησιμοποιεί μεθόδους και τεχνικές συλλογής και ανάλυσης δεδομένων με τρόπο που τα αποτελέσματα μπορούν να εκφραστούν με αριθμούς και να αναλυθούν στατιστικά. Σύμφωνα με τους Mills, Gay και Airasian (2017), η ποσοτική έρευνα είναι η συλλογή και ανάλυση αριθμητικών δεδομένων προκειμένου να εξηγήσουμε, να προβλέψουμε ή/και να ελέγξουμε φαινόμενα που μας ενδιαφέρουν. Έτσι και η παρούσα έρευνα επιχειρεί να συλλέξει και να αναλύσει αριθμητικά δεδομένα των απόψεων και των θέσεων φοιτητών/τριών, Κ-Σ και της Νομικής Υπηρεσίας του ΕΑΠ. Έτσι και η παρούσα έρευνα επιχειρεί να συλλέξει και να αναλύσει αριθμητικά δεδομένα των απόψεων και των θέσεων φοιτητών/τριών, Κ-Σ και της Νομικής Υπηρεσίας του ΕΑΠ. Το ερευνητικό τμήμα της (Β' ΜΕΡΟΣ) διαρθρώνεται τριγωνικά καθώς καταγράφει τη συμβολή και τις ενέργειες των εμπλεκόμενων φορέων (Νομική Υπηρεσία, Κ-Σ και φοιτητές/τριες) για την διασφάλιση των Π.Δ., την πρόληψη και καταστολή του φαινομένου της λογοκλοπής σε εξΑ σπουδές αλλά και τη χρήση εφαρμογών ΤΝ προς όφελος των ιδίων.

Στις ποσοτικές έρευνες, οι ερευνητές δεν συγκεντρώνουν δεδομένα απ' όλο τον πληθυσμό – αυτό είναι σπάνια εφικτό, ειδικά εφόσον ο πληθυσμός είναι πολυπληθής ή γεωγραφικά διάσπαρτος, όπως στην συγκεκριμένη περίπτωση. Οι Mills, Gay και Airasian (2017) επισημαίνουν ότι εάν το δείγμα είναι κατάλληλα επιλεγμένο, τότε τα αποτελέσματα της έρευνας είναι γενικεύσιμα στον πληθυσμό και μπορεί να είναι εφαρμόσιμα και σε άλλα δείγματα, επιλεγμένα από τον ίδιο πληθυσμό. Αυτός είναι και ο στόχος της συγκεκριμένης έρευνας: τα αποτελέσματα να μπορούν να είναι γενικεύσιμα και να δώσουν την ευκαιρία στο εκπαιδευτικό ίδρυμα να ενισχύσει τις θέσεις του και να βελτιώσει, αν χρειαστεί, τον τρόπο εκμάθησης και τα επιστημονικά παρεχόμενα αντικείμενα μάθησης.

Μερικά χαρακτηριστικά της έρευνας είναι η έγγραφη απάντηση της κας. Μ.Α.ς, Νομικής Συμβούλου του ΕΑΠ στο κάλεσμα μας, η διάθεση ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου μέσω της Google Forms και η απάντηση του από είκοσι εννέα (29) Κ-Σ, αλλά και η διάθεση ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου μέσω της Google Forms και η απάντηση του από διακόσιους/ες δεκαέξι (216) φοιτητές/τριες προπτυχιακού και μεταπτυχιακού επιπέδου από το σύνολο των Σχολών του ΕΑΠ.

Με την σύνταξη του συγκεκριμένου ερωτηματολογίου έγινε μία προσπάθεια συλλογής πληροφοριών και μέτρησης απόψεων, στάσεων, συμπεριφορών και γνώσεων των ερωτώμενων (Αγγελίδης, χ.χ.). Επίσης, αποτελούταν από λογική σειρά και μικρό μήκος ερωτήσεων. Η γλώσσα ήταν απλή και κατανοητή, χωρίς αφηρημένες έννοιες, ενώ

παρέχονταν σαφείς οδηγίες συμπλήρωσης. Γίνεται μνεία ότι πριν την έναρξη του ερωτηματολογίου συντάχθηκε και δόθηκε προς αποδοχή σε όλους δήλωση συγκατάθεσης και προστασίας από πιθανή βλάβη. Τέλος, προς όφελος και απόδειξη της ανωνυμίας των ερωτημένων, δεν ζητήθηκε η καταχώρηση διεύθυνσης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Πιο αναλυτικά, όσον αφορά τη συμμετοχή των Κ-Σ και των φοιτητών/τριών, το ερευνητικό εργαλείο ήταν ανώνυμο ερωτηματολόγιο ψηφιακής μορφής, σχεδιασμένο μέσω των φορμών της Google (Google Forms) και η συλλογή των αποτελεσμάτων έγινε αυτοματοποιημένα. Αποτελούνταν από ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου, δομημένες σε πενταβάθμια τακτική κλίμακα τύπου Likert και έλαβαν τιμές από 1 (καθόλου) έως 5 (πάρα πολύ). Οι ερωτήσεις κλειστού τύπου αποτελούνταν από ερωτήσεις προκαθορισμένων επιλογών (Α, Β ή Γ), διχοτόμησης (Ναι, Όχι, Δεν γνωρίζω), και συχνότητας (Καθόλου, Λίγο, Αρκετά, Πολύ, Πάρα Πολύ) (Αγγελίδης, χ.χ.). Όσον αφορά τον σχεδιασμό του, το ερωτηματολόγιο περιελάμβανε δημογραφικές ερωτήσεις και ερωτήσεις που αποτελούσαν τον πυρήνα του ερωτηματολογίου.

Η συμμετοχή των ατόμων ήταν οικειοθελής και προαιρετική. Το ερωτηματολόγιο διαμοιράστηκε με τον τρόπο που αναφέρθηκε παραπάνω και η ανταπόκριση των ατόμων που συμμετείχαν ήταν ικανοποιητική, αν λάβει κανείς υπόψη του τον περιορισμένο χρόνο διάθεσης και απάντησης, την έλλειψη χρόνου των ενδιαφερομένων, την χρονική περίοδο (εορτές του Πάσχα, αξιολόγηση και εξετάσεις).

Πριν την έναρξη του ερωτηματολογίου δινόταν λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με το θέμα και την έρευνα, τον σκοπό της, τα δικαιώματα και την διασφάλιση της ανωνυμίας τους, τον σεβασμό στην προσωπικότητά τους, ενώ με την έναρξη του ερωτηματολογίου, οι ερωτώμενοι αποδέχονταν και συναινούσαν στην επεξεργασία των απαντήσεων και στην ορθή και αληθή συμπλήρωσή του. Γίνεται μνεία ότι αρκετοί Κ-Σ ενδιαφέρθηκαν να μάθουν τα αποτελέσματα της έρευνας και συμφωνήθηκε η αποστολή των συμπερασμάτων και γενικά του συνόλου της έρευνας προς αυτούς, μετά το πέρας της όλης διαδικασίας. Οφείλουμε να αναφέρουμε εκ νέου ότι δεν έχει γίνει κατά το παρελθόν παρόμοια εργασία που να παρακολουθεί και να αναφέρει τη σπουδαιότητα του ρόλου κάθε τμήματος του ΕΑΠ.

Η έρευνα παρακάτω εμπεριέχει τρία (3) μέρη: συνέντευξη από την Νομική Σύμβουλο της Νομικής Υπηρεσίας, ερωτηματολόγιο προς τους Καθηγητές Συμβούλους και τέλος, ερωτηματολόγιο προς τους/τις φοιτητές/τριες για τα υπό εξέταση ερωτήματα. Κάθε υποενότητα έχει κοινά ερευνητικά ερωτήματα, έχει διαφορετικό τρόπο μεθοδολογίας,

είδος έρευνας, δείγμα αλλά και συμπεράσματα. Αυτό είναι λογικό, υπό την έννοια ότι στην Νομική Υπηρεσία του ιδρύματος ένα άτομο κατέχει τη θέση της Νομικής Συμβούλου, οι Κ-Σ επίσης είναι λίγοι (περίπου ένας (1) Κ-Σ αντιστοιχεί σε περίπου είκοσι (20) έως εικοσιπέντε (25) φοιτητές/τριες, ενώ οι διδασκόμενοι/ες είναι ένας αρκετά μεγάλος αριθμός. Δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στις απόψεις τους για τα Π.Δ., την λογοκλοπή, τον ρόλο που διαδραματίζει η ΤΝ στην εξΑΕ αλλά και για την πιθανότητα δημιουργίας ενός σεμιναρίου/μαθήματος για τα προς εξέταση ζητήματα.

Τέλος, η συγκεκριμένη εργασία αποτελεί μία πρώτη έρευνα για τα συγκεκριμένα ζητήματα. Ευελπιστούμε ότι με την συγκεκριμένη προσπάθεια θα κινητοποιηθεί στο μέλλον η εκπαιδευτική και ερευνητική κοινότητα του ΕΑΠ, για περαιτέρω ανάλυση και δημιουργία καθολικών συμπερασμάτων των σχολών. Παρά το γεγονός ότι έγινε προσπάθεια από την ερευνήτρια για συνολική συμμετοχή των σχολών, αυτό δεν κατέστη δυνατό για διάφορους λόγους.

1.5 Δομή της εργασίας

Η παρούσα διπλωματική εργασία είναι χωρισμένη σε πέντε (5) κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο, στην εισαγωγή της ερευνητικής μελέτης, περιγράφεται η δομή της εργασίας, η τοποθέτηση του προβλήματος αλλά και οι λόγοι που οδήγησαν την ερευνήτρια στην ενασχόληση με το συγκεκριμένο θέμα. Επιπλέον, γίνεται αναφορά στη σημασία του θέματος και τη συμβολή του στην υπάρχουσα γνώση. Τέλος, παρατίθεται ο σκοπός και οι επιμέρους στόχοι συγγραφής της διπλωματικής με ταυτόχρονη αναφορά στα ερευνητικά ερωτήματα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, που αποτελεί και το πρώτο μέρος της ερευνητικής μας προσπάθειας, τίθεται το θεωρητικό πλαίσιο. Πιο συγκεκριμένα, αρχικά γίνεται μία προσπάθεια καταγραφής ολοκληρωμένων ορισμών για τον Κώδικα Δεοντολογίας, τα Π.Δ. και την λογοκλοπή, των μορφών και των αιτιών τους, αλλά και της συμβολής της ΤΝ στην εξΑΕ. Παρατίθεται η υπάρχουσα νομοθεσία για τα Π.Δ., οι Άδειες Creative Commons αλλά και η δυσκολία που επιφέρει η εξΑΕ στην κατοχύρωση των Π.Δ. . Όσον αφορά το υποκεφάλαιο της λογοκλοπής, πέρα από τον ορισμό και τις μορφές που αυτή συναντάται, παρατίθεται η σχέση της εξΑΕ με την λογοκλοπή αλλά και οι σημαντικότερες έρευνες (ελληνόγλωσσες και ξενόγλωσσες) που έχουν δημοσιευθεί για το συγκεκριμένο

ζήτημα. Στο τέλος του κεφαλαίου, γίνεται αναφορά στο ΕΑΠ και την πρωτοπορία που εισήγαγε στην ελληνική εκπαιδευτική κοινότητα, δηλαδή την εξΑΕ, αλλά και στα ζητήματα δεοντολογίας και διαχείρισης του φαινομένου της λογοκλοπής και των Π.Δ..

Στο δεύτερο μέρος, το οποίο αποτελεί το ερευνητικό κομμάτι, και τρίτο κεφάλαιο περιγράφεται η μεθοδολογία της έρευνας. Καταγράφεται η συμβολή των διοικητικών οργάνων του ΕΑΠ (Νομική Υπηρεσία, Κ-Σ) αλλά και οι απόψεις των φοιτητών/τριών του συγκεκριμένου πανεπιστημιακού ιδρύματος για τα υπό εξέταση αντικείμενα. Πιο αναλυτικά, το μεθοδολογικό πλαίσιο της συγκεκριμένης εργασίας είναι ποσοτική έρευνα, η οποία περιλαμβάνει: α) συνέντευξη της Νομικής Συμβούλου του ΕΑΠ, κ. Μ. Α., και β) τις απαντήσεις των Κ-Σ και των φοιτητών/τριών από τα ανώνυμα ερωτηματολόγια ψηφιακής μορφής που διαμοιράστηκαν.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρατίθενται τα αποτελέσματα της έρευνας, τα συμπεράσματα, οι δυσκολίες και οι περιορισμοί της έρευνας. Επίσης, γίνονται από την ερευνήτρια προτάσεις για μελλοντική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας αλλά και για μελλοντικές έρευνες.

Στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται καταγραφή της ξενόγλωσσας και ελληνόγλωσσας βιβλιογραφίας.

Α΄ ΜΕΡΟΣ

2. Θεωρητικό πλαίσιο – Ζητήματα Πνευματικών Δικαιωμάτων, λογοκλοπής και Τεχνητής Νοημοσύνης

Στη συγκεκριμένη ενότητα γίνεται αναφορά στο θεωρητικό πλαίσιο της διπλωματικής. Με σειρά παρατίθενται τρεις (3) υποενότητες, οι οποίες αναφέρονται στα Π.Δ., στην λογοκλοπή και στην ΤΝ. Πιο αναλυτικά, στην υποενότητα των Π.Δ., δίνεται αρχικά ο γενικός ορισμός αλλά και το νομοθετικό πλαίσιο τόσο της Ελλάδας, όσο και της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προάσπισή τους. Στη συνέχεια παρατίθενται πληροφορίες για τα Creative Commons και τη συνεισφορά τους σε παγκόσμιο επίπεδο. Φυσικά, δεν θα μπορούσαμε να παραλείψουμε να αναφέρουμε τη σχέση των Π.Δ. με την εξΑΕ, αλλά και τις πρακτικές που πρέπει να ακολουθούν τα εκπαιδευτικά ιδρύματα για την προάσπισή τους.

Στην επόμενη υποενότητα γίνεται αναφορά στην λογοκλοπή. Παρατίθεται ο ορισμός και το νομοθετικό πλαίσιο αλλά και σημαντικές συμφωνίες για το υπό εξέταση θέμα που υπογράφησαν ή αποφασίστηκαν σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο. Στη συνέχεια, τίθενται οι μορφές της λογοκλοπής: ακούσια, εκούσια, παράφραση αλλά και η αυτό-λογοκλοπή, για την οποία υπάρχει διχογνωμία αν είναι ή όχι μορφή λογοκλοπής. Φυσικά, εξετάζεται η σχέση της λογοκλοπής με την εξΑΕ, ενώ παρατίθεται τόσο η ελληνική όσο και η ξενόγλωσση έρευνα επιστημών για την λογοκλοπή σε εκπαιδευτικά ιδρύματα δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Στην τρίτη υποενότητα γίνεται αναφορά στην ΤΝ και την χρήση εφαρμογών τόσο από τα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα, όσο και από τους/τις διδασκόμενους/ες. Τέλος, στην τελευταία υποενότητα τονίζεται ο σπουδαίος ρόλος που διαδραματίζει το Ε.Α.Π. στην διάδοση της εξΑΕ στην ελληνική εκπαιδευτική κοινότητα, η συμβολή και το σημαντικό του έργο, οι πολιτικές που έχει θεσπίσει για την πρόληψη και καταστολή της λογοκλοπής, την προάσπιση των Π.Δ. αλλά και το λογισμικό που χρησιμοποιεί για τον εντοπισμό της λογοκλοπής.

2.1 Πνευματικά Δικαιώματα

2.1.1 Ορισμός

Ως πνευματικό δικαίωμα ορίζεται η αμοιβή, κυρίως σε ποσοστά, που εισπράττει κανείς από την εμπορική εκμετάλλευση από τρίτους έργων για τα οποία αναγνωρίζεται ως δημιουργός (Μπαμπινιώτης, 2002). Σύμφωνα με τον ΟΠΙ (2023), πνευματικό δικαίωμα είναι το δικαίωμα που έχει ο δημιουργός ενός πνευματικού έργου πάνω σε αυτό, ενώ το Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου (χ.χ.) αναφέρει ότι είναι το δικαίωμα που έχει ο δημιουργός ενός πρωτότυπου πνευματικού έργου πάνω στο έργο αυτό και του δίνει τη δυνατότητα να επιτρέπει ή να απαγορεύει τη χρήση του από τρίτους.

2.1.2 Νομοθετικό πλαίσιο

Στον Ελλαδικό χώρο, η πρώτη νομοθετική ρύθμιση για την κατοχύρωση της πνευματικής ιδιοκτησίας ψηφίστηκε στην Βουλή το 1993, με τον Ν.2121/1993 και τροποποιήθηκε το 1996 με τον Ν.2435/1996. Ακολούθησαν ακόμη επτά (7) νομοθετικές ρυθμίσεις – με πιο πρόσφατο τον Ν.5043/2023, οι οποίες κατοχυρώνουν για ορισμένο χρονικό διάστημα τα δικαιώματα των δημιουργών (Πετώνης, 2016), τα οποία περιλαμβάνουν την απαραίτητη συναίνεση τους, το δικαίωμα της εκμετάλλευσης αλλά και της προστασίας του προσωπικού δεσμού των ίδιων προς αυτό. Οι συνεχείς τροποποιήσεις της αρχικής αυτής νομοθετικής πράξης δηλώνουν ότι η διεθνής προστασία τους είναι απαραίτητη για την προώθηση της ανθρώπινης δημιουργικότητας, ώστε η ζωή όλων μας να εμπλουτίζεται με νέα δημιουργήματα (WIPO, 2024).

Τα Πνευματικά Δικαιώματα παραχωρούνται από τον νόμο για ορισμένο χρονικό διάστημα, κατά το οποίο απαγορεύεται η χρήση ή η εκμετάλλευση χωρίς την έγκριση του δημιουργού (Πετώνης, 2016), ενώ έχουν αναγνωριστεί ως ανθρώπινα δικαιώματα σύμφωνα με την παράγραφο 2, άρθρο 27 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων το 1948 (Bibi & Hafeez, 2018). Ως δημιούργημα λογίζεται ένα πρωτότυπο έργο - λογοτεχνικό, επιστημονικό, καλλιτεχνικό-, που μπορεί να εκφράζεται σε οποιαδήποτε μορφή (Πετώνης, 2016), π.χ. βιβλίο, γλυπτό, φωτογραφία, ζωγραφιά, δημιουργίες (WIPO, 2024), όπως λ.χ. ένα λογισμικό ή βάσεις δεδομένων, ψηφιακά έργα

(Αλεξανδροπούλου – Αιγυπτιάδου, 2012), διαφημίσεις, χάρτες και τεχνικά σχέδια (WIPO, 2024), όχι όμως οι ιδέες (Ο.Π.Ι., 2023).

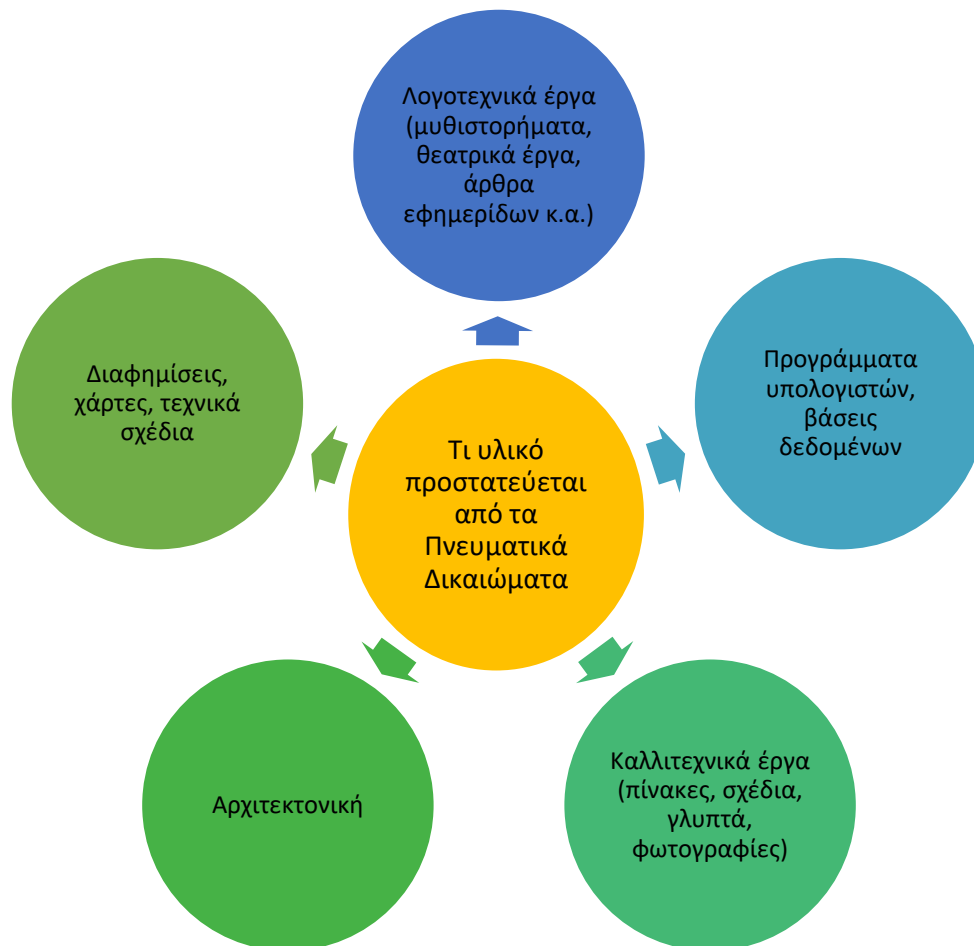
Βάσει Ευρωπαϊκών συμφωνιών, η διανοητική ιδιοκτησία προστατεύεται επί εβδομήντα (70) έτη από τον θάνατο του δημιουργού ή από τον θάνατο του τελευταίου επιζώντος δημιουργού, όταν πρόκειται για συλλογικό έργο (Ευρωπαϊκή Ένωση, 2023). Το ιδιοκτησιακό καθεστώς επέρχεται μετά από μία διαδικασία, η οποία περιλαμβάνει σκέψη, παρατήρηση, καλλιτεχνικές γνώσεις, μνήμη και δημιουργική διαδικασία για την παραγωγή ενός αποτελέσματος (Chiou, 2021). Τα πνευματικά δικαιώματα επί ενός έργου κατοχυρώνονται αυτόματα από την στιγμή της δημιουργίας, χωρίς να είναι απαραίτητη η οποιαδήποτε μορφής αίτηση καταχώρισης. Ωστόσο, θα πρέπει να δηλωθεί η ιδιοκτησία του έργου, όταν αυτό εκδίδεται, δημοσιεύεται ή προβάλλεται με την εφαρμογή των Αδειών Πνευματικών Δικαιωμάτων, οι οποίες θα αναλυθούν παρακάτω.

Ο Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας (Ο.Π.Ι.), είναι ο μοναδικός εγχώριος φορέας για τα ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας και αυτός που δημιούργησε την υπηρεσία ηλεκτρονικής χρονοσήμανσης, με σκοπό οι δημιουργοί να αποκτούν «βεβαία» χρονολογία ύπαρξης του έργου τους (ΟΠΙ, 2024). Αναλυτικότερα, η χρονοσήμανση στοχεύει στην ταυτοποίηση του δημιουργήματος και στην καταγραφή και πιστοποίηση της ακριβούς ημερομηνίας ύπαρξής του.

Το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας στην Ελλάδα χωρίζεται στο περιουσιακό και το ηθικό δίκαιο. Το περιουσιακό δικαίωμα αναφέρεται στην οικονομική εκμετάλλευση του έργου από τον ιδιοκτήτη-δημιουργό, ενώ διαιρείται σε επιμέρους εξουσίες, τις οποίες μπορεί να παραχωρήσει ολικά ή μερικά προς εκμετάλλευση. Αναλυτικότερα, οι εξουσίες εμπεριέχουν: α) την αποτύπωση του έργου σε μία μορφή – ένα υλικό υπόστρωμα (εγγραφή), β) την αναπαραγωγή του έργου σε επαναλαμβανόμενα μοτίβα, γ) την δημιουργία παράγωγου έργου, δ) την διανομή, ε) τον δημόσιο δανεισμό ή την εκμίσθωση, στ) την δημόσια εκτέλεση – παρουσίαση ή την ραδιοτηλεοπτική μετάδοση (Ν.3057/2002 – εναρμόνιση με την Οδηγία 2001/29/EK).

Από την άλλη μεριά, το ηθικό δικαίωμα αναφέρεται στην αναπτυγμένη μεταξύ δημιουργού – δημιουργήματος σχέση, πέρα από την οικονομική, σε έναν δεσμό αδιάσπαστο καθώς μέσα από αυτό εξωτερικεύεται η προσωπικότητα του. Το ηθικό δικαίωμα δεν εξαγοράζεται, ενώ περιλαμβάνει: α) την δημοσίευση, β) την πατρότητα, γ) την ακεραιότητα του έργου, δ) την προσπέλαση στο έργο, και ε) την μετάνοια (Ν.2121/1993 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει). Τέλος, θα πρέπει να τονιστεί ότι η

πνευματική ιδιοκτησία δεν προστατεύει τις ιδέες, τις διαδικασίες, τις μεθόδους λειτουργίας ή τις μαθηματικές έννοιες (Ν.3184/2003).

Εικόνα 1: Ποιο υλικό προστατεύεται από Π.Δ.

Όσον αφορά τους περιορισμούς των Πνευματικών Δικαιωμάτων, αυτοί σχετίζονται με το δικαίωμα χρήσης που αποκτάει ο χρήστης μετά την απόκτηση – πληρωμή του δημιουργήματος. Σύμφωνα με αυτό, δεν είναι απαραίτητη η άδεια του δημιουργού, εφόσον ο χρήστης χρησιμοποιεί το έργο εύλογα (fair use) (Πετώνης, 2016). Ένας άλλος περιορισμός είναι η παράθεση αποσπασμάτων, κατά την οποία ο νομοθέτης δίνει την ελευθερία στο άτομο της άνευ αδείας αναπαραγωγής αποσπασμάτων δημιουργήματος, όταν η αναπαραγωγή γίνεται για διατύπωση άποψης επί του έργου. Τέλος, υπάρχει και ο περιορισμός χρήσης για λόγους ενημέρωσης. Βάσει του συγκεκριμένου περιορισμού επιτρέπεται η αναμετάδοση υλικού – έργου από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, εφόσον σκοπός της αναμετάδοσης είναι η ενημέρωσή του κοινού για επίκαιρα ζητήματα.

2.1.3 Άδειες Creative Commons

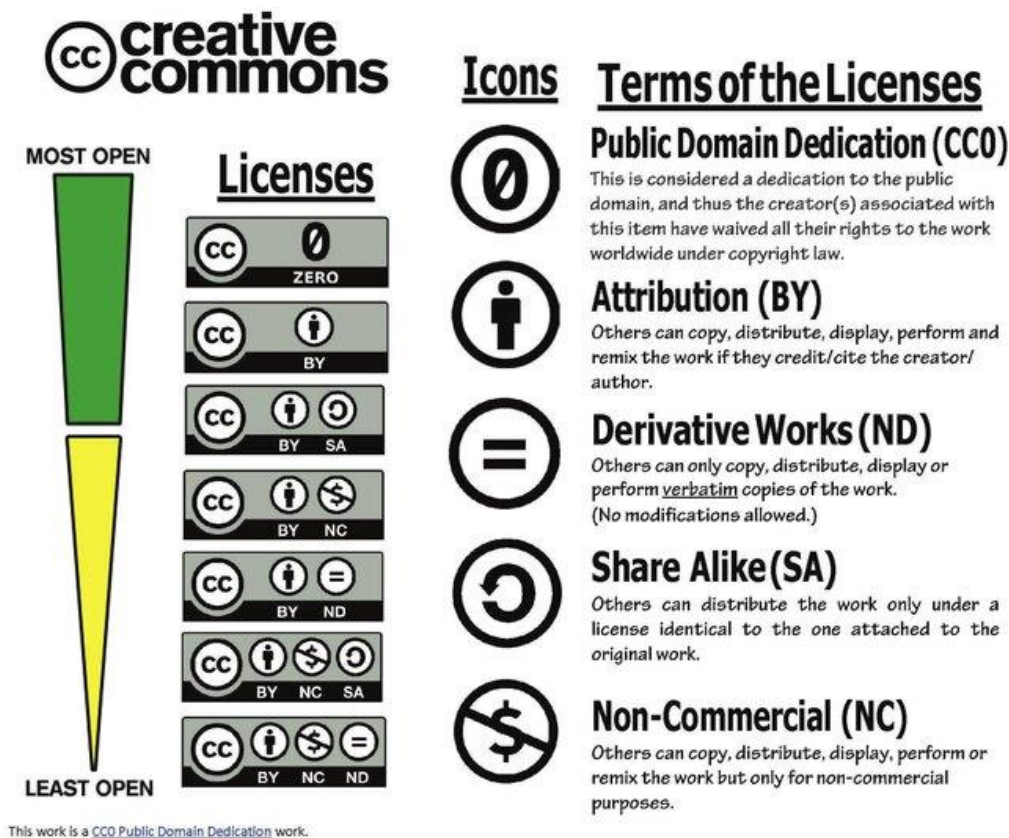
Τα Creative Commons (CC) είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός με στόχο να υποστηρίξει το ανοιχτό και ελεύθερο διαδίκτυο με την ταυτόχρονη χρήση, διανομή και αξιοποίηση της γνώσης και της δημιουργικότητας, μέσω ορισμένων αδειών (CC, 2024). Αρχικά, αφορμή της δημιουργίας των CC είναι η άποψη ότι κάποιος συγγραφέας ή δημιουργός μπορεί να μην θέλει να ασκήσει όλα τα δικαιώματα που ορίζει ο νόμος, δηλαδή να μην θέλει να κάνει χρήση του αυστηρού νομικού όρου «υπό την επιφύλαξη παντός νομίμου δικαιώματος», αλλά ορισμένων εξ αυτών.

Αρκετοί δημιουργοί έχουν οδηγηθεί στο συμπέρασμα ότι η άδεια ολοκληρωτικής προστασίας του έργου τους, μειώνει τις πιθανότητες προβολής τόσο των ιδίων όσο και των δημιουργημάτων τους, με αποτέλεσμα να μην έχουν υστεροφημία και οικονομικό όφελος (CC, 2024). Σε μία προσπάθεια ελεύθερης διάδοσης της γνώσης και εξασφάλισης της δημιουργικότητας μεταξύ των υποκειμένων, δημιουργήθηκαν οι Άδειες CC, οι οποίες ουσιαστικά παρέχουν αδειοδοτημένο περιεχόμενο. Μάλιστα, λόγω της παγκοσμιοποίησης και του διαδικτύου θεωρήθηκε απαραίτητος ένας κοινός «κώδικας», ο οποίος με σύντομο τρόπο θα κατοχυρώνει και θα δηλώνει ρητά, τα δικαιώματα που θέλει να διαφυλάξει και να παραχωρήσει ο δημιουργός. Κάθε άδεια CC στοχεύει σ' ένα συγκεκριμένο πρόβλημα και αντιμετωπίζει μία συγκεκριμένη ανάγκη (Mako Hill, 2005).

Η επιλογή του σωστού σήματος CC από έναν δημιουργό πρέπει να βασίζεται σε δύο (2) κεντρικούς άξονες: α) την διατήρηση ορισμένων δικαιωμάτων, β) την παραχώρηση ορισμένων δικαιωμάτων με σκοπό την ελεύθερη διάδοσή του έργου (CC Greece, 2015). Με βάση τα ανωτέρω, ο δημιουργός μπορεί να επιλέξει ποιες άδειες και δικαιώματα θα παραχωρήσει στους χρήστες προς ενέργεια, ακόμη και συνδυαστικά. Ειδικότερα, ορισμένες άδειες επιτρέπουν την ελεύθερη αντιγραφή, αναδιανομή, δημόσια προβολή, εκτέλεση-αναπαραγωγή του έργου, την ψηφιακή μετατροπή ή και ακόμη την τροποποίηση του έργου (CC Greece, 2015).

Από την άλλη μεριά, οι αναγνώστες δεν θα πρέπει να ξεχνούν ότι οι άδειες ισχύουν σε όλο τον κόσμο, δεν ανακαλούνται, θα πρέπει να μελετηθούν διεξοδικά, προκειμένου να μην τελέσουν κάποια παράβαση αλλά και ότι δεν έχουν το δικαίωμα τροποποίησης των όρων χρήσης της άδειας. Τέλος, όπως επισημαίνει ο Mako Hill (2005) θα πρέπει να γίνει μία συζήτηση ως προς το ποια δικαιώματα θα πρέπει να είναι ανεπιφύλακτα σε μία εποχή ελεύθερης ενημέρωσης. Πέρα από τις άδειες CC (Εικόνα 2), υπάρχουν και άδειες άλλων

εταιριών, ωστόσο οι πρώτες φαίνεται πως κερδίζουν το αναγνωστικό και ακαδημαϊκό κοινό.

Εικόνα 2: Πίνακας με τα CC

2.1.4 Πνευματικά Δικαιώματα και εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι μία διάσταση της εκπαίδευσης με περισσότερες ιδιαιτερότητες όσον αφορά την κατοχύρωση των πνευματικών δικαιωμάτων. Αρχικά, είναι εύκολα κατανοητό ότι οι διδάσκοντες/ουσες εξΑ μαθημάτων δεν έχουν την ίδια ευελιξία ως προς τα Π.Δ. σε σχέση με τους εκπαιδευτές πρόσωπο-με-πρόσωπο διδασκαλίας (University of Pennsylvania, 2024), καθώς υφίστανται πρόσθετοι περιορισμοί και εργαλεία άμεσης ανίχνευσης κάποιας παραβίασης (Gormley, 2020). Όταν ένας διδάσκοντας προετοιμάζει ή δημιουργεί εκπαιδευτικό υλικό οφείλει να έχει κάποιες βασικές αρχές κατά νου, προκειμένου να μην παραβιάζει Π.Δ. άλλων συγγραφέων και να μην κατηγορηθεί για λογοκλοπή.

Η εξΑΕ είναι ένα σύστημα και μια διαδικασία που συνδέεται με καταναμεμημένους μαθησιακούς πόρους και λαμβάνει μία μεγάλη ποικιλία μορφών (Bibi & Hafeez, 2018), ενώ τα τελευταία χρόνια αυξήθηκε θέτοντας σημαντικές προκλήσεις (Σφακιωτάκη, 2023) π.χ. όσον αφορά τη διοργάνωση της διαδικασίας αξιολόγησης των φοιτητών/τριών. Ο νόμος περί Π.Δ. φαίνεται ότι περιλαμβάνει μία πληθώρα στοιχείων που ευνοούν την εξΑΕ (Gormley, 2020) και συμβάλουν στην καθοριστική διάδοσή της. Πιο αναλυτικά, το διαδίκτυο είναι διαθέσιμα όλα εκείνα τα εργαλεία, από εφαρμογές μέχρι σχολικά βιβλία, μουσική, έργα τέχνης και θεατρικά έργα, τα οποία δύνανται να χρησιμοποιηθούν για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Από την άλλη μεριά, φαίνεται πως δεν συμερίζεται την ως άνω άποψη, μιας και με την έκδοση της Οδηγίας 790/2019 αναφέρεται στην ανάγκη προσαρμογής της διδασκαλίας στα δεδομένα της εξΑΕ (Τσούκαλου, 2022).

Η ορθή χρήση και η μη παραβίαση των Π.Δ. είναι αυτό που πρέπει να προσέχουν οι διδάσκοντες/ουσες και να επισημαίνουν στους εκπαιδευόμενους. Σε ένα πανεπιστημιακό ίδρυμα για παράδειγμα, οι φοιτητές/τριες θα πρέπει να γνωρίζουν ότι το παρεχόμενο υλικό υπόκειται σε Π.Δ. (Τσούκαλου, 2022) ή ότι περιορίζεται η χρήση αυτού μέσα στο πλαίσιο της διαδικτυακής αίθουσας (ΕΑΠ, χ.χ.) μέσω ορισμένων διαδικασιών. Δηλαδή, οι εκπαιδευόμενοι ανακαλύπτουν τους περιορισμούς του παρεχόμενου υλικού, μέσω των αδειών χρήσης, όπως όταν λ.χ. μπορούν να διαβάσουν το υλικό μέσω της πανεπιστημιακής πλατφόρμας, αλλά δεν μπορούν να το «κατεβάσουν» ή να το κοινοποιήσουν σε έτερο άτομο.

Το έκαστο ίδρυμα πρέπει να χρησιμοποιεί εύλογα τεχνολογικά μέτρα για να αποτρέψει τους μαθητές από το να κρατήσουν το υλικό πέρα από τη συνεδρία της τάξης ή από τη διάδοση του σε άλλα άτομα (Gormley, 2020). Κάθε εκπαιδευτική μονάδα οφείλει να έχει καθιερώσει πολιτικές Π.Δ., τις οποίες κοινοποιεί στους εκπαιδευτικούς και εκπαιδευόμενους. Η κατοχύρωση κανόνων πρόληψης και αποτροπής υποδηλώνει την σπουδαιότητα με την οποία το ίδρυμα αντιμετωπίζει αυτό το φλέγον ζήτημα.

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το οποιοδήποτε εκπαιδευτικό ίδρυμα, με δικλείδες ασφαλείας, μπορεί να προστατέψει τα Π.Δ. και να ελέγχει την εκπαιδευτική διαδικασία. Αρωγός στην εν λόγω προσπάθεια είναι και οι νέες εφαρμογές ελέγχου και ανίχνευσης παραβιάσεων Π.Δ. και λογοκλοπής. Από την αντίπερα όχθη, η μαθητική κοινότητα προσπαθεί συνεχώς να παραβιάζει τους όρους χρήσης του υλικού, γεγονός που παραπέμπει σε περιπτώσεις λογοκλοπής και οι οποίες θα αναλυθούν στη συνέχεια.

2.2 Λογοκλοπή

2.2.1 Ορισμός

Λογοκλοπή ή λογοκλοπία ορίζεται η ιδιοποίηση με αθέμιτο τρόπο ξένης πνευματικής ιδιοκτησίας (Μπαμπινιώτης, 2002). Οι Giannopoulou et al. (2021) ορίζουν ως λογοκλοπή όταν κάποιος χρησιμοποιεί το έργο άλλου χωρίς αναφορά στην πηγή, προκειμένου να κερδίσει κάτι, ενώ θεωρείται και μία περίπτωση χρήσης ή στενής μίμησης της γλώσσας και των σκέψεων ενός άλλου συγγραφέα χωρίς εξουσιοδότηση (Chicago Manual Style, χ.χ.). Στο Λεξικό της Κοινής (2019) αναφέρεται ως «η ιδιοποίηση ξένης πνευματικής δημιουργίας με ανήθικο και παράνομο τρόπο», η χρήση λέξεων, ιδεών ή προϊόντων εργασίας άλλων χωρίς την αναγνώριση της πηγής ή του συγγραφέα (Μαρκαντωνάκη, 2019). Οι παραπάνω ορισμοί αλλά και πολλοί άλλοι που δεν παρατίθενται εδώ, αναφέρονται στην αθέμιτη, σκόπιμη ή μη, χρήση τμήματος ή ολόκληρου έργου, ή στενή μίμηση της γλώσσας και των σκέψεων (Chicago Manual Style, n.d.) ενός δημιουργού, που έτερος έχει κλέψει δίχως την συγκατάθεση του πρώτου.

2.2.2 Μορφές λογοκλοπής στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Η λογοκλοπή είναι μία μορφή εκπαιδευτικής ανεντιμότητας, η οποία έχει ευρέως διαδοθεί λόγω της ανάπτυξης του διαδικτύου. Καθώς εξελίσσονται οι ΤΠΕ, εξελίσσεται και ο τρόπος αντιγραφής και ανήθικης συμπεριφοράς εκ μέρους των εμπλεκομένων (Bahadori et al., 2012). Αρχικά, η λογοκλοπή μπορούσε να ανιχνευτεί με παράλληλη ανάλυση και σύγκριση δύο (2) ή περισσότερων κειμένων, διαδικασία αρκετά χρονοβόρα και επιβαρυντική, που τελικά καθίστατο αποτρεπτική έως αδύνατη (Ćapara et al., 2013). Στη συνέχεια, με την έλευση των ηλεκτρονικών υπολογιστών και του διαδικτύου έγινε ευκολότερη η αναζήτηση βιβλιογραφικών πηγών και η «αντιγραφή – επικόλληση» τμημάτων ή κειμένων προς όφελος του ερευνητή. Πλέον, η λογοκλοπή έχει αγγίξει ανησυχητικά επίπεδα, ιδιαίτερα στην ακαδημαϊκή κοινότητα (McGowan, 2005), καθώς αυξάνονται οι τρόποι επίτευξης της και τα μέσα. Παρακάτω γίνεται μία προσπάθεια ανάλυσης των μορφών του φαινομένου.

2.2.3 Ακούσια λογοκλοπή

Στην περίπτωση της ακούσιας λογοκλοπής, κάποιος χρησιμοποιεί λόγια άλλου και δεν αναφέρεται στην πηγή ή δεν χρησιμοποιεί τα σημεία στίξης όπως απαιτείται στα βιβλιογραφικά πρότυπα (π.χ. μη χρήση εισαγωγικών ή λανθασμένη χρήση εισαγωγικών ή χρήση εισαγωγικών στην υποσημείωση ή χρήση υποσημείωσης). Ακούσια λογοκλοπή έχουμε επίσης όταν κάποιος δεν συντάσσει σωστά τις βιβλιογραφικές αναφορές ή παραπομπές γιατί δεν ξέρει τον τρόπο γραφής. Στη συγκεκριμένη περίπτωση λογοκλοπής, οι Λαγουμιντζής και σύν.(2015) εντάσσουν: α) την λανθασμένη ορθογραφία, β) την παράθεση βιβλιογραφικών παραπομπών στο σώμα του κειμένου, που όμως δεν παρατίθενται στο τέλος του έργου, γ) το αντίστροφο, δηλαδή την παράθεση βιβλιογραφικών παραπομπών στο τέλος του έργου, που όμως δεν παρατίθενται στο σώμα του κειμένου, δ) την λανθασμένη αναγραφή τόμων ή σελίδων άρθρων, ε) την παράθεση συντομογραφιών και όχι ολόκληρων των τίτλων.

2.2.4 Εκούσια λογοκλοπή

Εκούσια λογοκλοπή υφίσταται όταν κάποιος εν γνώσει του χρησιμοποιεί και οικειοποιείται το έργο άλλου συγγραφέα ή αντιγράφει, πλαστογραφεί, συρράβει κομμάτια διαφόρων κειμένων με σκοπό την δημιουργία ενός νέου και χωρίς την ορθή βιβλιογραφική παραπομπή. Στην εκούσια λογοκλοπή συγκαταλέγεται και η παράφραση επιστημονικών άρθρων που υπάρχουν στο διαδίκτυο, η αντιγραφή της ουσίας του κειμένου, χωρίς την πρέπουσα αναφορά, η μίμηση του συγγραφικού στυλ, η οικειοποίηση του γενικού νοήματος ή της ιδέας. Εδώ, εντάσσεται επίσης: α) η ανάθεση μέρους ή ολόκληρης εργασίας σε τρίτο άτομο με αγορά, κλοπή ή δανεισμό, β) η αντιγραφή εργασίας ή άρθρου από το διαδίκτυο, γ) η συνεργασία διδασκομένων για την δημιουργία ενός συγγραφικού έργου, χωρίς την συγκατάθεση – έγκριση του διδάσκοντα ή χωρίς να είναι στο πλαίσιο ενός εκπαιδευτικού μαθήματος, δ) η χρήση της ίδιας εργασίας σε δύο ή περισσότερα μαθήματα, ε) η παρουσίαση ενός συγγραφικού αποτελέσματος, μιας εργασίας τρίτου ως προσωπικό προϊόν.

2.2.5 Παράφραση

Ως παράφραση νοείται η αντιγραφή των ιδεών ενός συγγραφέα από κάποιον έτερο, ο οποίος χρησιμοποιεί παραπλήσιες λέξεις (Αβραμίδου, 2014). Αυτό το είδος λογοκλοπής

είναι το πιο συνηθισμένο, καθώς ισχύουν δύο περιπτώσεις: α) οι φοιτητές/τριες δεν γνωρίζουν ότι η αλλαγή λέξεων με συνώνυμες θεωρείται λογοκλοπή, β) θεωρούν ότι αλλάζοντας ορισμένες λέξεις με παραπλήσιες, δεν διαπράττουν λογοκλοπή.

2.2.6 Αυτό-λογοκλοπή

Ως αυτό-λογοκλοπή ορίζεται η δημοσίευση του ίδιου έργου από τον ίδιο δημιουργό πολλές φορές και η δήλωσή του ως πρωτότυπο κάθε φορά. Δηλαδή, το φαινόμενο αυτό ενυπάρχει όταν ένας συγγραφέας ξαναχρησιμοποιεί κομμάτια ή ολόκληρο το έργο του, ενώ έχει ήδη δημοσιευθεί και αξιολογηθεί, δίχως να κάνει αναφορά στις προηγούμενες εκδόσεις (Collberg et al., 2002). Η αυτό-λογοκλοπή δεν υπόκειται στην παραβίαση των Π.Δ., ούτε αποτελεί ποινικό αδίκημα, ωστόσο σχετίζεται με την ηθική διάσταση του θέματος, καθώς κάποιος παρουσιάζει ως πρωτότυπο το έργο του κάθε φορά, προκειμένου να επωφεληθεί κάποιο όφελος. Η πρακτική αυτή έχει ως αποτέλεσμα την παραγωγή μεγάλου αριθμού συγγραφικού έργου, το οποίο δεν είναι μία νέα συνεισφορά στη γνώση (Samuelson, 1994), ούτε συμβάλει στην ακαδημαϊκή κοινότητα με κάποιο τρόπο (Αβραμίδου, 2014), αλλά αντίθετα ενισχύει την ακαδημαϊκή αναγνώριση του ερευνητή εσφαλμένα. Η πλειονότητα της ακαδημαϊκής κοινότητας θεωρεί αυτή τη μορφή του φαινομένου ως απάτη (Brian, 1992), ενώ το ίδρυμα National Science Foundation (n.d.) προτείνει όπως η αυτό-λογοκλοπή τιμωρείται εξίσου με την λογοκλοπή.

Από την άλλη μεριά, αρκετοί ερευνητές αναρωτιούνται πως είναι δυνατόν ένας συγγραφέας να κλέβει το ίδιο του το έργο. Δεν είναι λίγοι εκείνοι που υποστηρίζουν ότι αυτή η μορφή λογοκλοπής δεν υφίσταται, όπως για παράδειγμα η Fennell (Elsevier, 2011) που στην τοποθέτηση της αναφέρει ότι είναι φυσικό ένας συγγραφέας να κάνει συνεχείς προσπάθειες ακριβής διατύπωσης ενός θέματος που μελετάει όλη του τη ζωή. Δηλαδή, θεωρεί ότι η αυτό-λογοκλοπή δεν είναι παρά η συνεχής προσπάθεια ενός συγγραφέα επαναδιατύπωσης ή η προσπάθεια όσο το δυνατόν καλύτερης διατύπωσης ενός προβλήματος ή ενός ορισμού. Ο Bird (2002), διερωτάται πως μπορεί να υφίσταται ο όρος «αυτό-λογοκλοπή», αφού εξ ορισμού ο όρος «λογοκλοπή» αναφέρεται στην χρήση υλικού τρίτου ατόμου. Την ίδια άποψη ενστερνίζεται και η Νομική Σύμβουλος του ΕΑΠ, Μ.Α., η οποία σε προφορική μας επικοινωνία μαζί της δήλωσε ότι η λογοκλοπή βάσει ορισμού αναφέρεται στην αντιγραφή από τρίτους, επομένως το να αντιγράψω τον εαυτό μου δεν καθίσταται λογοκλοπή. Τέλος, η Robinson (2012) αναφέρει ότι ο όρος αυτός είναι

σκοτεινός και εγείρονται σοβαρά εννοιολογικά, νομικά, ηθικά και θεωρητικά ερωτήματα. Σίγουρα, η αυτό-λογοκλοπή μπορεί να μην λογίζεται ως ποινικό αδίκημα, ωστόσο τίθενται ζητήματα αξιοπιστίας και ακαδημαϊκής εντιμότητας για τον συγγραφέα.

2.2.7 Λογοκλοπή ή όχι;

Ένα εύλογο ερώτημα που θέτει η Morazzani (n.d.), είναι αν μπορεί η λογοκλοπή σε κάποια περίπτωση να μην θεωρείται λογοκλοπή. Ουσιαστικά τίθεται το θέμα της γνώσης του τι είναι λογοκλοπή και ποιες οι μορφές της. Η συγκεκριμένη επιστήμονας τονίζει ότι η έλλειψη κατάλληλης εκπαίδευσης μπορεί να οδηγήσει σε άστοχες κατηγορίες για λογοκλοπή. Για παράδειγμα, η Orim (2015) στην έρευνα που διεξήγαγε, ανακάλυψε ότι οι φοιτητές/τριες προέβαιναν σε λογοκλοπή γιατί απλά κανείς δεν είχε αποσαφηνίσει τον όρο «λογοκλοπή», πολύ περισσότερο ότι ενώ οι διδάσκοντες/ουσες τους είχαν μιλήσει για ηθική γραφή, «δεν παρείχαν την απαραίτητη στήριξη». Ορθά τίθεται το ερώτημα: ποιος εκπαιδεύει τον κριτή, τον εκπαιδευτικό, τον καθηγητή ενός εκπαιδευτικού ιδρύματος να αναγνωρίζει την λογοκλοπή και τις μορφές της (Mulholland, 2020); Οι εκπαιδευτικοί διδάσκονται σε τακτά χρονικά διαστήματα στρατηγικές ελαχιστοποίησης της λογοκλοπής, αλλά δεν εκπαιδεύονται στον τρόπο αναγνώρισης της (Morazzani, n.d.). Επιπλέον, το διαδίκτυο παρέχει μία πληθώρα εργαλείων και εφαρμογών ανίχνευσης λογοκλοπικών κειμένων, τα οποία ανάλογα με τα δεδομένα που εισάγονται, μπορούν να αποδώσουν για τον ίδιο σύγγραμμα διαφορετικά κάθε φορά ποσοστά λογοκλοπής. Επομένως, πόσο σίγουροι μπορούν να είναι οι αξιολογητές για τα αποτελέσματα αυτών των εφαρμογών; Και πόσο αληθής μπορεί να είναι η κατηγορία ή μη της λογοκλοπής από έναν συγγραφέα; Πολύ περισσότερο, η λογοκλοπή λογίζεται διαφορετικά από κάθε οργανισμό ή πανεπιστημιακό ίδρυμα, ενώ δεν υπάρχει μία καθιερωμένη πάγια νομοθετική ρύθμιση σε κρατικό επίπεδο ή διεθνές, που να θέτει κανόνες και ποινές σε περίπτωση ανίχνευσής της. Την ίδια αβεβαιότητα για το τι συνιστά λογοκλοπή και ποια είναι τα όρια της παραθέτει και ο Barris (2019), ο οποίος θεωρεί ότι οποιαδήποτε κριτήρια για το τι συνιστά λογοκλοπή είναι αυθαίρετα. Ο Scanlon (2007) υπογραμμίζει ότι «όσο περισσότερο γράφουμε, τόσο πιο πιθανό είναι να επαναχρησιμοποιήσουμε κάτι», ενώ προτείνει την εξέταση του ενδεχομένου να επιτραπεί στους συγγραφείς νομικό και ηθικό περιθώριο για περιορισμένη αυτό-αντιγραφή. Τέλος, ο Samuelson (1994) επιχειρηματολογεί υπέρ της άποψης ότι εφόσον ένας συγγραφέας – ερευνητής εργάζεται πάνω σε ένα αντικείμενο για

δεύτερη φορά, είναι φυσιολογικό να έλκεται από την ίδια διευθέτηση, χωρίς απαραίτητα να αντιγράφει από την πρώτη.

Μία ακόμη μεταβλητή που θα πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι η ατέρμονη πηγή πληροφοριών που διαθέτει το διαδίκτυο. Αναλυτικότερα, οι πληροφορίες που ενυπάρχουν και «ανεβαίνουν» σε καθημερινή βάση στους διαδικτυακούς ιστοτόπους είναι συνεχής, ενώ είναι λογικό σε μία τέτοια βάση δεδομένων να υπάρχουν κείμενα που μοιάζουν, που συμπληρώνουν το ένα το άλλο ή που το ένα στηρίζεται στο άλλο. Η γραμμή που διαχωρίζει την αντιγραφή από την γνησιότητα ενός έργου είναι πολύ λεπτή και τίθεται το ερώτημα κατά πόσο είμαστε σίγουροι και μπορούμε να κρίνουμε ότι ένα κείμενο είναι αποτέλεσμα λογοκλοπής. Σύμφωνα με την Morazzani (n.d.), όλοι γνωρίζουν ένα άτομο που έχει επηρεαστεί από ψευδείς ισχυρισμούς για λογοκλοπή. Επομένως τίθεται και το ηθικό κομμάτι, της αναληθής κατηγοριοποίησης ενός συγγραφέα για λογοκλοπή, ενώ το έργο του είναι γνήσιο και πρωτότυπο. Κατ' αυτόν τον τρόπο, είναι άδικο για τον ίδιο, την προσπάθεια του αλλά και το παραγόμενο αποτέλεσμα, δηλαδή το έργο του, ενώ μπορεί να επηρεάσει εξίσου αρνητικά την φήμη του και την ακαδημαϊκή του καριέρα.

2.2.8 Λογοκλοπή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Το σύστημα ΑεξΑΕ είναι μοναδικό, ευέλικτο, λιγότερο δαπανηρό και ο προτιμότερος τρόπος εκπαίδευσης σε όλο τον κόσμο (Bibi & Hafeez, 2018). Το μεγαλύτερο τμήμα της εξΑΕ συναντάται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, η οποία είναι ένας χώρος που προορίζεται για ιδεασμό, καινοτομία, ανάπτυξη γνώσης και κοινωνικής ανάπτυξης (Kampa et al, 2024). Ωστόσο, η λογοκλοπή τα τελευταία χρόνια, που έχει παρεισφρήσει στους κύκλους της, έχει λάβει ανησυχητικές διαστάσεις (Μαρκαντωνάκη, 2019), εν μέρει λόγω της εύκολης αναπαραγωγιμότητας που παρέχεται από το διαδίκτυο και την ψηφιακή τεχνολογία (Ben, 2019), ενώ έχει θορυβήσει και την ακαδημαϊκή κοινότητα (Bahadori et al., 2012). Πολύ περισσότερο, φαίνεται πως η λογοκλοπή αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της κουλτούρας των εξΑ πανεπιστημιακών ιδρυμάτων (Μαρκαντωνάκη, 2019), το οποίο βλάπτει την αποτελεσματικότητα, την ισότητα, την εκτίμηση και τη φήμη τους (Minaar, 2012, Isnaini, 2019).

Η λογοκλοπή αντιμετωπίζεται από τα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα ως ένα δεοντολογικό θέμα, ως ένα ηθικό ζήτημα, το οποίο μπορεί να βλάψει την εικόνα του συγγραφέα και σε δεύτερο χρόνο, την υστεροφημία του ιδρύματος (Αβραμίδου, 2014). Επιπρόσθετα, θα

πρέπει να τονιστεί ότι οι διαδικασίες εκπολιτισμού στην τριτοβάθμια εκπαίδευση πρέπει να ενσωματώνουν αξίες σχετικές με την πνευματική ιδιοκτησία, προκειμένου να καλλιεργηθούν στάσεις, που θα σέβονται τη σημασία της σωστής απόδοσης μη πρωτότυπων υλικών (Akbari, 2020). Στην εξΑΕ, παρόλο που υφίστανται σύγχρονα λογοκλοπικά λογισμικά, η λογοκλοπή δεν παύει να είναι ευρέως διαδεδομένη μεταξύ των φοιτητών/τριών (Orim, 2015, Isnaini, 2019). Το συγκεκριμένο φαινόμενο παρατηρείται τόσο κατά την διάρκεια του εξαμήνου στις παραδοτέες εργασίες, όσο και στις εξΑ εξετάσεις.

Πιο αναλυτικά, η λογοκλοπή μπορεί να λάβει σημαντικές διαστάσεις, ενώ κάνει την εμφάνισή της μέσα από το υλικό, τις εργασίες (Singh, 2016) και τις εξετάσεις. Η ανάπτυξη των ΤΠΕ έχει βοηθήσει στην χρήση λογισμικών τόσο από μεριάς φοιτητών/τριών υποβοήθησης της λογοκλοπής, όσο και από μεριάς πανεπιστημιακών ιδρυμάτων με τη χρήση αποτρεπτικών μέτρων λογοκλοπής. Η Γιαννοπούλου (2021) αναφέρει ότι όσο αλλάζουν οι δεκαετίες αλλάζει η πηγή αντιγραφής και όχι το ίδιο το φαινόμενο. Παλαιότερα, δηλαδή, οι φοιτητές/τριες αντέγραφαν από συμφοιτητές/τριες και βιβλία, ενώ την σημερινή εποχή αντιγράφουν από ηλεκτρονικές πηγές. Η αφθονία ηλεκτρονικών άρθρων και περιοδικών στο διαδίκτυο, προσφέρει την δυνατότητα στους διδασκόμενους, τόσο ηθικούς όσο και ανήθικους, να αντιγράψουν (Ben, 2019), να κόψουν και να επικολλήσουν ένα κείμενο στις δικές τους υποβολές (Akbari, 2020).

Οι Evering και Moorman (2012) τοποθετώντας το πρόβλημα σε άλλη βάση, επισημαίνουν ότι το διαδίκτυο φέρνει ως αποτέλεσμα την ανικανότητα εντοπισμού και αξιολόγησης των πληροφοριών και της γνώσης από τους διδασκόμενους. Οι Bahadori et al. (2012), τονίζουν ότι οι μαθητές που προβαίνουν σε λογοκλοπή έχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά όπως λ.χ. χαμηλές ακαδημαϊκές δεξιότητες γραφής, χαμηλή γλωσσική επάρκεια, έλλειψη εξοικείωσης με το αντικείμενο, ανεπαρκείς γνώσεις σύνταξης και λεξικών ή εμβρυϊκή κατανόηση των ακαδημαϊκών συμβάσεων (McGowan, 2005, Barris, 2019). Παρόμοια άποψη έχει και ο Bora (2011), ο οποίος υποστηρίζει ότι το άτομο που επιλέγει να προβεί σε σκόπιμη λογοκλοπή βλάπτει την ακαδημαϊκή και επαγγελματική του καριέρα, λόγω απουσίας βασικών ερευνητικών και συγγραφικών δεξιοτήτων, ενώ ταυτόχρονα, όπως συμπληρώνει ο Wueste (2008), η εξαπάτηση ματαιώνει τις όποιες φιλοδοξίες των υπολοίπων διδασκόμενων για πραγματική αριστεία.

Οι Lancaster και Culwin (2007), επισημαίνουν ότι μόλις οι ηθικοί φοιτητές/τριες γνωρίζουν ότι ανταγωνίζονται τους/τις φοιτητές/τριες που λογοκλοπούν ή ενεργούν

ανέντιμα, αισθάνονται την υποχρέωση να προβούν σε παρόμοια πράξη για να διατηρήσουν ένα ισότιμο καθεστώς. Οι Tennant, McMallen και Kaczynski (2009) κάνουν λόγο για νέες προσφερόμενες ευκαιρίες για ανήθικες και ανέντιμες πρακτικές στην εξΑΕ, λόγω του αυξανόμενου ανταγωνισμού μεταξύ των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Επιπλέον, η τεχνολογική ανάπτυξη έχει διττό αντίκτυπο στο φαινόμενο της λογοκλοπής (Giannopoulou et al., 2021). Αφενός μεν έχει θετικό αντίκτυπο λόγω της δημιουργίας λογισμικών ανίχνευσης λογοκλοπής, αφετέρου έχει αρνητικό αντίκτυπο καθώς η εξάπλωση του διαδικτύου διευκολύνει την αντιγραφή (McGowan, 2005) και την πρόσβαση σε τεράστιο όγκο πηγών και πληροφοριών. Ο Ben (2019) επισημαίνει ότι σε περίπτωση λογοκλοπής, θα πρέπει αρχικά να παρέχεται στους/στις φοιτητές/τριες το μέτρο της εκπαίδευσης, και σε περίπτωση επαναλαμβανόμενης λογοκλοπής να τίθενται τιμωρητικά μέτρα.

Οι Jones & Sheridan (2014) αναφέρονται στην αίσθηση ιδιοκτησίας των φοιτητών/τριών πάνω σε ένα έργο. Δηλαδή, οι φοιτητές/τριες δεν έχουν πρόβλημα να αντιγράψουν αυτούσιο ένα κείμενο, να τροποποιήσουν ή να διαγράψουν ορισμένες λέξεις και να το παρουσιάσουν ως δικό τους έργο, ως ιδιοκτησία τους. Η παροχή δωρεάν πληροφοριών και συγγραμμάτων μέσω διαδικτύου, ενισχύει την τακτική αυτή. Όμως, η παραπάνω διαδικασία έχει ως αποτέλεσμα όχι μόνο την μείωση της ακαδημαϊκής εργασίας, αλλά και την μείωση της αναγνωστικής ικανότητας, της σκέψης, της κρίσης, της δημιουργικότητας, του προβληματισμού, με ταυτόχρονη μαθητική ανισότητα. Οι ειλικρινείς μαθητές όταν βλέπουν την ανομία να εξελίσσεται μπροστά τους, λογοκλέπτουν, προκειμένου να διατηρηθούν οι ισορροπίες και οι ίσοι όροι ανταγωνισμού.

Ένα ακόμη ζήτημα είναι η στάση των εκπαιδευτικών, καθηγητών ή εποπτών σε περίπτωση λογοκλοπής. Ποια μέτρα πρόληψης και καταστολής αναλαμβάνουν λόγω της θέσης τους στο εκπαιδευτικό ίδρυμα; Οι Sharman και Wilshire (2007) θεωρούν ότι οι εκπαιδευτικοί είναι απρόθυμοι να παρέμβουν και να τιμωρήσουν. Αυτό συμβαίνει λόγω αυξημένου φόρτου εργασίας, δηλαδή δεν έχουν τον χρόνο για αναζήτηση και ανίχνευση λογοκλοπικών περιστατικών, άγχους ή δυσαρέσκειας εμφάνισης τέτοιων περιστατικών. Ένας ακόμη λόγος είναι η γραφειοκρατική δουλειά και η σύνταξη αναφοράς από μεριάς του καθηγητή, σε περίπτωση ανίχνευσης ενός περιστατικού λογοκλοπής. Η συμπλήρωση αναφοράς και η μετέπειτα εξέτασή της, με πιθανά λάθη που μπορεί να έχουν γίνει από τον ίδιο τον εκπαιδευτικό, μειώνουν την θέληση του να αναφέρει το οτιδήποτε. Ο Li (2013) επίσης συμπέρανε ότι υπάρχει απροθυμία των διδασκόντων να υποβάλουν επίσημη

αναφορά σε ιεραρχικά ανώτερα κλιμάκια για περιπτώσεις λογοκλοπής, καθώς θεωρούν ότι οι περιπτώσεις που συναντούν δεν είναι τόσο σοβαρές ώστε να δικαιολογούν μία τέτοια κίνηση.

Πόσο εύκολα μπορεί να ανιχνεύσει ένας εκπαιδευτικός την κειμενική ομοιότητα ή λογοκλοπή σε ένα παραδοτέο υλικό; Οι Jones και Sheridan (2014) υποστηρίζουν ότι είναι αρκετά εύκολο, αν στοχεύσουν στις λεπτομέρειες του κειμένου. Πιο αναλυτικά, μπορεί να παρατηρηθούν διαφορετικά στυλ γραφής – μορφοποίησης, δομή προτάσεων, ημερομηνίες πηγών ή υλικού μέσα στο κείμενο, διαφορετικά στυλ ορθογραφίας π.χ. αμερικανικά και αγγλικά ή ικανότητες γραφής (Carroll, 2002). Η μη κριτική σκέψη και αξιολόγηση των πληροφοριών που εντάσσουν στα κείμενα τους οι φοιτητές/τριες υποδηλώνει την παρέκκλιση τους από τον επιθυμητό στόχο ή την αδυναμία ανταπόκρισης στις απαιτήσεις της αξιολόγησης. Ο Harris (2001) τονίζει ότι η δομή και η πυκνότητα των προτάσεων στο πλαίσιο της εργασίας μπορεί να αποκαλύψει σημάδια λογοκλοπής. Η αντίθετη όμως άποψη των ερευνητών θα αναλυθεί παρακάτω.

Η λογοκλοπή ως φαινόμενο βαρύνει τους/τις φοιτητές/τριες και το πανεπιστημιακό ίδρυμα (Singh, 2016), καθώς αποτελεί συλλογική ευθύνη όλων των εμπλεκόμενων φορέων (διδασκόντων, διδασκομένων, πανεπιστημίου) να παρέχουν ένα κλίμα ακαδημαϊκής ειλικρίνειας (Bibi & Hafeez, 2018). Η ανάδειξη της ανάγκης για ακαδημαϊκή ακεραιότητα αποτελεί, σύμφωνα με την Orim (2015), έναν τρόπο ενθάρρυνσης «της βαθιάς μάθησης, της δημιουργικότητας και της καινοτομίας μεταξύ των φοιτητών/τριών».

2.2.9 Βιβλιογραφική επισκόπηση σχετικά με την λογοκλοπή

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η συγκεκριμένη έρευνα αποτελεί μία καινοτομία στην ελληνική τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς όχι μόνο αναφέρεται στην εξΑΕ αλλά και επιχειρεί να δώσει τα πρώτα στατιστικά στοιχεία για τα Π.Δ., την λογοκλοπή και την ΤΝ στους κύκλους του ΕΑΠ. Στον εγχώριο χώρο έχουν γίνει προσπάθειες καταγραφής στοιχείων για την λογοκλοπή, όπως λ.χ. η δημοσιευμένη έρευνα της Μαρκαντωνάκη (2019) στο 10ο Συνέδριο για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως εκπαίδευση, στην οποία επιχειρείται μία ποιοτική διερεύνηση της λογοκλοπής ως ακαδημαϊκής εξαπάτησης και διερεύνηση των παραγόντων που αλληλεπιδρούν για την εκδήλωσή της κατά την εκπόνηση των γραπτών εργασιών στο ΕΑΠ. Για την ασφαλή διεξαγωγή συμπερασμάτων,

η συγγραφέας προχώρησε σε έξι (6) ημιδομημένες συνεντεύξεις εκπαιδευτικών, οι οποίοι είχαν φοιτήσει σε ΜΠΣ στο συγκεκριμένο πανεπιστημιακό ίδρυμα.

Αντίστοιχη προσπάθεια έγινε από την Γιαννοπούλου (2021), η οποία για την διπλωματική της εργασία προσπάθησε να καταγράψει τα αίτια, το επίπεδο γνώσης και εκπαίδευσης σχετικά με τη λογοκλοπή, τις συνέπειες και τους τρόπους αντιμετώπισης μέσα από τις απόψεις τετρακοσίων εξήντα επτά (467) προπτυχιακών φοιτητών/τριών από όλα τα ελληνικά πανεπιστήμια. Ένα από τα πολλά συμπεράσματα της Γιαννοπούλου (2021) ήταν ότι η εκπαίδευση είτε δεν είναι η κατάλληλη, είτε δεν είναι αρκετή από μόνη της ώστε να αντιμετωπιστεί το ζήτημα της λογοκλοπής. Τέλος, στην έρευνά της, οι φοιτητές/τριες πρότειναν τρόπους μείωσης του φαινομένου, π.χ. η εκπαίδευση τους σε θέματα λογοκλοπής και η δημιουργία σχετικών μαθημάτων.

Δυστυχώς όμως, οι ελληνόγλωσσες έρευνες είναι περιορισμένες. Φαίνεται πως η διερεύνηση των Π.Δ. και της λογοκλοπής, είτε σε δια ζώσης μαθήματα, είτε σε εξΑ, δεν απασχόλησαν ιδιαίτερα τους ερευνητές ώστε να διεξάγουμε ορισμένα συμπεράσματα είτε για την πρωτοβάθμια, αλλά είτε για την δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση. Λόγω της ανάπτυξης και της εμπλοκής της ΤΝ στην εξΑ ευελπιστούμε ότι στο μέλλον θα υπάρξουν αρκετές ελληνικές έρευνες για τα εν λόγω θέματα. Ίσως θα λέγαμε ότι η συγκεκριμένη έρευνα δίνει το έναυσμα στους ερευνητές, τουλάχιστον του ΕΑΠ, για την περαιτέρω διερεύνηση.

Από την άλλη μεριά, έχουν πραγματοποιηθεί αρκετές μελέτες και σε παγκόσμιο επίπεδο, σε μία προσπάθεια καταγραφής και δημιουργίας ασφαλών συμπερασμάτων για την ακαδημαϊκή ανεντιμότητα, για τα Π.Δ. αλλά και τις περιπτώσεις λογοκλοπής. Οι Mukasa, Stokes και Mukona (2023) αναφέρονται σε πρακτικές ακαδημαϊκής ανεντιμότητας από φοιτητές/τριες βιοηθικής σε ένα αυστραλιανό πανεπιστημιακό ίδρυμα. Πραγματοποιήθηκαν τριάντα επτά (37) συνεντεύξεις φοιτητών/τριών, που παρακολουθούν μάθημα δεοντολογίας υγειονομικής περίθαλψης, ώστε να διερευνηθούν οι λόγοι λογοκλοπής που ανιχνεύθηκαν σε εργασίες τους μέσω σχετικού προγράμματος. Η έρευνα κατέδειξε τέσσερις (4) βασικούς λόγους λογοκλοπής των φοιτητών/τριών στο πανεπιστήμιο της Αυστραλίας: α) η έλλειψη ενδιαφέροντος, β) η πίεση χρόνου με ανταγωνιστικές προτεραιότητες, γ) η έλλειψη κατανόησης της πολιτικής για την ακαδημαϊκή ειλικρίνεια, και δ) οι αποφασισμένοι/ες φοιτητές/τριες.

Μία ακόμη έρευνα για αυστραλιανό πανεπιστήμιο εκδίδεται από τους Zobel και Hamilton (2002), οι οποίοι υποστήριξαν ότι στο RMIT University η λογοκλοπή ήταν ευρέως

διαδεδομένη. Μάλιστα, επισημαίνουν ότι τα μέτρα πρόληψης και οι ποινές που είχε θεσπίσει το ίδιο το πανεπιστήμιο, δεν εφαρμόζονταν στις Σχολές, με αποτέλεσμα αυτή η συμπεριφορά να διαιωνίζεται. Μάλιστα, σε μία περίπτωση τονίζουν ότι ενώ φοιτήτρια είχε δεχθεί συστάσεις για τα ποσοστά λογοκλοπής που εμφανίζονταν στις εργασίες της, αυτή δεν αποβλήθηκε ποτέ από το πανεπιστημιακό ίδρυμα, αντίθετα έλαβε το πτυχίο της. Η βασική αιτιολογία για την μη επιβολή ποινής στη συγκεκριμένη περίπτωση ήταν ότι η φοιτήτρια πλήρωνε ολόκληρο ποσό σπουδών, δεν είχε δηλαδή κάποιου είδους μείωση διδάκτρων, γεγονός που σχετιζόταν με το οικονομικό όφελος που αποκόμιζε το πανεπιστήμιο.

Άξια επισήμανσης είναι η πρωτοποριακή έρευνα της Li (2013) σε ένα πανεπιστήμιο του Χονγκ Κονγκ. Βασισμένη σε δεκαέξι (16) συνεντεύξεις, η μελέτη επικεντρώθηκε στις απόψεις και τις παιδαγωγικές πρακτικές των εκπαιδευτικών σχετικά με την λογοκλοπή, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης του Turnitin. Επιπλέον, γίνεται μία καταγραφή των πρακτικών πρόληψης του φαινομένου αλλά και των κανονισμών που διέπουν το συγκεκριμένο πανεπιστημιακό ίδρυμα. Οι Reyes, Coronel, Flores, Diaz και Ortiz (2014) εστίασαν στην ακαδημαϊκή λογοκλοπή από την οπτική γωνία των μαθητών στο Αυτόνομο Μητροπολιτικό Πανεπιστήμιο, στο Μεξικό. Στόχοι της έρευνας τους ήταν: α) η αξιολόγηση πρακτικών που θεωρούνταν από τους/τις φοιτητές/τριες ακαδημαϊκά ανεπαρκείς κατά την ανάπτυξη της έρευνας, β) η σύγκριση αυτών των πρακτικών με άλλα ισπανόφωνα πανεπιστήμια, και γ) η καταγραφή προτάσεων στρατηγικών και καλών ακαδημαϊκών πρακτικών. Ρωτήθηκαν συνολικά εκατό ογδόντα (180) πρωτοετείς φοιτητές/τριες και τα αποτελέσματα συγκρίθηκαν με εκείνα μίας έρευνας με πεντακοσίους σαράντα (540) φοιτητές/τριες.

Οι Ewing, Mathieson, Anast και Roehling (2017) διεξήγαγαν μία έρευνα όσον αφορά τις αντιλήψεις διδασκόντων και διδακτορικών διδασκομένων επιστημών υγείας για την λογοκλοπή σε ένα αμερικάνικο πανεπιστημιακό ίδρυμα. Οι ερευνητές σύγκριναν τις απαντήσεις καθηγητών και φοιτητών/τριών, οι οποίοι παρακολουθούσαν πανεπιστημιακό, διαδικτυακό ή υβριδικό πρόγραμμα σπουδών. Σύμφωνα με τα ευρήματά τους, η σχολή πιστεύει ότι οι μαθητές κάνουν λογοκλοπή, αλλά οι μαθητές δεν παραδέχονται ότι το κάνουν. Ένα άλλο εύρημα της παρούσας μελέτης ήταν ότι οι διδακτορικοί/ες φοιτητές/τριες και οι μεταπτυχιακοί καθηγητές/τριες αντιλαμβάνονταν ότι οι δραστηριότητες λογοκλοπής ήταν πιο συχνές μεταξύ των τυπικών φοιτητών/τριών

πανεπιστημίου σε σύγκριση με τη δική τους συμπεριφορά (φοιτητές/τριες) ή με τη συμπεριφορά στα μαθήματά τους (σχολή).

Τέλος, οι Zaza και McKenzie (2018) τοποθετώντας σε άλλο επίπεδο την έρευνα τους, αναρωτήθηκαν αν το εργαλείο ανίχνευσης λογοκλοπής, Turnitin®, χρησιμοποιείται από τους/τις καναδούς/ές φοιτητές/τριες για την ανίχνευση της λογοκλοπής ή για διαμορφωτική αυτό-αξιολόγηση. Ύστερα από την εξέταση εννιακοσίων σαράντα (940) φοιτητών/τριών, βοηθών διδασκαλίας και εκπαιδευτών, συμπέραναν ότι το συγκεκριμένο εργαλείο χρησιμοποιείται για την ανίχνευση της λογοκλοπής, ότι οι ερωτώμενοι θεωρούν εύκολη τη χρήση του αλλά και ότι αγχώνονται εύκολα γιατί φοβούνται μη κατηγορηθούν ψευδώς για λογοκλοπή.

2.3 Τεχνητή Νοημοσύνη και εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Η Τεχνολογία και τα επιτεύγματα της αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινής μας ζωής. Πολύ περισσότερο, υφίσταται μία εποχή ψηφιακής γνώσης με ένταξη τεχνολογίας (Dogan et al., 2023), κατά την οποία η διαδικτυακή μάθηση (Picciano, 2019) και η ΤΝ έχουν διεισδύσει ακόμη και στην εκπαίδευση (Assad, 2024). Τι είναι όμως η ΤΝ; Είναι ένας διεπιστημονικός τομέας που αναπτύχθηκε μέσω γνώσεων που συγκεντρώθηκαν από διάφορους τομείς όπως η επιστήμη, τα μαθηματικά, η φιλοσοφία, η κοινωνιολογία, η πληροφορική, μεταξύ άλλων (Assad, 2024). Είναι ένας τομέας της επιστήμης των υπολογιστών, ο οποίος ασχολείται με την ανάπτυξη μηχανών και αλγορίθμων και εκτελεί εργασίες που απαιτούν συνήθως ανθρώπινη νοημοσύνη (Chong Cheong Sin & Kathiarayan, 2023). Θα ήταν αναληθής ο ισχυρισμός ότι η χρήση της ΤΝ δεν έχει συνδράμει την εκπαιδευτική κοινότητα, απεναντίας η βοήθεια της είναι καθοριστική, προκειμένου να ξεπεραστούν τα προβλήματα, οι προκλήσεις που ταλανίζουν την εξΑΕ.

Πολύ περισσότερο, με την ανάπτυξη της τεχνολογίας επιτεύχθηκε η δημιουργία νέων εξΑ εκπαιδευτικών πολιτικών, οι οποίες συμπεριέλαβαν και τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, αντισταθμίζοντας με αυτόν τον τρόπο, τόσο τις οικονομικές, όσο και τις κοινωνικές ανισότητες (Μουλαρά, 2023). Οι Casas-Roma και Conesa (2021) προτείνουν όπως χρησιμοποιηθεί η ΤΝ στην τριτοβάθμια εξΑΕ, ώστε να παρέχεται μία δίκαιη, προσβάσιμη και ποιοτική εκπαίδευση για όλη την κοινωνία. Ακόμη, η εκπαίδευση που υποστηρίζει την ΤΝ γίνεται ολοένα και πιο σημαντική, καθώς οι απαιτήσεις της μάθησης εξελίσσονται (Rus et al., 2013). Τα ευφυή εκπαιδευτικά συστήματα προσφέρουν άμεση και εξατομικευμένη καθοδήγηση και ανατροφοδότηση τόσο στους εκπαιδευτικούς όσο και στους μαθητές (Moybeka, 2023, Assad, 2024). Κάποιες από τις λειτουργίες της είναι η αξιολόγηση μαθητών και σχολείων μέσω προγραμμάτων (Alshememry & Alshumaimeri, 2024), η αξιολόγηση για μάθηση, βαθμολόγηση και αξιολόγηση εξετάσεων, εξατομικευμένη έξυπνη διδασκαλία, ηλεκτρονική και φορητή εξΑΕ με την υποστήριξη εικονικών εξατομικευμένων βοηθών (Chen et al., 2020).

Επιπλέον, η ΤΝ στην εκπαίδευση βοηθάει ώστε το παραγόμενο αντικείμενο να συνδυάζει εικόνες, τεχνολογία, λεκτικό και γραπτό κείμενο, ενώ τα πλούσια γραφικά ενισχύουν το ενδιαφέρον των μαθητών. Σύμφωνα με την έρευνα της Pokrivčáková (2019), που εστιάζει

στην κατάρτιση των εκπαιδευτών για τη χρήση εργαλείων τεχνητής νοημοσύνης στη διδασκαλία της Αγγλικής Γλώσσας, αναφέρεται ότι οι ανθρώπινοι εκπαιδευτικοί συχνά δυσκολεύονται να αξιολογήσουν επαρκώς την πρόοδο κάθε μαθητή, να εντοπίσουν τις ξεχωριστές εκπαιδευτικές ανάγκες τους και να προσαρμόσουν το υλικό διδασκαλίας και την ανατροφοδότηση (Li, 2013) σε επίπεδο μοναδικό για καθέναν, ιδίως σε μια τάξη με πολλούς μαθητές. Ως εκ τούτου, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να επωφεληθούν από προγράμματα και εφαρμογές ΤΝ ως πολύτιμα εργαλεία που τους επιτρέπουν να αποφύγουν χρονοβόρες και απαιτητικές δραστηριότητες, όπως ασκήσεις γραμματικής ή προφοράς, ενώ ταυτόχρονα υποστηρίζουν την ανάπτυξη των γλωσσικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων των μαθητών. Βέβαια, η ΤΝ έχει καθοριστικό αλλά βοηθητικό ρόλο στην εκπαιδευτική διαδικασία, αφού ο διδάσκων θα εξακολουθεί να είναι κυρίαρχος των σταδίων προετοιμασίας και αξιολόγησης.

Συν τοις άλλοις, η εφαρμογή της ΤΝ για εκπαιδευτικούς σκοπούς ενισχύει την συνεργασία ανθρώπου – μηχανής, επιτρέπει μια εξατομικευμένη προσέγγιση με διαφορετικό ρυθμό και με διαφορετικές διαδρομές για κάθε φοιτητή, εξατομικεύει τη μαθησιακή διαδικασία και καλύπτει τις ατομικές ανάγκες κάθε ατόμου μέσω της αλληλεπίδρασης, της συζήτησης, της κριτικής σκέψης, της αξιολόγησης και της ανατροφοδότησης. Ο Mohan (2013) προέβλεψε ότι το μέλλον της εκπαίδευσης – σε όλα τα επίπεδα- θα είναι υπέρ-προσωποποιημένο, αφού ο διδάσκων χρησιμοποιώντας προσαρμοστικά υπερμέσα, θα κατανοεί τις μοναδικές ανάγκες κάθε μαθητή του. Επιπλέον, η εφαρμογή της ΤΝ βοηθάει στον εντοπισμό μαθησιακών κενών, καλλιεργεί σημαντικές δεξιότητες, ενισχύει την κριτική σκέψη (Engelbrecht, 2023), ενώ μπορεί τέλος να βοηθήσει στη σωστή προφορά και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων γραφής, π.χ. βελτίωση της γραμματικής, στο στυλ γραφής (Moybeka, 2023).

Στην ανάλυσή της, η Moybeka (2023) εξετάζει τη Θεωρία Αυτοκαθορισμού (SDT) των Deci και Ryan. Σύμφωνα με αυτήν τη θεωρία, ο καθένας έχει ενστικτώδεις ψυχολογικές ανάγκες για αυτονομία, ικανοποίηση και συνδεσμικότητα. Όταν αυτές οι ανάγκες εκπληρώνονται, λειτουργούν ως εσωτερικά κίνητρα. Αυτό οδηγεί σε μεγαλύτερη δέσμευση των φοιτητών/τριών και επιμονή στις μαθησιακές δραστηριότητες. Η ΤΝ μπορεί να στηρίξει αυτές τις ψυχολογικές ανάγκες, ενισχύοντας τα εσωτερικά κίνητρα. Ακόμη, βάσει της Κοινωνικής Γνωσιακής Θεωρίας του Bandura, η έννοια της αυτοαποτελεσματικότητας αναφέρεται στην πεποίθηση ενός ατόμου στη δυνατότητά του να πετύχει σε μια συγκεκριμένη εργασία ή πεδίο. Η χρήση της ΤΝ μπορεί να ενθαρρύνει

την ανάπτυξη αυτής της αυτοαποτελεσματικότητας, προσφέροντας άμεση ανατροφοδότηση και προκλήσεις, οι οποίες μπορούν να ενισχύσουν την αυτοπεποίθηση και την κινητοποίηση των μαθητών (Moybeka, 2023).

Ωστόσο, αποδεικνύεται μέσα από διάφορες μελέτες ότι η χρήση της ΤΝ στην εξΑΕ δεν έχει πάντα θετικό αντίκτυπο στην εκπαιδευτική διαδικασία και μάθηση. Οι Dogan et al. (2023) υπογραμμίζουν ότι «υπάρχει αυξημένο ερευνητικό ενδιαφέρον και ένα ευρύ φάσμα χρήσης τεχνολογιών ΤΝ», μία μεγάλη εξάρτηση από τις τεχνολογίες αυτές, ενώ αγνοούνται θέματα όπως η παιδαγωγική και ο σχεδιασμός διδασκαλίας/μάθησης. Ο Engelbrecht (2023), θέτει τον προβληματισμό του σχετικά με την διασφάλιση ίσης πρόσβασης στο διαδίκτυο για όλους τους διδασκόμενους και την δημιουργία ενός ψηφιακού – κοινωνικού χάσματος. Σε ένα άλλο επίπεδο, μπορεί να εκδηλωθεί κίνδυνος από την υπερβολική εξάρτηση της τεχνολογίας, η οποία οδηγεί σε αποπροσωποποίηση της μαθησιακής εμπειρίας (Moybeka, 2023). Οι μαθητές ενδέχεται να χάσουν την ατομική επαφή και την καθοδήγηση που παρέχει μία παραδοσιακή τάξη, αντιμετωπίζοντας αυξημένη έκθεση στην τεχνολογία, η οποία μπορεί να οδηγήσει ακόμη και σε κοινωνική απομόνωση (Engelbrecht, 2023).

Πέρα από τους ερευνητές και ακαδημαϊκούς, η χρήση της ΤΝ φαίνεται πως απασχολεί και διεθνείς και ευρωπαϊκούς οργανισμούς ή οργανώσεις, που στοχεύουν στην πρόληψη των επιπτώσεων της χρήσης της στον άνθρωπο και σε διάφορους τομείς. Η UNESCO για παράδειγμα, το 2019 εξέδωσε μία προκαταρκτική μελέτη για την ηθική της ΤΝ και τη σχέση της με διάφορους τομείς, όπως η εκπαίδευση, οι περιβαλλοντικές επιστήμες, οι επιστήμες υγείας αλλά και η προώθηση της ισότητας των φύλων. Όπως τονίζεται, σε ένα κόσμο ΤΝ, η εκπαίδευση θα πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα στους πολίτες να αναπτύξουν νέες μορφές κριτικής σκέψης, ώστε να προβληματιστούν σχετικά με τις επιπτώσεις της. Ένα ακόμη θέμα που θέτει η UNESCO (2019) είναι ο κοινωνικός ρόλος της εκπαίδευσης, ο οποίος θα αλλάξει ριζικά. Συμβουλεύει τις Κυβερνήσεις, όπως τροποποιήσουν την παρεχόμενη εκπαίδευση, από παραδοσιακή τυπική σε ψηφιοποιημένη, ώστε οι φοιτητές/τριες και όσοι εισέρχονται στην αγορά εργασίας να είναι προετοιμασμένοι και προικισμένοι με τα κατάλληλα εφόδια για να ανταπεξέλθουν στην νέα τεχνολογική πραγματικότητα.

Οι Alshememry και Alshumaimeri (2024) αναφέρουν στην μελέτη τους, τα ζητήματα ηθικής και ανησυχιών, που προκύπτουν από τη χρήση της ΤΝ στην εξΑΕ, όπως η αντικατάσταση των ατόμων που εργάζονται στον εκπαιδευτικό τομέα, με κερδοφόρες

αυτοματοποιημένες λύσεις TN. Επομένως, οι εργαζόμενοι εύλογα μπορεί να έχουν μια συλλογική ανησυχία ότι αντιμετωπίζουν κίνδυνο αντικατάστασης από προηγμένες τεχνολογίες. Στην συνέχεια υποστηρίζουν ότι παρότι η TN μπορεί να παρέχει εξατομικευμένες εκπαιδευτικές εμπειρίες και άμεση ανατροφοδότηση, η χρήση της μερικώς αντικαθιστά τον ρόλο των εκπαιδευτών στην υποστήριξη της μάθησης και στην παροχή κοινωνικής και συναισθηματικής στήριξης.

2.3.1 Χρήση εφαρμογών Τεχνητής Νοημοσύνης από τα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα

Κάθε πανεπιστημιακό ίδρυμα που σέβεται τους/τις διδάσκοντες/ουσες και τους/τις διδασκόμενους, που καινοτομεί και παρακολουθεί τις νέες εκπαιδευτικές – τεχνολογικές εξελίξεις, δεν μπορεί παρά να συμβαδίζει με την σύγχρονη εποχή. Μία εποχή, κατά την οποία πρέπει να ενημερώνει ορθά τους εκπαιδευόμενους (πρόληψη) αλλά και να τιμωρεί τυχόν παραβάσεις (καταστολή) Π.Δ. και λογοκλοπής. Η διαρκής αναζήτηση τρόπων από τους/τις φοιτητές/τριες άμεσης, χωρίς κόπο απόκτησης τίτλων και πτυχίων, με ευρεία χρήση τεχνολογικών μέσων και εφαρμογών, έχει ως αποτέλεσμα το εκάστοτε πανεπιστημιακό ίδρυμα να χρησιμοποιεί κατάλληλα μέσα και εφαρμογές ανίχνευσης TN, προκειμένου να διαφυλάξει το κύρος και την αξιοπιστία του.

Πολύ περισσότερο, αν λάβουμε υπόψη μας ότι ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα λειτουργεί σαν μία εταιρία, είναι ευνόητο ότι αναζητεί καταρτισμένο προσωπικό - παραγωγικούς υπαλλήλους με γνώσεις TN, που μπορούν να εργαστούν παράλληλα και να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες αυτών (Chukhlomin, 2024). Τα ιδρύματα που εξειδικεύονται στην παροχή εξΑ εκπαιδευτικών προγραμμάτων, θα πρέπει να εντάξουν στα προγράμματα σπουδών τους, μαθήματα, σεμινάρια ή εργαστήρια για την εκμάθηση τεχνικών δεξιοτήτων, προγραμματισμού TN αλλά και τεχνικών προσαρμοστικότητας (Alshememry & Alshumaimeri, 2024), προκειμένου να εργαστούν σ' αυτόν τον ταχέως εξελισσόμενο κλάδο. Οι πρόσφατες εξελίξεις στις τεχνολογίες τεχνητής νοημοσύνης και επεξεργασίας φυσικής γλώσσας (NLP) έφεραν επανάσταση στην ικανότητά να αλληλεπιδρούμε με μηχανές και δημιούργησαν άνευ προηγουμένου ευκαιρίες για δημιουργία περιεχομένου (Shoufan, 2023). Ωστόσο, αν δεν υπάρχει η κατάλληλη κατάρτιση, η τεχνολογία μπορεί εύκολα να γίνει εμπόδιο αντί να συμβάλει στην εκπαίδευση (Engelbrecht, 2023).

Με την ανάπτυξη του διαδικτύου και την εφαρμογή την TN στην εκπαίδευση, φαίνεται πως η πρόβλεψη του Mohan (2013) για υπέρ-προσωποποιημένο εκπαιδευτικό μέλλον

ήταν σωστή. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον, ο καθηγητής κατανοεί τις μοναδικές ανάγκες κάθε φοιτητή του με τη χρήση προσαρμοστικών υπερμέσων (Alshememry & Alshumaimeri, 2024). Δίνεται η δυνατότητα, δηλαδή, με τα κατάλληλα εργαλεία και την ΤΝ, να βγάλουμε ασφαλή συμπεράσματα για τα ενδιαφέροντα και τους τομείς πιθανής προόδου των μαθητών (Engelbrecht et al., 2020). Επιπλέον, συμβάλλουν στον εντοπισμό εκπαιδευτικών κενών και περιοχών που απαιτούν επιπλέον προσοχή και επεξήγηση, καθώς και στην ανάπτυξη σημαντικών δεξιοτήτων, όπως η κριτική σκέψη και η επίλυση προβλημάτων (Engelbrecht, 2023). Τέλος, η διδακτική κοινότητα των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων μπορεί να προσφύγει σε εφαρμογές ΤΝ με σκοπό την οπτικοποίηση και διαδραστική προσομοίωση σύνθετων εννοιών, κατανόηση όρων και ενίσχυση της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσω εφαρμογών ηλεκτρονικών παιχνιδιών.

Όσα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα προσφέρουν εξΑΕ μαθήματα, έχουν αποκτήσει ή συνάψει συμβάσεις για ένα σύστημα ή πλατφόρμα διαχείρισης μαθημάτων (Picciano, 2019), ενώ προς την ίδια κατεύθυνση είναι και πανεπιστήμια, τα οποία προσφέρουν – κυρίως για οικονομικούς λόγους - blended μαθήματα ή σεμινάρια, ενισχύοντας την Δια Βίου Μάθηση. Παρότι η ΤΝ μπορεί να παρέχει εξατομικευμένες εκπαιδευτικές εμπειρίες και άμεση ανατροφοδότηση (Li, 2013), η χρήση της μερικώς αντικαθιστά τον ρόλο των εκπαιδευτών στην υποστήριξη της μάθησης και στην παροχή κοινωνικής και συναισθηματικής στήριξης (Alshememry & Alshumaimeri, 2024). Η ΤΝ μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για διοικητικές εργασίες, οι οποίες μέχρι πρότινος αποτελούσαν τμήμα των καθηκόντων του διδακτικού προσωπικού. Κατ' αυτόν τον τρόπο, εξοικονομείται ελεύθερος χρόνος για τους καθηγητές/τριες, τον οποίο μπορούν να διαθέσουν για την επανασύνδεσή τους με τους/τις φοιτητές/τριες και «εξανθρωπισμό» της διαδικτυακής διδασκαλίας (Koh et al., 2022).

Ο Modi (2023) επισημαίνει ότι η ενσωμάτωση τεχνολογιών στον ακαδημαϊκό χώρο, έχει τη δυνατότητα να εξορθολογήσει τις διαδικασίες, να ενισχύσει τα ερευνητικά αποτελέσματα και να προωθήσει την καινοτομία. Παρά την ύπαρξη του δασκάλου, η εφαρμογή της ΤΝ στην εξΑΕ σημαίνει, χωρίς χρονικό περιορισμό, άμεση ανταπόκριση στις δυσκολίες που προκύπτουν κατά την διάρκεια μελέτης και μαθησιακής διαδικασίας από τον φοιτητή. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρεται στην δυνατότητα της ΤΝ να παρέχει βοήθεια και κίνητρα (Moybeka, 2023), σε έναν εκπαιδευόμενο ώστε να μην διακόψει την μαθησιακή διαδικασία, αλλά αντίθετα να τον βοηθήσει να ξεπεράσει τους προβληματισμούς του. Στα ίδια συμπεράσματα κατέληξαν και οι Park και Yoo (2021), ότι

η ΤΝ μπορεί να προβλέψει την πρόωρη μαθησιακή εγκατάλειψη. Η UNESCO (2019) όμως τονίζει ότι η χρήση της ΤΝ για διδακτικούς σκοπούς δεν θα πρέπει να παραβιάζει το «privacy by design», δηλαδή την ιδιωτική ζωή ή αν αυτή παραβιάζεται να παραβιάζεται όσο το δυνατόν λιγότερο και μόνο εκείνο το δικαίωμα που απαιτείται για την συγκεκριμένη εργασία.

2.3.2 Χρήση εφαρμογών Τεχνητής Νοημοσύνης από φοιτητές/τριες

Οι πρόσφατες εξελίξεις στις τεχνολογίες ΤΝ και επεξεργασίας φυσικής γλώσσας (NLP) είχαν ως αποτέλεσμα την δημιουργία αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας με μηχανές, καθώς και την άνευ προηγουμένου ευκαιρία δημιουργίας περιεχομένου (Shoufan, 2023). Με το πέρασμα του χρόνου δημιουργήθηκαν εικονικοί βοηθοί και Chatbots, που εισήχθησαν σε διάφορους κλάδους, μεταξύ των οποίων και η εκπαίδευση, εγκαινιάζοντας μία νέα εποχή αυτοματοποιημένης παραγωγής περιεχομένου (Assad, 2024).

Μία εφαρμογή που χρησιμοποιείται κατά κόρον από φοιτητές/τριες είναι το ChatGPT, ένα chatbot μεγάλων γλωσσικών μοντέλων, το οποίο δημιουργεί ανθρωπόμορφες, εξατομικευμένες αυτοματοποιημένες απαντήσεις (Assad, 2024). Αρκετοί εσφαλμένα θεωρούν ότι η ΤΝ είναι το ChatGPT. Αυτό που έχει καταφέρει η εταιρία δημιουργίας είναι να λανσάρει ένα chatbot, χωρίς κόστος χρήσης, απλό στη χρήση και δίχως να απαιτούνται σημαντικές δεξιότητες από το άτομο. Ειδικότερα, μέσω του διαλόγου συμμετέχει σε συνομιλίες, απαντάει σε ερωτήσεις, αναγνωρίζει λάθη, αμφισβητεί λανθασμένες υποθέσεις και απορρίπτει ακατάλληλα αιτήματα (Assad, 2024). Εκτός από την ικανότητά του να δημιουργεί περιεχόμενο, μπορεί επίσης να χρησιμεύσει ως καταλύτης για να βελτιώσουν οι εκπαιδευόμενοι τις δεξιότητές γραφής, επεξεργασίας και κριτικής σκέψης, διευκολύνοντας την έρευνά τους με πολλούς τρόπους (Elsayed, 2023). Λόγω της ταχείας διάδοσης και υστεροφημίας του, οι επιστήμονες κατανόησαν ότι η ΤΝ δεν είναι ένα μακρινό σχέδιο αλλά πραγματικότητα. Μάλιστα, εύλογα αναπτύχθηκαν από την επιστημονική κοινότητα ερωτήματα σχετικά με την επικινδυνότητα χρήσης της (Engelbrecht, 2023), ενώ ορισμένοι έθεσαν το ερώτημα αν η ΤΝ θα μπορούσε να «κυριεύσει» τον κόσμο και τον άνθρωπο.

Η χρήση της ΤΝ από τους διδασκόμενους ωστόσο, προβληματίζει μία μερίδα διδασκόντων και ερευνητών, καθώς γεννιούνται προβλήματα όπως κίνδυνος λογοκλοπής, υποβαθμισμένη ποιότητα, έλλειψη πρωτοτυπίας – αυθεντικότητας, αδυναμία ανάπτυξης κριτικών αξιολόγησης, ηθικά ζητήματα κ.α.(Assad, 2024) καθώς και ηθικά ζητήματα

(Engelbrecht, 2023). Οι Naidu and Sevnarayan (2023) τονίζουν ότι η ανήθικη χρήση περιεχομένου ΤΝ με σκοπό την λογοκλοπή είναι σημαντική. Οι φοιτητές/τριες φαίνεται πως εμπιστεύονται εργαλεία και εφαρμογές ΤΝ προκειμένου ολοκληρώσουν τις εργασίες τους, χωρίς ωστόσο να σκέφτονται κριτικά και να επεξεργάζονται τις παρεχόμενες πληροφορίες. Ο Engelbrecht (2023) θέτει ως προβληματισμό την πιθανότητα κινδύνου από την υπερβολική τεχνολογική εξάρτηση, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε αποπροσωποποίηση της μαθησιακής εμπειρίας. Τονίζει επίσης ότι οι φοιτητές/τριες μπορεί να χάσουν την προσωπική αλληλεπίδραση και καθοδήγηση που παρέχουν οι παραδοσιακές τάξεις και το πρόσωπο-με-πρόσωπο περιβάλλον, οδηγώντας ακόμη και στην κοινωνική απομόνωση.

Η Μουβεκά (2023) ενώ θεωρεί ότι οι τεχνικές gamification, όταν συνδυάζονται με την ΤΝ, μπορούν να μετατρέψουν την εκμάθηση γλωσσών σε μια συναρπαστική και ευχάριστη εμπειρία, τονίζει τον αρνητικό χαρακτήρα που μπορεί να λάβουν σε περίπτωση υπερβολικής χρήσης. Πιο αναλυτικά, επισημαίνει ότι υπάρχουν αρκετές προκλήσεις και ηθικές ανησυχίες που πρέπει να ληφθούν υπόψη, καθώς με την υπερβολική εξάρτηση από την ΤΝ, μειώνονται τα εγγενή κίνητρα των φοιτητών/τριών για μάθηση. Επίσης, στην έρευνα της θέτει τις ανησυχίες της για την προστασία του προσωπικού απορρήτου, γεγονός που μπορεί να αποτρέψει μερίδα διδασκομένων από την ενασχόλησή τους με την ΤΝ. Την ίδια άποψη ενστερνίζονται και οι Alshememry και Alshumaimeri (2024), καθώς προβληματίζονται κατά πόσο επιτυγχάνεται η προστασία της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων, αφού οι τεχνολογίες αυτές απαιτούν τη χρήση ευαίσθητων δεδομένων και πληροφοριών διδασκόντων και διδασκομένων. Τέλος, η UNESCO (2019) τονίζει ότι η χρήση της ΤΝ για διδακτικούς σκοπούς δεν θα πρέπει να παραβιάζει την ιδιωτική ζωή ή αν αυτή παραβιάζεται να παραβιάζεται όσο το δυνατόν λιγότερο και μόνο εκείνο το δικαίωμα που απαιτείται για την συγκεκριμένη εργασία.

2.4 Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ)

Το ΕΑΠ, είναι το 19^ο Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (ΑΕΙ) της χώρας, Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου, αυτοτελές και αυτοδιοικούμενο (ΕΑΠ, 2023). Αποτελεί το μοναδικό ελληνικό πανεπιστήμιο, το οποίο προσφέρει ολοκληρωμένες εξ αποστάσεως σπουδές προπτυχιακού, μεταπτυχιακού και διδακτορικού επιπέδου (Ν.2552/1997). Αναπτύσσει μια καινοτόμο προσέγγιση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, εστιάζοντας τόσο στη φιλοσοφία της προσβασιμότητας για τους/τις φοιτητές/τριες όσο και στη μεθοδολογία, διδακτική και μαθησιακή διαδικασία από απόσταση, εξυπηρετώντας τις ανάγκες των ενηλίκων φοιτητών/τριών που επιθυμούν να σπουδάσουν σε αυτό. Το ΕΑΠ έχει τις βάσεις του στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο της Μεγάλης Βρετανίας (Koustourakis et al., 2008), ενός πανεπιστημίου – ναυαρχίδας της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, ενώ παρέχει πτυχία ισοδύναμα με αυτά άλλων Πανεπιστημίων (Σφακιωτάκη, 2023).

Αποστολή του πανεπιστημιακού ιδρύματος είναι η εξ αποστάσεως παροχή προπτυχιακής και μεταπτυχιακής εκπαίδευσης και επιμόρφωσης (Lionarakis et al., 2019), με την ανάπτυξη και αξιοποίηση κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού και μεθόδων διδασκαλίας (ΕΑΠ, 2023). Ως πανεπιστημιακό ίδρυμα, μεταξύ άλλων, εστιάζει στην παροχή κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού, ενώ ορίζει την αρθρωτή διάρθρωση των σπουδών με βάση Θεματικές Ενότητες (ΘΕ) ανά εξαμηνιαία ή ετήσια βάση. Σύμφωνα με το ΕΑΠ (2023) ορισμένοι από τους στόχους που έθεσε η Διοικούσα Επιτροπή το 2019 ήταν: α) ακαδημαϊκή ανάπτυξη μέσω της Ίδρυσης νέων προγραμμάτων σπουδών σε σύγχρονα αντικείμενα, υψηλής απήχησης ανταποκρινόμενα στις αυξημένες ανάγκες της εποχής, β) εξωστρέφεια μέσω δράσεων και συνεργασιών με έμφαση στη Διεθνοποίηση, γ) ενίσχυση των μηχανισμών διασφάλισης ποιότητας και πιστοποίηση των Προγραμμάτων Σπουδών από την Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΘΑΑΕ).

Μεταξύ άλλων, κατάφερε να πετύχει την οριστικοποίηση των διαδικασιών αυτονομίας του ιδρύματος, τον εξορθολογισμό των οικονομικών και της διαχείρισης του, την ακαδημαϊκή και ερευνητική ανάπτυξη καθώς και την αύξηση συνεργασιών με φορείς και λοιπά ΑΕΙ της χώρας και του εξωτερικού (ΕΑΠ, 2023). Ο Λιοναράκης (2016) επισήμανε ότι το ΕΑΠ επένδυσε σε πολλές καινοτομίες που επηρέασαν το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, με έμφαση στην ανοικτότητα, στην προσβασιμότητα και στην αρθρωτή δομή του. Αυτές οι χαρακτηριστικές ιδιότητες του συνέβαλαν στη διαμόρφωση μιας νέας προσέγγισης στην ακαδημαϊκή κοινότητα. Επίσης, ο ρόλος των διδασκόντων, η

απελευθέρωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας από τους περιορισμούς του χρόνου και του χώρου, η αλληλεπίδραση καθηγητή-μαθητή-ιδρύματος, η αυτόνομη και ανεξάρτητη διαδρομή της αυτοκατευθυνόμενης μάθησης και ο κρίσιμος ρόλος του εκπαιδευτικού υλικού στη μαθησιακή διαδικασία είναι μερικές από τις καινοτομίες, που ορίζουν ένα νέο εκπαιδευτικό περιβάλλον, άγνωστο μέχρι πρόσφατα στην Ελλάδα (Lionarakis et al., 2019).

Ορισμένες από τις καινοτομίες που επιπρόσθετα εισήγαγε το ΕΑΠ στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα, είναι η συγκρότηση Ομάδας Διδακτικού Προσωπικού (ΟΔΠ), η οποία είναι υπεύθυνη για την παροχή εξΑΕ, καθώς και η ανάπτυξη εκπαιδευτικού – πληροφοριακού – αξιολογικού υλικού. Καταργήθηκαν ως προϋπόθεση εισαγωγής τα τυπικά προσόντα των φοιτητών/τριών, ενώ παρέχονται υποτροφίες αριστείας και υποτροφίες οικονομικών κριτηρίων, δωρεάν φοίτηση συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων ή υπαλλήλων Υπουργείων σε προγράμματα, με σκοπό την απόκτηση γνώσεων και καλύτερη άσκηση των καθηκόντων τους. Επιπρόσθετα, εισήχθη το Εργαστήριο Εκπαιδευτικού Υλικού και Εκπαιδευτικής Μεθοδολογίας (ΕΕΥΕΜ), που ασχολείται με τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη, την παραγωγή και την πιστοποίηση του εξΑ εκπαιδευτικού υλικού, καθώς και με την εξέλιξη των μεθόδων εξΑΕ. Τέλος, μια καινοτομία αποτελεί η δημιουργία της Μονάδας Εσωτερικής Αξιολόγησης και Επιμόρφωσης (ΜΕΑΕ), με στόχο την αξιολόγηση και επιμόρφωση των διδασκόντων.

Μία ακόμη σημαντική υπηρεσία του ΕΑΠ είναι η λειτουργία της Νομικής Υπηρεσίας, η οποία απαρτίζεται από δικηγόρους και παρέχει νομικές συμβουλές και υποστήριξη σχετικά με τις νομικές υποθέσεις που αφορούν το πανεπιστήμιο. Αναλυτικότερα, η συγκεκριμένη υπηρεσία παρέχει συμβουλευτική υποστήριξη και νομικές συμβουλές σε θέματα που σχετίζονται με την ακαδημαϊκή, διοικητική και οικονομική λειτουργία του ΕΑΠ. Επίσης, ως καθήκον της έχει: α) την νομική εκπροσώπηση του ΕΑΠ σε δικαστικές και διοικητικές αρχές, β) την διαχείριση νομικών υποθέσεων που εμπλέκουν το πανεπιστήμιο, όπως λ.χ. διαφορές με προσωπικό, φοιτητές/τριες, προμηθευτές κ.α. Τέλος, η Νομική Υπηρεσία εξασφαλίζει τη συμμόρφωση του πανεπιστημιακού ιδρύματος με την ισχύουσα νομοθεσία, τους κανονισμούς που διέπουν τη λειτουργία των ΑΕΙ, την προάσπιση των Π.Δ. και της ακαδημαϊκής δεοντολογίας στους κύκλους του ιδρύματος.

Σύμφωνα με τις Κωστοπούλου και Σπανακά (2013), όταν έγινε προσπάθεια δημιουργίας του ΕΑΠ τρεις (3) ήταν οι βασικοί λόγοι ίδρυσης του: ο πρώτος ήταν για την αποφυγή εκπαιδευτικών ανισοτήτων και την δυνατότητα λήψης πρώτου πτυχίου από μία μερίδα

πολιτών, ο δεύτερος λόγος είχε να κάνει με την δυνατότητα παράλληλης φοίτησης και εργασίας, ενώ ο τρίτος ήταν η εδραίωση ενός εναλλακτικού τρόπου μάθησης στην ελληνική κοινωνία. Μετά από το πέρασμα δύο (2) δεκαετιών και παραπάνω, το ΕΑΠ αποδεικνύει ότι οι αρχικοί στόχοι που έθεσαν οι πρωτεργάτες του όχι μόνο διασώθηκαν, αλλά έμειναν अपαράλλακτοι έως σήμερα (Koustourakis et al., 2008). Πολύ περισσότερο, θα λέγαμε ότι το ΕΑΠ ως εκπαιδευτικό ίδρυμα προσπαθεί να παράσχει και να ενισχύσει ταυτόχρονα τις γνώσεις στον φοιτητή και στον Καθηγητή – Σύμβουλο (ΚΣ) με βάση το πρωτοποριακό εκπαιδευτικό υλικό.

Η Σφακιωτάκη (2023) τονίζει ότι η αλληλεπίδραση στην εξΑΕ είναι σημαντική καθώς ο εκπαιδευόμενος συμμετέχει ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία, ενώ ο δάσκαλος έχει ρόλο διευκόλυνσης. Μέσω των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και των Ομαδικών Συμβουλευτικών Συνεδριών (ΟΣΣ), καθορίζεται η αλληλεπίδραση και προάγεται η γνώση. Η αλληλεπίδραση, ως όρος αναφέρεται στο πώς ένα άτομο αντιλαμβάνεται το περιβάλλον του (Λιοναράκης, 2006), εμπεριέχει την σχέση που δημιουργείται ανάμεσα στον δάσκαλο, τον εκπαιδευόμενο και το εκπαιδευτικό υλικό, ενώ τέλος εστιάζει στη σημασία της διδακτικής φιλοσοφίας, στη γνώση του αντικειμένου που διδάσκεται, στα μέσα που χρησιμοποιούνται. Οι Ossianilsson και σύν. (2015) κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η αλληλεπίδραση παίζει σημαντικό ρόλο στα κίνητρα και στην επιτυχία των φοιτητών/τριών σε μαθήματα ηλεκτρονικής μάθησης.

Η διασφάλιση του υψηλού ακαδημαϊκού επιπέδου επιτυγχάνεται με την βοήθεια των μελών της Ακαδημαϊκής Κοινότητας, ήτοι Μελών ΔΕΠ, Μελών ΣΕΠ και του Διοικητικού Προσωπικού, οι οποίοι μοιράζονται το ίδιο όραμα για περιφρούρηση των σπουδών και διασφάλιση των ακαδημαϊκών αρχών. Οι δάσκαλοι στην εξΑΕ έχουν έναν περίπλοκο και διαφορετικό ρόλο από εκείνους σε ένα παραδοσιακό εκπαιδευτικό σύστημα. Η επαγγελματική τους εξέλιξη είναι το όχημα για την επίτευξη ποιοτικής διδασκαλίας και μάθησης για τους μαθητές τους (Lionarakis et al., 2019).

Πιο αναλυτικά, μία πρωτοτυπία που εισήγαγε το συγκεκριμένο πανεπιστημιακό ίδρυμα, σε σχέση με τα υπόλοιπα στον ελλαδικό χώρο, είναι ο ρόλος του Κ-Σ. Ο διδάσκων διατηρεί τον διδακτικό του ρόλο, ενώ ταυτόχρονα υποστηρίζει και ενθαρρύνει τους μαθητές του (Lionarakis et al., 2019), τους ενεργοποιεί, λύνει τις απορίες τους και δημιουργεί ένα περιβάλλον αλληλεπίδρασης και συνεργασίας. Ο ρόλος του στην εκπαιδευτική διαδικασία πρέπει να είναι επικοινωνιακός, συμβουλευτικός και ενθαρρυντικός (Σφακιωτάκη, 2023). Ο διδάσκων μέσω της δημιουργίας ενός κλίματος

υποστήριξης (Μανούσου και σύν., 2019), συμβάλει σημαντικά στην αυτορρυθμιζόμενη μάθηση, ενώ κρίνεται απαραίτητη η συνεχής επικοινωνία μεταξύ των υποκειμένων, καθώς η ποιότητα της επικοινωνίας αυτής αντισταθμίζει την έλλειψη αμεσότητας και προσωπικής επαφής (Ζυγούρης και Μαυροειδής, 2011).

Το ΕΑΠ δίνει μεγάλη βαρύτητα στο εκπαιδευτικό υλικό, το οποίο αποτελεί το μέσο εκμάθησης της γνώσης (Koustourakis et al., 2008). Οι δραστηριότητες που θα πρέπει να υποβάλει ο εκάστοτε φοιτητής και αποτελούν προϋπόθεση ολοκλήρωσης των Θ.Ε., προωθούν την ανεξάρτητη κριτική σκέψη και τη σύνδεση της νέας γνώσης με την πραγματικότητα κάθε μαθητή. Πολύ περισσότερο, οι δραστηριότητες διατηρούν το ενδιαφέρον του μαθητή, ο οποίος έχει την ευκαιρία να μελετήσει με τον δικό του ρυθμό το διδακτικό υλικό (Λιοναράκης, 2001), υπηρετώντας την μαθητοκεντρική φύση της εξΑΕ (Νικολάκη και σύν., 2013) και λειτουργώντας αυτόνομα προς μία ευρετική μαθησιακή διαδρομή (Λιοναράκης, 2001). Η συνεχής αλληλεπίδραση οδηγεί τον εκπαιδευόμενο στην μάθηση (Γκιόσος και Κουτσούμπα, 2005), εστιάζει στο διαδραστικό περιεχόμενο μεταξύ μαθητών, δασκάλου – μαθητών, μαθητών – εκπαιδευτικού υλικού. Τέλος, θα πρέπει να τονιστεί ότι το παρεχόμενο εκπαιδευτικό υλικό τροποποιείται και αναβαθμίζεται συνεχώς, ενώ αξιολογείται μέσα από τις υποβληθείσες γραπτές εργασίες των φοιτητών/τριών (Νικολάκη και σύν., 2013).

Εκτός όλων των παραπάνω, το ΕΑΠ έχει αποδείξει έμπρακτα ότι είναι ένα πανεπιστημιακό ίδρυμα που καλωσορίζει τις πρωτοβουλίες του εκπαιδευτικού και τεχνολογικού τομέα. Περαιτέρω, έχει αποδείξει ότι στόχος του είναι η πληροφόρηση των ατόμων, η ανάπτυξη νέων γνώσεων αλλά και η παρακολούθηση κάθε καινοτομίας που ενισχύει τον ακαδημαϊκό και κοινωνικό του ρόλο. Το 2023 η Ερευνητική Ομάδα DAISSy του συγκεκριμένου Πανεπιστημιακού Ιδρύματος διοργάνωσε δύο (2) Μαζικά Ανοικτά Διαδικτυακά Μαθήματα (Massive Open Online Course - MOOC) με αντικείμενο το Διαδίκτυο των Πραγμάτων (ΔτΠ) και την Τεχνητή Νοημοσύνη (TN). Τα MOOCs αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού έργου «ADA – All Digital Academy», το οποίο επικεντρώνεται στην προσφορά δραστηριοτήτων κατάρτισης εκπαιδευτών ενηλίκων σε αναδυόμενες τεχνολογίες (ΕΑΠ, χ.χ.).

Τέλος, αξίζει να αναφερθούμε στο Διεθνές Συνέδριο που συνδιοργάνωσαν η Σχολή Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Κρήτης, το Ινστιτούτο Ελληνικής Γλώσσας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Επιστήμες της Αγωγής» (Θεματική Ενότητα «Γλώσσα, Κοινωνία και Εκπαίδευση») του

Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου με θέμα: «Γλώσσα, Εκπαίδευση και Τεχνητή Νοημοσύνη», στο Ρέθυμνο στις 10-12 Μαΐου 2024. Στόχος του Συνεδρίου ήταν η διεπιστημονική συζήτηση / αλληλόδραση πανεπιστημιακών, ακαδημαϊκών, ερευνητών σε επίκαιρα ζητήματα διδασκαλίας της Ελληνικής Γλώσσας, Εκπαίδευσης και Ψηφιακών Αλληλεπιδραστικών Τεχνολογιών. Ειδικότερα, το Συνέδριο αποσκοπούσε να φωτίσει θεωρητικές προσεγγίσεις και ερευνητικές πτυχές σε ζητήματα Τεχνητής Νοημοσύνης στην εικονιστική εποχή και πρόβαλε την επίδρασή τους στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας, καθώς επίσης και σε επιμέρους θεματικές της Παιδαγωγικής και της Εκπαίδευσης (ΕΑΠ, χ.χ.).

2.4.1 Πολιτικές κατοχύρωσης Πνευματικών Δικαιωμάτων – πρόληψης Λογοκλοπής

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, το ΕΑΠ εισήγαγε αρκετές καινοτόμες ιδέες στην ελληνική τριτοβάθμια εκπαίδευση και έδωσε την ευκαιρία, σε μία ομάδα συγκεκριμένων κοινωνικών κριτηρίων, πρόσβασης στην Δια Βίου Εκπαίδευση. Το ΕΑΠ αποτελεί έναν ζωντανό οργανισμό, ο οποίος εργάζεται συστηματικά, ελέγχει τον τρόπο διεξαγωγής της διδασκαλίας και αξιολογεί τόσο το διδακτικό προσωπικό του, όσο και το παρεχόμενο εκπαιδευτικό υλικό, προβαίνοντας άμεσα στις απαραίτητες αλλαγές του (Σφακιωτάκη, 2023), προς κατοχύρωση των Π.Δ. και μείωση των περιπτώσεων λογοκλοπής στους κύκλους του.

Στο ΕΑΠ λειτουργεί η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου, η οποία είναι υπεύθυνη για την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών, είτε στον Πρόεδρο της Διοικούσας Επιτροπής, είτε ως τμήμα του ετήσιου προγράμματος εργασίας, με σκοπό την βελτίωση της αποτελεσματικότητάς του, την ασφαλή διαχείριση και χρήση πληροφοριακών συστημάτων, τον έλεγχο των δραστηριοτήτων και προγραμμάτων των Σχολών. Η περαιτέρω αξιολόγηση της λειτουργίας και των δραστηριοτήτων του πανεπιστημιακού ιδρύματος επιτυγχάνεται με βάση την χρηστή δημοσιονομική διαχείριση και διαφάνεια, ενώ οποιοσδήποτε έλεγχος των διοικητικών, ακαδημαϊκών, ερευνητικών και υπηρεσιακών μονάδων έχει ως σκοπό την έγγραφη ενημέρωση και τη σύνταξη εκθέσεων ελέγχου προς τον Πρόεδρο και τα μέλη της Διοικούσας Επιτροπής (Σφακιωτάκη, 2023).

Βάσει του άρθρου 7 του Ν. 2552/1997 ιδρύθηκε το Εργαστήριο Εκπαιδευτικού Υλικού και Εκπαιδευτικής Μεθοδολογίας (Ε.Ε.Υ.Ε.Μ.), το οποίο λειτουργεί ως ανεξάρτητη μονάδα του πανεπιστημίου, σύμφωνα με τον εσωτερικό κανονισμό. Υποστηρίζει και

βοηθάει όλα τα μέλη της κοινότητας στη δημιουργία, υιοθέτηση, πιστοποίηση και εφαρμογή εκπαιδευτικού υλικού, αποτελεσματικής διδασκαλίας και καινοτόμων εκπαιδευτικών τεχνολογιών. Πολύ περισσότερο, το Ε.Ε.Υ.Ε.Μ. αναπτύσσει ψηφιακό υλικό σύμφωνα με τις προδιαγραφές της εξΑΕ, παρέχει τεχνική υποστήριξη και υποστήριξη στους φορείς δημιουργίας εκπαιδευτικού υλικού, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα και την κείμενη νομοθεσία (Σφακιωτάκη, 2023).

Επιπρόσθετα στο ΕΑΠ λειτουργεί υποχρεωτικά Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας (Ε.Η.Δ.Ε.), σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 277-282 του Ν.4957/2022. Σκοπός της Επιτροπής είναι η παροχή σε ηθικό και δεοντολογικό επίπεδο εγγυήσεων αξιοπιστίας της έρευνας που διεξάγεται εντός του πανεπιστημιακού ιδρύματος (ΕΑΠ, χ.χ.). Η Επιτροπή σχηματίζεται με απόφαση του Πρύτανη, μετά από πρόταση της Επιτροπής Ερευνών, και λειτουργεί για τρία χρόνια. Απαρτίζεται από πέντε κύρια μέλη, που είναι επιστήμονες με εξειδίκευση σε θέματα έρευνας, ηθικής/βιοηθικής και δεοντολογίας της έρευνας. Οι γνωστικές τους κατευθύνσεις προσπαθούν να εξασφαλίζουν την καλύτερη δυνατή εκπροσώπηση των διαφόρων επιστημονικών πεδίων των Σχολών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. Η αρμοδιότητα της Ε.Η.Δ.Ε. περιλαμβάνει τον έλεγχο ερευνητικών έργων για την συμμόρφωσή τους προς την ισχύουσα νομοθεσία και την τήρηση γενικών αρχών ηθικής και δεοντολογίας στην έρευνα, τόσο σε ότι αφορά το περιεχόμενο όσο και τη διαδικασία εκτέλεσής τους.

Στο ανωτέρω εκπαιδευτικό ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης συστάθηκε το 2018 και λειτουργεί Ομάδα Προστασίας Δεδομένων για την προστασία των Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΔΠΧ). Τα ΔΠΧ των μελών της κοινότητας αλλά και των χρηστών των υπηρεσιών, επεξεργάζονται και διατηρούνται για ερευνητικούς, εκπαιδευτικούς, στατιστικούς και διοικητικούς σκοπούς και για το προβλεπόμενο από την νομοθεσία χρονικό διάστημα (ΕΑΠ, χ.χ.). Επιπλέον, εφαρμόζονται πολιτικές προστασίας ΔΠΧ σύμφωνα με τον υπ' αριθμ. 2016/679 Γενικό Κανονισμό Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (ΓΚΠΔ) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και τον Ν. 4624/2019. Η συγκεκριμένη ομάδα έχει ως αποστολή της την εφαρμογή κατάλληλων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων αλλά και την ορθή ενημέρωσή της Πανεπιστημιακής Κοινότητας. Αποτελείται από έναν Υπεύθυνο Προστασίας Δεδομένων, έναν Σύμβουλο Νομοθεσίας, έναν Σύμβουλο Επικοινωνίας, έναν Σύμβουλο Τεχνικών Θεμάτων και συνεργάζεται με την Νομική Υπηρεσία του Ιδρύματος.

Πέρα όμως από τους φορείς που έχουν ιδρυθεί από το ΕΑΠ για την προάσπιση των Π.Δ. και την αποτροπή της λογοκλοπής, το συγκεκριμένο ίδρυμα αποδεικνύει εμπράκτως την σπουδαιότητα του θέματος. Πιο αναλυτικά, στον [Οδηγό Σπουδών](#) τονίζεται ότι «η αντιγραφή και η κειμενική ομοιότητα (πλαγιαρισμός), αποτελούν μη ορθές ακαδημαϊκές πρακτικές, οι οποίες πρέπει να αποφεύγονται». Σε περίπτωση διαπίστωσης κάποιου από τα ανωτέρω παραπτώματα, επισύρονται ποινές όπως βαθμολογική μείωση, μηδενισμός εργασίας, μη συμμετοχή στις γραπτές εξετάσεις ή πειθαρχικές ποινές. Μάλιστα, οι φοιτητές/τριες κατά τη στιγμή υποβολής της εργασίας τους, αποδέχονται το δικαίωμα του πανεπιστημιακού ιδρύματος να ελέγχει την πιθανότητα αντιγραφής – κειμενικής ομοιότητας, πιθανόν και με χρήση τεχνολογικών εφαρμογών ή λογισμικών. Σε περίπτωση μη αποδοχής αυτού του δικαιώματος του ΕΑΠ, η εργασία θεωρείται ως μη υποβληθείσα (ΕΑΠ, χ.χ.)

Μαζί με τον Οδηγό Σπουδών, εκδίδεται από το εκπαιδευτικό ίδρυμα και ο Οδηγός περί Λογοκλοπής, ο οποίος στοχεύει στην ενημέρωση και στην κατεύθυνση των φοιτητών/τριών για την αποφυγή ακαδημαϊκών σφαλμάτων. Σύμφωνα με αυτόν, το πανεπιστήμιο είναι αφοσιωμένο στα ιδεώδη της ακαδημαϊκής δεοντολογίας και σέβεται την Πνευματική Ιδιοκτησία, ενώ αναμένει απ' όλους τους ερευνητές υπευθυνότητα και ευσυνειδησία. Η σωστή χρήση και αναφορά στις πηγές βιβλιογραφίας είναι σημαντική για την επιστημονική ειλικρίνεια και την ευθύνη. Το ΕΑΠ κατανοεί ότι πρέπει να τιμούνται εκείνοι που συνέβαλαν στη σκέψη μας και στην κατανόηση των θεμάτων που μελετούμε, αναφέροντας τα έργα ή τις ιδέες τους με σωστό τρόπο (ΕΑΠ, 2023). Μέσα στον Οδηγό περιγράφονται τα είδη λογοκλοπής, οι μορφές του φαινομένου ενώ δίνονται συμβουλές και παραδείγματα αποφυγής της.

Ακόμη, από το ΕΑΠ (2018) έχει εκδοθεί ένας [οκτασέλιδος οδηγός](#) για τα Π.Δ., στον οποίο αναλύεται η κείμενη νομοθεσία, τα δικαιώματα των πολιτών και οι υποχρεώσεις των υπεύθυνων επεξεργασίας. Δύο χρόνια αργότερα, δημοσιεύτηκε ο νέος Γενικός Κανονισμός για την προστασία των Δεδομένων, στον οποίο παρατίθεται κείμενη νομοθεσία. Επιπρόσθετα, στην ηλεκτρονική σελίδα [courses.eap](#) γίνεται σχετική ενημέρωση για το εκπαιδευτικό υλικό και τα Π.Δ., σύμφωνα με την οποία προτείνεται στους/στις φοιτητές/τριες η αποθήκευση του υλικού σε προσωπικό αρχείο και όχι η ανάγνωση μέσω της πλατφόρμας, ώστε να χρησιμοποιηθεί αυτό και μετά το πέρας των σπουδών για ιδιωτική χρήση, χωρίς να τίθενται ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας τρίτων.

Τέλος, στην επίσημη ιστοσελίδα του πανεπιστημίου ενυπάρχουν τόσο στοιχεία της Πολιτικής Προστασίας Π.Δ., Διακίνησης Υλικού και Χρήσης Η/Υ, όσο και επιστολή του κ. Συμπέθερου, Αντιπροέδρου Ακαδημαϊκών Υποθέσεων και Φοιτητικής Μέριμνας σχετικά με ζητήματα Π.Δ. κατά τη χρήση και διακίνηση υλικού με οποιοδήποτε τρόπο. Σύμφωνα με αυτά, το ΕΑΠ λαμβάνει ειδικές εγκριτικές άδειες εκπαιδευτικής χρήσης του διδακτικού υλικού από τους δικαιούχους και τον Οργανισμό Συλλογικής Διαχείρισης Έργων Λόγου (ΟΣΔΕΛ) με συγκεκριμένους όρους και προϋποθέσεις, τις οποίες οφείλουν να σέβονται και να ακολουθούν το ακαδημαϊκό και διδακτικό προσωπικό, οι φοιτητές/τριες και το διοικητικό προσωπικό (ΕΑΠ, χ.χ.). Σε αντίθετη περίπτωση, το ίδρυμα έχει δικαίωμα άσκησης αστικής, ποινικής και πειθαρχικής δίωξης. Ο κ. Συμπέθερος στην επιστολή του τονίζει «Το Πανεπιστήμιό μας εκφράζει την αντίθεσή του στην με οποιοδήποτε τρόπο μη νόμιμη παραγωγή και διακίνηση υλικού και ισχυρά αποτρέπει τη διάθεση υλικού προστατευόμενου με πνευματικά δικαιώματα μέσω των ηλεκτρονικών υπηρεσιών του (πλατφόρμες, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, κλπ) χωρίς τις απαιτούμενες άδειες.».

Επομένως, απ όλα τα παραπάνω προκύπτει η σπουδαιότητα με την οποία αντιμετωπίζει το ΕΑΠ την προάσπιση των Π.Δ. των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας, την πρόληψη περιστατικών λογοκλοπής αλλά και τις διαδικασίες επιβολής κυρώσεων στους παραβάτες. Πρόκειται για ένα πανεπιστημιακό ίδρυμα που σέβεται τους ανθρώπους της αλλά και την κείμενη νομοθεσία, με στόχο την ακαδημαϊκή ανύψωση.

2.4.2 Λογισμικό εντοπισμού λογοκλοπής

Πριν την ανάπτυξη του διαδικτύου, η σύγκριση μεταξύ κειμένων προς διαπίστωση λογοκλοπής και παραβίασης Π.Δ. ήταν αρκετά δύσκολη έως αδύνατη. Στη σύγχρονη εποχή ωστόσο, με την ανάπτυξη των διαδικτύου και την δημιουργία εργαλείων και εφαρμογών, επιτεύχθηκε η ταχεία και αποτελεσματική σύγκριση κειμένων.

Η πλειονότητα των ελληνικών πανεπιστημιακών ιδρυμάτων χρησιμοποιεί την υπηρεσία ελέγχου ομοιότητας κειμένου Turnitin[®], προκειμένου να ανιχνεύσει εργασίες ή κείμενα γραπτών εξετάσεων των φοιτητών/τριών με λογοκλοπικά στοιχεία. Το ΕΑΠ έχει ενεργή συνδρομή με την υπηρεσία ελέγχου ομοιότητας κειμένου Turnitin[®]. Αυτή η υπηρεσία αποτελεί ένα αποτελεσματικό εργαλείο για την αντιμετώπιση της λογοκλοπής κειμένων (Buckley, 2013) και την επαλήθευση της πρωτοτυπίας τους. Ενσωματώνεται στον

Ψηφιακό Χώρο Εκπαίδευσης για θεματικές ενότητες με ετήσια ή εξαμηνιαία διάρκεια, εξυπηρετώντας αποκλειστικά τις Γραπτές Εργασίες/Εργασίες Εξαμήνου των φοιτητών/τριών (ΕΑΠ, χ.χ.). Το Turnitin® μπορεί να συγκρίνει εργασίες φοιτητών/τριών με μεγάλο αριθμό πηγών, συμπεριλαμβανομένων άρθρων που έχουν ήδη αξιολογηθεί (Youmans, 2011).

Πολύ περισσότερο, το συγκεκριμένο πρόγραμμα διατηρεί μια διαρκώς αυξανόμενη συλλογή δεδομένων, που περιλαμβάνει πάνω από 62 δισεκατομμύρια ιστοσελίδες, πάνω από 734 εκατομμύρια φοιτητικές εργασίες και πάνω από 165 εκατομμύρια άρθρα περιοδικών (McKenzie, 2018), επιτρέποντας στο σύστημα να ανιχνεύει περιπτώσεις λογοκλοπής όταν δύο φοιτητές/τριες αντιγράφουν ο ένας από τον άλλο (Youmans, 2011). Το πρόγραμμα δεν αποδεικνύεται κάθε φορά αξιόπιστο, γι' αυτό και οι ακαδημαϊκοί ερευνούν και ερμηνεύουν το ποσοστό κειμενικής ομοιότητας του κάθε εγγράφου (Buckley, 2013). Αρκετά Πανεπιστημιακά Ιδρύματα καταφεύγουν σε τέτοιου είδους προγράμματα προκειμένου να προστατεύσουν την υστεροφημία τους, αλλά και να αποτρέψουν περιπτώσεις λογοκλοπής στους κύκλους τους. Σύμφωνα με τον Youmans (2011) ορισμένοι υποστηρίζουν ότι η επένδυση σε ένα σύστημα ανίχνευσης λογοκλοπής είναι κακή ιδέα, καθώς κανένα σύστημα δεν μπορεί να περιορίσει την ήδη αποκλίνουσα - παραβατική συμπεριφορά.

Ο Kraemer (2008) από την άλλη μεριά, πιστεύει ότι οι φοιτητές/τριες που γνωρίζουν από προγράμματα περιορισμού της λογοκλοπής, θα αποφύγουν τουλάχιστον την εσκεμμένη αντιγραφή άλλων πηγών, λόγω της μετά βεβαιότητα «σύλληψης» τους. Όσοι προβούν σε ακούσια λογοκλοπή, το πρόγραμμα ανίχνευσης θα τους βοηθήσει να διορθώσουν το λάθος τους και να ενημερωθούν καλύτερα για τις μορφές της λογοκλοπής (Youmans, 2011). Το λογισμικό της Turnitin.com παρέχει στους καθηγητές/τριες ανατροφοδότηση σχετικά με την πιθανή λογοκλοπή (Li, 2013), δείχνοντας το ποσοστό της εργασίας ενός φοιτητή που επαναχρησιμοποιεί υλικό από προηγούμενες εργασίες που υπάρχουν σε μια βάση δεδομένων και άλλες πηγές στο διαδίκτυο. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι αυτό το ποσοστό μόνο του δεν καθορίζει εάν υπάρχει παραβίαση των ακαδημαϊκών κανόνων. Οι εργασίες μπορεί να περιλαμβάνουν παραπομπές, συνηθισμένες φράσεις, ή ακόμη και απλές συμπτώσεις, που μπορούν να αυξήσουν αυτά τα ποσοστά. Έτσι, η διάκριση μεταξύ αποδεκτής και απαράδεκτης χρήσης προϋποθέτει ανθρώπινη κρίση (Youmans, 2011).

Φαίνεται πως το συγκεκριμένο πρόγραμμα είναι το πιο δημοφιλές σε σχέση με τα υπόλοιπα μεταξύ των φοιτητών/τριών, καθώς προσφέρει άμεση ανατροφοδότηση και

σχόλια (Gezgin, 2023), ως και διαμορφωτική αυτοαξιολόγηση (McKenzie, 2018). Άλλα πλεονεκτήματα του είναι η ευκολία πρόσβασης, η ευελιξία που έχει καθώς και η βελτίωση του ακαδημαϊκού στυλ (Carruthers et al. 2015). Καθοριστική είναι η συμβολή του στην πρακτική υποβολή και ανατροφοδότηση (Li, 2013), αφού είναι εφικτή η προηγούμενη προσωρινή αποθήκευση πριν την υποβολή του εγγράφου και να διαπιστωθεί η πρωτοτυπία του (Buckley, 2013). Αναμφίβολα με βάση την παραπάνω διαδικασία το πρόγραμμα επιτυγχάνει την μείωση της λογοκλοπής και λειτουργεί ως διαμορφωτικό εργαλείο μάθησης.

Από την άλλη μεριά, η έρευνα της McKenzie (2018) έδειξε ότι οι μαθητές βιώνουν έντονο άγχος από την χρήση του Turnitin[®] καθώς θεωρούν ότι αρκετές φορές κατηγορούνται αδίκως για λογοκλοπή. Επίσης, ορισμένοι από αυτούς εκδηλώνουν την ανησυχία τους όσον αφορά την αποθήκευση των εργασιών τους σε μία ηλεκτρονική βάση δεδομένων μίας ιδιωτικής – κερδοσκοπικής εταιρίας (Rodrigues et al., 2011; Savage, 2004 στο McKenzie, 2018) αλλά και ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Διαδεδομένη είναι μεταξύ των φοιτητών/τριών και η άποψη, ότι το πανεπιστημιακό ίδρυμα και οι καθηγητές/τριες τείνουν να προσφεύγουν σε τέτοιες εφαρμογές κειμενικής ομοιότητας επειδή δεν εμπιστεύονται και δεν σέβονται την μαθητική κοινότητα.

Το ΕΑΠ όπως και τα περισσότερα ελληνικά πανεπιστήμια χρησιμοποιεί εδώ και χρόνια το Turnitin[®] για την αξιολόγηση τόσο των εργασιών των φοιτητών/τριών, όσο και κατά την υποβολή των τελικών γραπτών στις εξετάσεις. Το πανεπιστήμιο δίνει την δυνατότητα στους/στις διδασκόμενους/ες να χρησιμοποιήσουν την εφαρμογή για έλεγχο και ανατροφοδότηση, αφού πριν την τελική υποβολή παρέχεται η δυνατότητα προσωρινής αποθήκευσης. Ακόμη και σε αυτή την περίπτωση, η εργασία αξιολογείται ως προς την κειμενική ομοιότητα του με άλλο υλικό, παρέχοντας την δυνατότητα να τροποποιηθεί και να επανυποβληθεί άνευ αριθμητικού περιορισμού, έως την λήξη του χρονικού ορίου υποβολής. Αυτή η δυνατότητα παρέχει θετικά αισθήματα στους/στις φοιτητές/τριες, εφόσον έχουν τον χρόνο να τροποποιήσουν την εργασία τους και να μειωθεί το ποσοστό κειμενικής ομοιότητας. Αν όμως, ο φοιτητής έχει πιεστεί χρονικά για την υποβολή της εργασίας πριν την χρονική λήξη, τότε ένα μεγάλο ποσοστό κειμενικής ομοιότητας θα επιφέρει αισθήματα άγχους και ανασφάλειας.

Β΄ ΜΕΡΟΣ

Εμπειρική έρευνα

Σε αυτό το κεφάλαιο παρατίθενται η προβληματική της έρευνας, η προβληματική της έρευνας, δηλαδή για ποιο λόγο αποφάσισε η ερευνήτρια να ασχοληθεί με αυτά τα θέματα αλλά και τι διαπιστώνει για την ελληνική και ξενόγλωσση έρευνα. Στη συνέχεια μελετούνται ξεχωριστά η Νομική Υπηρεσία του Ε.Α.Π., οι Κ-Σ αλλά και οι διδάσκοντες/ουσες. Πιο αναλυτικά, για κάθε υπό εξέταση υποενότητα γίνεται λόγος στην αναγκαιότητα διερεύνησης της εν λόγω ομάδας, η μέθοδος που ακολουθήθηκε, το δείγμα της έρευνας και η ερευνητική διαδικασία.

Στην επόμενη ενότητα παρατίθενται αναλυτικά και με σχεδιαγράμματα τα αποτελέσματα των ανώνυμων ερωτηματολογίων, σύμφωνα πάντα με όσα ανέφεραν τόσο οι Κ-Σ, όσο και οι φοιτητές/τριες προπτυχιακού και μεταπτυχιακού επιπέδου. Μετά την αναλυτική αποτύπωση των απαντήσεων ακολουθεί η συνολική ερμηνεία των αποτελεσμάτων, ως μία γενική περίληψη των όσων καταγράφησαν.

Τέλος, ακολουθούν τα συμπεράσματα της συνολικής έρευνας καθώς και υποενότητες αναφορικά με τις δυσκολίες και τους περιορισμούς την εν λόγω έρευνας, προτάσεις για μελλοντική αξιοποίηση της συγκεκριμένης έρευνας από το πανεπιστημιακό ίδρυμα αλλά και ξεχωριστές προτάσεις για μελλοντικές έρευνες με ταυτόχρονη συμμετοχή και άλλων φορέων του ΕΑΠ αλλά και ατόμων, ώστε ώστε τα αποτελέσματα να είναι πιο γενικευμένα.

3. Μεθοδολογία της Έρευνας

3.1 Προβληματική της έρευνας

Μετά από εκτεταμένη μελέτη της ελληνικής και ξενόγλωσσης βιβλιογραφικής ανασκόπησης ερευνών, διαπιστώθηκε ότι δεν υπάρχει κάποια έρευνα που να μελετάει διεξοδικά για τα ζητήματα δεοντολογίας στην εξΑΕ, και πιο συγκεκριμένα για τα Π.Δ. και τις περιπτώσεις λογοκλοπής στο ΕΑΠ, ως πανεπιστημιακό ίδρυμα. Πολύ περισσότερο, η μέχρι στιγμής βιβλιογραφία αναφέρεται στην λογοκλοπή και πως την κατανοούν οι φοιτητές/τριες, δίχως να γίνεται λόγος τόσο για τις υπηρεσίες που πανεπιστημιακού ιδρύματος, όσο και για τις απόψεις και τακτικές πρόληψης των ΣΕΠ. Ένα ακόμη θέμα που πρέπει να διερευνηθεί, γεγονός που προσπαθήσαμε με την συγκεκριμένη έρευνα, είναι να διατυπωθεί η διαφορά της εξΑΕ από την συμβατική, οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι φοιτητές/τριες αλλά και οι προσπάθειες που καταβάλει το ΕΑΠ για την διαφύλαξη των Π.Δ. και την πρόληψη του φαινομένου της λογοκλοπής.

Πολύ περισσότερο, στην ελληνική βιβλιογραφία δεν εντοπίστηκε καμία διπλωματική, διδακτορική ή δημοσιευμένη έρευνα που να αναφέρεται τόσο στα Π.Δ. σε συνδυασμό με την εξΑΕ, όσο και στο σχετικό μέχρι σήμερα (2024) νομοθετικό πλαίσιο (εγχώριο και ευρωπαϊκό). Επίσης, δεν υπάρχει σχετική βιβλιογραφία που να καταγράφει τον σκοπό δημιουργίας και ύπαρξης της Νομικής Υπηρεσίας, τα θέματα με τα οποία ασχολείται και τις περιπτώσεις λογοκλοπής που εξετάζει. Κρίθηκε λοιπόν απαραίτητο από την ερευνήτρια να διερευνηθεί ποιες δικλείδες ασφαλείας περιέχει το ΕΑΠ και ποιες υπηρεσίες προσφέρει στην ακαδημαϊκή κοινότητα, προκειμένου να διαφυλάξει το κύρος, τους ανθρώπους του αλλά και την πρωτοτυπία των ερευνών του. Τέλος, όσον αφορά τους/τις διδάσκοντες/ουσες, μπορεί να υπάρχει ελληνική βιβλιογραφία για την λογοκλοπή, πλην όμως αυτή είναι περιορισμένη και τα παραγόμενα αποτελέσματα οφείλονται σε συνεντεύξεις μικρής μερίδας ατόμων.

3.2 Συνοπτική παρουσίαση της έρευνας

Η παρούσα έρευνα αποτελεί ποσοτική έρευνα, που χρησιμοποιεί μεθόδους και τεχνικές συλλογής και ανάλυσης δεδομένων με τρόπο που τα αποτελέσματα μπορούν να εκφραστούν με αριθμούς και να αναλυθούν στατιστικά. Το ερευνητικό τμήμα της διαρθρώνεται τριγωνικά καθώς καταγράφει τη συμβολή και τις ενέργειες των εμπλεκόμενων φορέων (Νομική Υπηρεσία, Μέλη ΣΕΠ και φοιτητές/τριες) για την διασφάλιση των Π.Δ., την πρόληψη και καταστολή του φαινομένου της λογοκλοπής σε εξΑ σπουδές αλλά και τη χρήση εφαρμογών ΤΝ προς όφελος των ιδίων.

Τα αρχικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν ως πρότυπα και στη συνέχεια διαμορφώθηκαν για τις ανάγκες της δικής μας έρευνας, είναι τα ερωτηματολόγια που χρησιμοποίησε η Αβραμίδου Εριφύλλη (2014) στην διδακτορική της διατριβή. Κατά τη διάρκεια της πιλοτικής έρευνας μελετήσαμε τα εν λόγω ερωτηματολόγια, τα οποία είναι πολύ πιο επεκτεινόμενα, με περισσότερες ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου, δομημένες σε πενταβάθμια τακτική κλίμακα τύπου Likert, ενώ απευθύνονται στους/στις φοιτητές/τριες και στους/στις καθηγητές/τριες. Από την ερευνήτρια χρησιμοποιήθηκαν ως βοηθητικό εργαλείο, το οποίο ωστόσο τροποποιήθηκε σύμφωνα με τις ανάγκες της παρούσας έρευνας. Πιο αναλυτικά, λόγω του γεγονότος ότι πρόκειται για διπλωματική εργασία, η οποία αναφέρεται: α) σε τρία διαφορετικά θέματα (Π.Δ., λογοκλοπή και ΤΝ στην εξΑΕ), β) το ερωτηματολόγιο διαμοιράζεται ηλεκτρονικά, γ) ο χρόνος απαντήσεων και συγγραφής ήταν περιορισμένος σε σχέση με μία διδακτορική εργασία, δ) έχουν τροποποιηθεί αρκετά θέματα από την συγγραφή της διατριβής της κ. Αβραμίδου και πρέπει να συμπληρώσουν την ήδη υπάρχουσα βιβλιογραφία, αποφασίστηκε η αλλαγή του αρχικού εργαλείου και η πρόσθεση ενοτήτων για τα Π.Δ., την ΤΝ και το ΕΑΠ με ταυτόχρονη μείωση των ερωτήσεων για την λογοκλοπή.

Μερικά χαρακτηριστικά της έρευνας είναι η έγγραφη απάντηση της Νομικής Συμβούλου του ΕΑΠ, Μ.Α., στο κάλεσμα μας, η διάθεση ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου μέσω της Google Forms και η απάντηση του από είκοσι εννέα (29) Κ-Σ, αλλά και η διάθεση ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου μέσω της Google Forms και η απάντηση του από διακόσιους/ες δεκαέξι (216) φοιτητές/τριες προπτυχιακού και μεταπτυχιακού επιπέδου από το σύνολο των Σχολών του ΕΑΠ.

Πιο αναλυτικά, όσον αφορά τη συμμετοχή των Κ-Σ και των φοιτητών/τριών, το ερευνητικό εργαλείο ήταν ανώνυμο ερωτηματολόγιο ψηφιακής μορφής, σχεδιασμένο

μέσω των φορμών της Google (Google Forms) και η συλλογή των αποτελεσμάτων έγινε αυτοματοποιημένα. Αποτελούνταν από ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου, δομημένες σε πενταβάθμια τακτική κλίμακα τύπου Likert και έλαβαν τιμές από 1 (καθόλου) έως 5 (πάρα πολύ). Οι ερωτήσεις κλειστού τύπου αποτελούνταν από ερωτήσεις προκαθορισμένων επιλογών (Α, Β ή Γ), διχοτόμησης (Ναι, Όχι, Δεν γνωρίζω), και συχνότητας (Καθόλου, Λίγο, Αρκετά, Πολύ, Πάρα Πολύ) (Αγγελίδης, χ.χ.). Όσον αφορά τον σχεδιασμό του, το ερωτηματολόγιο περιελάμβανε δημογραφικές ερωτήσεις και ερωτήσεις που αποτελούσαν τον πυρήνα του ερωτηματολογίου.

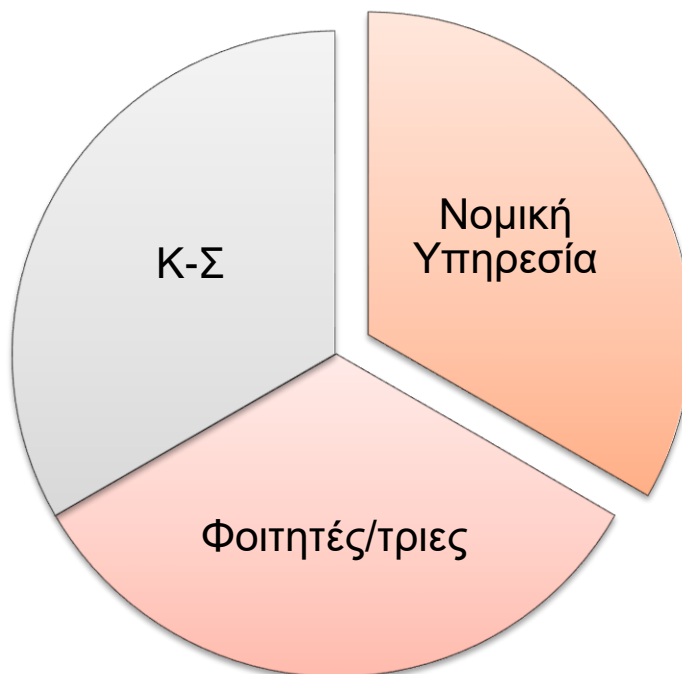
Η συμμετοχή των ατόμων ήταν οικειοθελής και προαιρετική. Το ερωτηματολόγιο διαμοιράστηκε με τον τρόπο που αναφέρθηκε παραπάνω και η ανταπόκριση των ατόμων που συμμετείχαν ήταν ικανοποιητική, αν λάβει κανείς υπόψη του τον περιορισμένο χρόνο διάθεσης και απάντησης, την έλλειψη χρόνου των ενδιαφερομένων, την χρονική περίοδο (εορτές του Πάσχα, αξιολόγηση και εξετάσεις).

Πριν την έναρξη του ερωτηματολογίου δινόταν λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με το θέμα και την έρευνα, τον σκοπό της, τα δικαιώματα και την διασφάλιση της ανωνυμίας τους, τον σεβασμό στην προσωπικότητά τους, ενώ με την έναρξη του ερωτηματολογίου, οι ερωτώμενοι αποδέχονταν και συναινούσαν στην επεξεργασία των απαντήσεων και στην ορθή και αληθή συμπλήρωσή του. Γίνεται μνεία ότι αρκετοί Κ-Σ ενδιαφέρθηκαν να μάθουν τα αποτελέσματα της έρευνας και συμφωνήθηκε η αποστολή των συμπερασμάτων και γενικά του συνόλου της έρευνας προς αυτούς, μετά το πέρας της όλης διαδικασίας. Οφείλουμε να αναφέρουμε εκ νέου ότι δεν έχει γίνει κατά το παρελθόν παρόμοια εργασία που να παρακολουθεί και να αναφέρει τη σπουδαιότητα του ρόλου κάθε τμήματος του ΕΑΠ.

Η έρευνα παρακάτω εμπεριέχει τρία (3) μέρη: συνέντευξη από την Νομική Σύμβουλο της Νομικής Υπηρεσίας, ερωτηματολόγιο προς τους Καθηγητές Συμβούλους και τέλος, ερωτηματολόγιο προς τους/τις φοιτητές/τριες για τα υπό εξέταση ερωτήματα. Κάθε υποενότητα έχει κοινά ερευνητικά ερωτήματα, έχει διαφορετικό τρόπο μεθοδολογίας, είδος έρευνας, δείγμα αλλά και συμπεράσματα. Αυτό είναι λογικό, υπό την έννοια ότι στην Νομική Υπηρεσία του ιδρύματος ένα άτομο κατέχει τη θέση της Νομικής Συμβούλου, οι Κ-Σ επίσης είναι λίγοι (περίπου ένας (1) Κ-Σ αντιστοιχεί σε περίπου είκοσι (20) έως εικοσιπέντε (25) φοιτητές/τριες, ενώ οι διδασκόμενοι/ες είναι ένας αρκετά μεγάλος αριθμός. Δόθηκε ιδιαίτερη σημασία στις απόψεις τους για τα Π.Δ., την

λογοκλοπή, τον ρόλο που διαδραματίζει η ΤΝ στην εξΑΕ αλλά και για την πιθανότητα δημιουργίας ενός σεμιναρίου/μαθήματος για τα προς εξέταση ζητήματα.

Τέλος, η συγκεκριμένη εργασία αποτελεί μία πρώτη έρευνα για τα συγκεκριμένα ζητήματα. Ευελπιστούμε ότι με την συγκεκριμένη προσπάθεια θα κινητοποιηθεί στο μέλλον η εκπαιδευτική και ερευνητική κοινότητα του ΕΑΠ, για περαιτέρω ανάλυση και δημιουργία καθολικών συμπερασμάτων των σχολών. Παρά το γεγονός ότι έγινε προσπάθεια από την ερευνήτρια για συνολική συμμετοχή των σχολών, αυτό δεν κατέστη δυνατό για διάφορους λόγους.

Εικόνα 3: Αποτύπωση των εμπλεκόμενων μερών της έρευνας

3.2.1 Συνέντευξη με τη Νομική Υπηρεσία

Η αναγκαιότητα έγκειται στον επίκαιρο χαρακτήρα της, καθώς αναφέρεται τόσο στα Π.Δ. και την λογοκλοπή στην εξΑΕ, όσο και στη χρήση και συμβολή της ΤΝ. Γίνεται μία προσπάθεια διεξαγωγής συμπερασμάτων για την συμπεριφορά των όλων των τμημάτων της μικροκοινωνίας του ΕΑΠ όσον αφορά τα ζητήματα δεοντολογίας, τρόπους πρόληψης αλλά και προστασίας των εξεταζόμενων ζητημάτων. Η πρωτοτυπία της συγκεκριμένης ενότητας έγκυται στο γεγονός ότι μαθαίνουμε τον σπουδαίο ρόλο που διαδραματίζει μέσα στους κύκλους του ΕΑΠ η Νομική Υπηρεσία. Για πρώτη φορά η Νομική Σύμβουλος του ΕΑΠ, κα. Μ.Α., απαντάει σε ερωτήσεις που έχουν σχέση με τη θέση της αλλά και το ρόλο της εν λόγω Υπηρεσίας. Με αυτό τον τρόπο, μαθαίνουμε ορισμένα πράγματα γι' αυτή τη τόσο «μυστήρια» και ενδιαφέρουσα υπηρεσία, της οποίας ο ρόλος είναι άγνωστος αλλά απόλυτα σημαντικός και αξιοσέβαστος. Όπως χαρακτηριστικά ανέφερε η εν λόγω Σύμβουλος στην τηλεφωνική μας συνομιλία, δεν είναι τυχαίο που το ΕΑΠ και πιο συγκεκριμένα, η Νομική Υπηρεσία διαχειρίζεται τις υποθέσεις με τέτοιο τρόπο ώστε το πανεπιστημιακό ίδρυμα δεν έχει εκκρεμότητες στα ελληνικά δικαστήρια.

Η συνέντευξη με την Νομική Σύμβουλο του ΕΑΠ, την κα. Μ.Α., προγραμματίστηκε να γίνει ηλεκτρονικά. Προηγήθηκε τηλεφωνική επικοινωνία προκειμένου να συζητηθούν ορισμένα διαδικαστικά θέματα και να γίνει μια πρώτη γνωριμία. Ωστόσο, λόγω φόρτου εργασίας, η συνεντευξιαζόμενη ζήτησε τις ερωτήσεις ώστε να τις απαντήσει εγγράφως, καθώς για εκείνη οτιδήποτε θα έπρεπε να καταγραφεί στην παρούσα διπλωματική εργασία, αποτελούσε λεπτό ζήτημα και απαιτούσε ειδικό χειρισμό. Φυσικά, κάτι τέτοιο από μεριάς μας ήταν κατανοητό, καθώς η Νομική Υπηρεσία αποτελεί μία ειδική Υπηρεσία στο ΕΑΠ που χειρίζεται ειδικές υποθέσεις αμέριστα και χωρίς παρεμβολές. Η επικοινωνία καθώς και η συνέντευξη πραγματοποιήθηκαν το πρώτο δεκαήμερο (10ήμερο) του Ιουνίου 2024.

3.2.2 Ερωτηματολόγιο μελών ΣΕΠ

Η αναγκαιότητα της παρούσας έρευνας έγκειται στον επίκαιρο χαρακτήρα της. Το ΕΑΠ ήταν το πρώτο πανεπιστημιακό ίδρυμα, το οποίο εισήγαγε στην ελληνική επικράτεια την εξΑΕ και έδωσε, κατά κύριο λόγο, στους ενήλικες την δυνατότητα να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους και να καλυτερεύουν τόσο την βαθμίδα εκπαίδευσής τους, όσο και την επαγγελματική θέση και σταδιοδρομία τους. Το ΕΑΠ έχει θέσει ως στόχο την παροχή εξατομικευμένων σπουδών, με βάση τις δυνατότητες των φοιτητών/τριών, στηριζόμενο στους κανόνες ηθικής που το διέπουν, πρόληψης και καταστολής της λογοκλοπής. Στην διατήρηση των υψηλών στάνταρ σπουδών που παρέχει το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό ίδρυμα βοηθούν οι Κ-Σ, οι οποίοι είναι υποστηρικτές και ενθαρρύνουν συνεχώς την προσπάθεια των διδασκομένων από απόσταση, ώστε «η παράμετρος της απόστασης να μη θεωρείται ως γεωγραφική αλλά ως παιδαγωγική» (Moore, 1980). Η Μανούσου και σύν. (2019) τονίζει ότι οι φοιτητές/τριες έχουν ανάγκη από πραγματική διαπροσωπική επαφή και αλληλεπίδραση με τον/την εκάστοτε Κ-Σ αλλά και τους/τις υπόλοιπους εκπαιδευόμενους/ες. Λόγω της σπουδαιότητας του ρόλου τους, κρίνεται αναγκαίο να ερευνηθεί ο τρόπος δράσης και αντίδρασης των Κ-Σ στα υπό εξέταση αντικείμενα. Με αυτό τον τρόπο, θα διεξαχθούν πολύτιμα συμπεράσματα, τα οποία μπορούν να βοηθήσουν το ΕΑΠ να ενισχύσει τις θέσεις του στον ελλαδικό χώρο και στην παρεχόμενη εξΑΕ.

Η έρευνα για την άποψη των Κ-Σ διεξήχθη με ανώνυμο ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο, το οποίο εστάλη στους ίδιους μέσω του πανεπιστημιακού ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Η προσέγγιση τους έγινε είτε με γραπτό ηλεκτρονικό μήνυμα, απευθείας στους ίδιους, είτε μέσω των μελών ΔΕΠ και ΣΕΠ, οι οποίοι δέχθηκαν κατόπιν αιτήματος της ερευνήτριας να προωθήσουν σε αυτούς το ερωτηματολόγιο. Το ερωτηματολόγιο συνετάχθη σε μορφή Google forms, αποτελούταν από είκοσι τέσσερις (24) κύριες ερωτήσεις και η χρονική διάρκεια συμπλήρωσης δεν ξεπερνούσε τα τρία (3) λεπτά, ενώ βάσει της βιβλιογραφίας θεωρείται ένα από τα βασικότερα εργαλεία ποσοτικής έρευνας λόγω της συλλογής ποσοτικών δεδομένων με συστηματικό τρόπο (Mills et al, 2017). Η περίοδος συμπλήρωσης του ήταν από Κυριακή 19 Μαΐου 2024 έως Κυριακή 2 Ιουνίου 2024 και αφορούσε Κ-Σ των σχολών του ΕΑΠ την συγκεκριμένη χρονική στιγμή.

Με την σύνταξη του συγκεκριμένου ερωτηματολογίου έγινε μία προσπάθεια συλλογής πληροφοριών και μέτρησης απόψεων, στάσεων, συμπεριφορών και γνώσεων των ερωτώμενων (Αγγελίδης, χ.χ.). Επίσης, αποτελούταν από λογική σειρά και μικρό μήκος

ερωτήσεων. Η γλώσσα ήταν απλή και κατανοητή, χωρίς αφηρημένες έννοιες, ενώ παρέχονταν σαφείς οδηγίες συμπλήρωσης. Γίνεται μνεία ότι πριν την έναρξη του ερωτηματολογίου συντάχθηκε και δόθηκε προς αποδοχή σε όλους δήλωση συγκατάθεσης και προστασίας από πιθανή βλάβη. Τέλος, προς όφελος και απόδειξη της ανωνυμίας των ερωτημένων, δεν ζητήθηκε η καταχώρηση διεύθυνσης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Στο ερωτηματολόγιο υπήρξαν ημιδομημένες ερωτήσεις, είκοσι πέντε (25) κλειστού τύπου και τέσσερις (4) ανοιχτού τύπου. Οι ερωτήσεις κλειστού τύπου αποτελούνταν από ερωτήσεις προκαθορισμένων επιλογών (Α, Β ή Γ), διχοτόμησης (Ναι, Όχι, Δεν γνωρίζω), και συχνότητας (Καθόλου, Λίγο, Αρκετά, Πολύ, Πάρα Πολύ) (Αγγελίδης, χ.χ.). Όσον αφορά τον σχεδιασμό του, το ερωτηματολόγιο περιελάμβανε δημογραφικές ερωτήσεις και ερωτήσεις που αποτελούσαν τον πυρήνα του ερωτηματολογίου. Στην πρώτη ενότητα ερωτήσεων καταγράφονται δημογραφικά στοιχεία των ερωτώμενων, στην δεύτερη ενότητα τίθενται ερωτήσεις σχετικά με τα Π.Δ., ενώ στην τρίτη ενότητα τίθενται ερωτήσεις για την λογοκλοπή και τις μορφές της. Στην τέταρτη ενότητα ρωτάμε για την χρήση της ΤΝ στην διδασκαλία εξΑΕ, ενώ με την τελευταία ερώτηση ζητάμε την άποψη τους για την δημιουργία σεμιναρίων ή ημερίδων για θέματα Π.Δ. και λογοκλοπής τόσο για τους ίδιους τους Κ-Σ, όσο και για τους/τις φοιτητές/τριες τους.

Το δείγμα της παρούσας έρευνας ανέρχεται σε είκοσι εννέα άτομα (29) άτομα, τα οποία, όπως θα αναλυθεί παρακάτω, είναι Μέλη ΔΕΠ, Μέλη ΣΕΠ και Κ-Σ τμημάτων και σχολών του ΕΑΠ. Ο τρόπος που επιλέχτηκε το δείγμα ήταν απλός και τυχαίος, καθώς εστάλει το ερωτηματολόγιο στις προσωπικές ακαδημαϊκές διευθύνσεις ηλεκτρονικού μηνύματος Μελών ΔΕΠ, Μελών ΣΕΠ και Κ-Σ των σχολών του ιδρύματος. Η ανταπόκριση ήταν αξιόλογη, αν λάβουμε υπόψη μας την χρονική περίοδο που δόθηκε (λίγο πριν την λήξη της προθεσμίας περάτωσης των ακαδημαϊκών τους υποχρεώσεων, τον φόρτο εργασίας τους, την διαδικτυακή διαμοίραση, όπου το ποσοστό ανταπόκρισης είναι μικρό, την εξΑ επικοινωνία αλλά και τον σύννητες βομβαρδισμό από ερωτηματολόγια).

Η έρευνα διεξήχθη κατά τους μήνες Απρίλιο – Μάιο του έτους 2024, σε ένα δείγμα είκοσι εννέα (29) Κ-Σ, οι οποίοι/ες έχουν αναλάβει ομάδες φοιτητών/τριών σε προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών εξΑΕ του ΕΑΠ. Η συμμετοχή των ατόμων ήταν οικειοθελής και προαιρετική. Το ερωτηματολόγιο διαμοιράστηκε με τον τρόπο που αναφέρθηκε παραπάνω και η ανταπόκριση των συμμετεχόντων ήταν ικανοποιητική, αν λάβει κανείς υπόψη του τον περιορισμένο χρόνο διάθεσης και απάντησης, την έλλειψη

χρόνου των ενδιαφερομένων, την χρονική περίοδο (εορτές του Πάσχα, αξιολόγηση και εξετάσεις).

Το ερευνητικό εργαλείο ήταν ανώνυμο ερωτηματολόγιο ψηφιακής μορφής, σχεδιασμένο μέσω των φορμών της Google (Google Forms) και η συλλογή των αποτελεσμάτων έγινε αυτοματοποιημένα. Αποτελούνταν από ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου, δομημένες σε πενταβάθμια τακτική κλίμακα τύπου Likert και έλαβαν τιμές από 1 (καθόλου) έως 5 (πάρα πολύ). Η συμμετοχή των ατόμων ήταν οικειοθελής και προαιρετική. Το ερωτηματολόγιο διαμοιράστηκε με τον τρόπο που αναφέρθηκε παραπάνω και η ανταπόκριση τους ήταν ικανοποιητική, αν λάβει κανείς υπόψη του όσα αναφέρθηκαν παραπάνω.

Πριν την έναρξη του ερωτηματολογίου δινόταν λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με το θέμα και την έρευνα, τον σκοπό της, τα δικαιώματα και την διασφάλιση της ανωνυμίας τους, τον σεβασμό στην προσωπικότητά τους, ενώ με την έναρξη του ερωτηματολογίου, οι ερωτώμενοι αποδέχονταν και συναινούσαν στην επεξεργασία των απαντήσεων και στην ορθή και αληθή συμπλήρωσή του. Γίνεται μνεία ότι αρκετοί Κ-Σ ενδιαφέρθηκαν να μάθουν τα αποτελέσματα της έρευνας και συμφωνήθηκε η αποστολή των συμπερασμάτων και γενικά του συνόλου της έρευνας προς αυτούς, μετά το πέρας της όλης διαδικασίας.

3.2.3 Ερωτηματολόγιο φοιτητών/τριών

Η αναγκαιότητα της παρούσας έρευνας έγκειται στον επίκαιρο χαρακτήρα της, καθώς αναφέρεται τόσο στα Π.Δ. και την λογοκλοπή στην εξΑΕ, όσο και στη χρήση και συμβολή της ΤΝ. Γίνεται μία προσπάθεια διεξαγωγής συμπερασμάτων για την συμπεριφορά των όλων των τμημάτων της μικροκοινωνίας του ΕΑΠ όσον αφορά τα ζητήματα δεοντολογίας, τρόπους πρόληψης αλλά και προστασίας των εξεταζόμενων ζητημάτων. Μέχρι σήμερα, δεν υπάρχει μία ολοκληρωμένη έρευνα που να μελετάει τη συμπεριφορά της Νομικής Υπηρεσίας, των ΚΣ αλλά και των φοιτητών/τριών καθώς και τη συμβολή του κάθε μέρους στην διάδοση της εξΑΕ αλλά και της ορθής συμπεριφοράς σε δεοντολογικά ζητήματα. Επιπρόσθετα, γίνεται μία προσπάθεια καταγραφής της ακαδημαϊκής συμπεριφοράς των φοιτητών/τριών ως προς την χρήση εφαρμογών και προγραμμάτων ΤΝ, τα οποία ενισχύουν ή επηρεάζουν την φοίτηση τους στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό ίδρυμα. Ευελπιστούμε ότι τα αποτελέσματα της θα είναι

χρήσιμα στην ακαδημαϊκή και ερευνητική κοινότητα και ότι θα χρησιμεύσουν στην επικαιροποίηση ή τροποποίηση εκπαιδευτικών πολιτικών από το ΕΑΠ.

Η έρευνα για την άποψη των φοιτητών/τριών διεξήχθη με ανώνυμο ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο, το οποίο εστάλη στους ίδιους με διάφορους τρόπους. Η προσέγγιση τους έγινε είτε μέσω της ομαδικής συνομιλίας στο Viber (ομάδα ΕΑΠ ΕΤΑ), είτε μέσω των μελών ΔΕΠ και ΣΕΠ, οι οποίοι δέχθηκαν κατόπιν αιτήματος της ερευνήτριας να προωθήσουν σε αυτούς το ερωτηματολόγιο, είτε μέσω των φοιτητικών ομάδων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Facebook). Το ερωτηματολόγιο συνετάχθη σε μορφή Google forms, αποτελούταν από είκοσι (20) κύριες ερωτήσεις και η χρονική διάρκεια συμπλήρωσης δεν ξεπερνούσε τα τέσσερα (4) λεπτά, ενώ βάσει την βιβλιογραφία θεωρείτε ένα από τα βασικότερα εργαλεία ποσοτικής έρευνας λόγω της συλλογής ποσοτικών δεδομένων με συστηματικό τρόπο (Mills et al, 2017). Η περίοδος συμπλήρωσης του ήταν από Κυριακή 14 Απριλίου 2024 έως Κυριακή 5 Μαΐου 2024 και αφορούσε προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς/ες φοιτητές/τριες του ΕΑΠ την συγκεκριμένη χρονική στιγμή.

Στόχος της συγκεκριμένης έρευνας είναι η καταγραφή των απόψεων των φοιτητών/τριών αλλά και η συγκέντρωση στατιστικών στοιχείων, ώστε να διαπιστωθεί τόσο η προσωπική τους άποψη πάνω στα υπό έρευνα αντικείμενα, όσο και οι στάσεις και πολιτικές που πρέπει να καθορίσει το ίδιο το πανεπιστημιακό ίδρυμα προς όφελος της εξΑΕ και της ακαδημαϊκής κοινότητας. Με την σύνταξη του συγκεκριμένου ερωτηματολογίου έγινε μία προσπάθεια συλλογής πληροφοριών και μέτρησης απόψεων, στάσεων, συμπεριφορών και γνώσεων των ερωτώμενων (Αγγελίδης, χ.χ.). Επίσης, αποτελούταν από λογική σειρά και μικρό μήκος των ερωτήσεων. Η γλώσσα ήταν απλή και κατανοητή, χωρίς αφηρημένες έννοιες, ενώ παρέχονταν σαφείς οδηγίες συμπλήρωσης. Γίνεται μνεία ότι πριν την έναρξη του ερωτηματολογίου συντάχθηκε και δόθηκε προς αποδοχή σε όλους δήλωση συγκατάθεσης και προστασίας από πιθανή βλάβη. Τέλος, προς όφελος και απόδειξης της ανωνυμίας των ερωτημένων, δεν ζητήθηκε η καταχώρηση διεύθυνσης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Στο ερωτηματολόγιο υπήρξαν ημιδομημένες ερωτήσεις, δεκαοκτώ (18) κλειστού τύπου και εννέα (9) ανοικτού τύπου. Οι ερωτήσεις κλειστού τύπου αποτελούνταν από ερωτήσεις προκαθορισμένων επιλογών (Α,Β ή Γ), διχοτόμησης (Ναι, Όχι, Δεν γνωρίζω), και συχνότητας (Καθόλου, Λίγο, Αρκετά, Πολύ, Πάρα Πολύ) (Αγγελίδης, χ.χ.). Όσον αφορά τον σχεδιασμό του, το ερωτηματολόγιο περιελάμβανε δημογραφικές ερωτήσεις και

ερωτήσεις που αποτελούσαν τον πυρήνα του ερωτηματολογίου. Στην πρώτη ενότητα ερωτήσεων καταγράφονται δημογραφικά στοιχεία των ερωτώμενων, στην δεύτερη ενότητα τίθενται ερωτήσεις σχετικά με τα Π.Δ., ενώ στην τρίτη ενότητα τίθενται ερωτήσεις για την λογοκλοπή και τις μορφές της. Στην τέταρτη ενότητα ρωτάμε για την χρήση της ΤΝ στις εξΑ σπουδές των φοιτητών/τριών, ενώ με την τελευταία ερώτηση ζητάμε την άποψη τους για την θέσπιση Θ.Ε. για θέματα Π.Δ. και λογοκλοπής.

Στις ποσοτικές έρευνες, οι ερευνητές δεν συγκεντρώνουν δεδομένα απ' όλο τον πληθυσμό – αυτό είναι σπάνια εφικτό, ειδικά εφόσον ο πληθυσμός είναι πολυπληθής ή γεωγραφικά διάσπαρτος, όπως στην συγκεκριμένη περίπτωση. Οι Mills, Gay και Airasian (2017) επισημαίνουν ότι εάν το δείγμα είναι κατάλληλα επιλεγμένο, τότε τα αποτελέσματα της έρευνας είναι γενικεύσιμα στον πληθυσμό και μπορεί να είναι εφαρμόσιμα και σε άλλα δείγματα, επιλεγμένα από τον ίδιο πληθυσμό. Αυτός είναι και ο στόχος της συγκεκριμένης έρευνας: τα αποτελέσματα να μπορούν να είναι γενικεύσιμα και να δώσουν την ευκαιρία στο εκπαιδευτικό ίδρυμα να ενισχύσει τις θέσεις του και να βελτιώσει, αν χρειαστεί, τον τρόπο εκμάθησης και τα επιστημονικά παρεχόμενα αντικείμενα μάθησης.

Το δείγμα της παρούσας έρευνας ανέρχεται σε διακόσια δεκαέξι άτομα (216) άτομα, τα οποία, όπως θα αναλυθεί παρακάτω, είναι προπτυχιακοί/ες και μεταπτυχιακοί/ες φοιτητές/τριες τμημάτων και σχολών του ΕΑΠ. Ο τρόπος που επιλέχτηκε το δείγμα ήταν απλός και τυχαίος, καθώς είτε εστάλει το ερωτηματολόγιο σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης (ομάδες Viber, ομάδες Facebook) είτε προωθήθηκε μέσω των μελών ΔΕΠ των τεσσάρων σχολών του ιδρύματος. Η ανταπόκριση των φοιτητών/τριών, ιδιαίτερα των προπτυχιακών, ήταν αξιοθαύμαστη, αν λάβουμε υπόψη μας την χρονική περίοδο που δόθηκε (λίγο πριν τις γιορτές του Πάσχα), τον φόρτο εργασίας των ατόμων, την διαδικτυακή διαμοίραση, όπου το ποσοστό ανταπόκρισης είναι μικρό, την εξΑ επικοινωνία αλλά και τον σύνθετες βομβαρδισμό από ερωτηματολόγια.

Η έρευνα διεξήχθη κατά τους μήνες Απρίλιο – Μάιο του έτους 2024, σε ένα δείγμα διακοσίων δεκαέξι (216) φοιτητών/τριών, οι οποίοι φοιτούν σε προπτυχιακό ή μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών, εξΑΕ του ΕΑΠ. Το κατώτερο ηλικιακό όριο των ερωτηθέντων είναι το 18^ο έτος. Το ερευνητικό εργαλείο ήταν ανώνυμο ερωτηματολόγιο ψηφιακής μορφής, σχεδιασμένο μέσω των φορμών της Google (Google Forms) και η συλλογή των αποτελεσμάτων έγινε αυτοματοποιημένα. Αποτελούνταν από ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου δομημένες σε πενταβάθμια τακτική κλίμακα τύπου Likert

και έλαβαν τιμές από 1 (καθόλου) έως 5 (πάρα πολύ). Η συμμετοχή των ατόμων ήταν οικειοθελής και προαιρετική. Το ερωτηματολόγιο διαμοιράστηκε με τους τρόπους που αναφέρθηκαν παραπάνω και η ανταπόκριση των φοιτητών/τριών ήταν πολύ θετική.

Πριν την έναρξη του ερωτηματολογίου δινόταν λεπτομερές πληροφόρηση σχετικά με το θέμα και την έρευνα, τον σκοπό της, τα δικαιώματα και τις διασφάλιση της ανωνυμίας τους, τον σεβασμό στην προσωπικότητά τους, ενώ με την έναρξη του ερωτηματολογίου, οι φοιτητές/τριες αποδέχονταν και συναινούσαν στην επεξεργασία των απαντήσεων και στην ορθή και αληθή συμπλήρωσή του. Μετά την συμπλήρωση του, αρκετοί/ές φοιτητές/τριες ενδιαφέρθηκαν να μάθουν τα αποτελέσματα της έρευνας και συμφωνήθηκε η διεξαγωγή μιας διαδικτυακής συνάντησης για την παρουσίαση τους.

4. Αποτελέσματα της έρευνας

4.1 Συνέντευξη Νομικής Υπηρεσίας

Ποιος είναι ο ρόλος της Νομικής Υπηρεσίας και με ποια θέματα ασχολείται; Με ποιους φορείς έρχεται σε επαφή ή συνεργάζεται η ΝΥ;

Η Ν.Υ. έχει την ευθύνη της νομικής εξυπηρέτησης του Ιδρύματος στις δικαστικές ή εξώδικες υποθέσεις και της νομικής καθοδήγησης των αρχών και υπηρεσιών του ιδρύματος με γνωμοδοτήσεις ή συμβουλές και παρίσταται ενώπιον οποιουδήποτε δικαστηρίου (Πολιτικού, Διοικητικού, Ποινικού, ελεγκτικού Συνεδρίου κλπ.) ή Αρχής. Η Ν.Σ. του Ιδρύματος συνεργάζεται με τον Πρόεδρο και τους Αντιπροέδρους του Ιδρύματος για κάθε θέμα που αναφύεται με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζει θέματα που άπτονται του μεγαλύτερου μέρους των κλάδων του Δικαίου. Συγχρόνως έχει ενεργό, σε καθημερινή σχεδόν βάση, συμβουλευτικό ρόλο στις υπηρεσίες και δομές του Ιδρύματος για θέματα νομικού περιεχομένου. Πολλά προβλήματα αντιμετωπίζονται στη βάση, δηλαδή κατά τη συνεργασία με τις υπηρεσίες και τα αρμόδια τμήματα, για να αποφεύγονται μελλοντικές αρνητικές επιπτώσεις.

Όταν γίνεται ο έλεγχος ενός κειμένου/εκπαιδευτικού υλικού ποια ζητήματα απασχολούν την συγκεκριμένη Υπηρεσία;

Ως προς τα πνευματικά δικαιώματα, η Ν.Υ. σε συνεργασία με τις εκάστοτε αρμόδιες υπηρεσίες λειτουργεί προληπτικά, είτε πρόκειται σε Διακηρύξεις, Προσκήσεις κλπ. είτε σε συμβάσεις με την αναγραφή αντίστοιχων όρων, εισαγωγή ποινικών ρητρών κλπ.. Απώτερος στόχος είναι η πρόληψη και όχι η καταστολή. Όταν δημιουργείται εξ αρχής εκπαιδευτικό υλικό υποχρεούται ο δημιουργός με συμβατικό όρο να μην ενσωματώνει αποσπάσματα, εικόνες, γραφήματα κλπ. τα οποία θα προσβάλλουν πνευματικά δικαιώματα τρίτων. Εάν όμως είναι αναγκαία για την αρτιότητα του έργου θα πρέπει να προσκομίσει αντίστοιχες άδειες από τους δημιουργούς τους για την ενσωμάτωσή τους στο συγκεκριμένο υλικό. Εάν κατά τον έλεγχο διαπιστωθεί ότι δεν υπάρχουν οι σχετικές άδειες ενεργοποιούνται οι αντίστοιχοι συμβατικοί όροι και κυρίως αυτοί περί μη αποδοχής του έργου και της κατάπτωσης των ποινικών ρητρών. Οι αρμόδιες υπηρεσίες του Ιδρύματος διακρίνονται για την εμπειρία τους και λειτουργούν πάρα πολύ καλά και έγκαιρα σε προληπτικό, κατά κανόνα, στάδιο, αλλά και κατασταλτικά, όταν διαπιστωθεί παραβίαση των δικαιωμάτων

τρίτων που απορρέει από τις ισχύουσες διατάξεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Το Ίδρυμα, για την αρτιότητα του εκπαιδευτικού του υλικού, αλλά και την προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων εξασφαλίζει έναντι πολύ υψηλής δαπάνης τα πνευματικά δικαιώματα τρίτων για κάθε μορφής εκπαιδευτικό υλικό, το οποίο χρησιμοποιεί (έντυπο, ψηφιακό, ηλεκτρονικό κ.λπ.). Συνεπεία τούτων, το Ίδρυμα ουδέποτε έχει αντιμετωπίσει μέχρι σήμερα προβλήματα και κυρίως δικαστικής μορφής που να συνδέονται με τον μη σεβασμό των δημιουργών και των παντός είδους πνευματικών τους δικαιωμάτων, αν και χρησιμοποιεί για τις εκπαιδευτικές του ανάγκες ελληνόγλωσσα και ξενόγλωσσα βιβλία. Στην επίσημη ιστοσελίδα του Ιδρύματος έχουν αναρτηθεί οι πολιτικές του Ιδρύματος για την προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων, ενώ αντίστοιχοι όροι είναι ενσωματωμένοι στους Κανονισμούς Σπουδών, στις συμβάσεις των μελών ΣΕΠ, όλοι δε δεσμεύονται (μέλη ΔΕΠ, ΣΕΠ και φοιτητές/τριες κάθε κύκλου σπουδών) να ακολουθούν την πολιτική του Ιδρύματος για τον πλήρη σεβασμό των πνευματικών δικαιωμάτων.

Τι είναι τα ΠΔ, πως μπορεί η ΝΥ να προστατεύσει τα ΠΔ των συγγραφέων και φοιτητών/τριων;

Οι φοιτητές/τριες του Ιδρύματος, κάθε κύκλου σπουδών, διατηρούν τα πνευματικά δικαιώματα των πονημάτων τους και προστατεύονται από τον Ν. 2121/1993, ως ισχύει. Επιτρέπεται όμως η χρήση τους, σύμφωνα με όσα περιγράφονται στον Κανονισμό της Βιβλιοθήκης για εκπαιδευτική χρήση από το Ίδρυμα.

Τι πρωτόκολλο ακολουθεί η ΝΥ σε περίπτωση καταπάτησης των ΠΔ μέσα στους κύκλους του ΕΑΠ; Ποια η στάση της ΝΥ απέναντι στις περιπτώσεις λογοκλοπής;

Εάν αποδειχθεί ότι συντρέχει περίπτωση λογοκλοπής από φοιτητή/τρια τότε υπάρχουν πολλά θεσμικά εργαλεία τόσο από τον Ν. 4957/2022, όσο και από τον Κώδικα Δεοντολογίας με την συνδρομή των Ακαδημαϊκών Οργάνων και των Κοσμητειών για την αντιμετώπισή τους με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, καθ' όσον εκτός των άλλων πλήττουν και τη φήμη του Ιδρύματος. Το Ίδρυμα είναι εξοπλισμένο με τεχνολογία αιχμής, ώστε να εντοπίζονται και να διαπιστώνονται περιπτώσεις λογοκλοπής, περιορισμένης ή μεγαλύτερης έκτασης. Κάθε φορά λαμβάνονται τα δέοντα μέτρα από τα αρμόδια όργανα.

Υπάρχουν εφαρμογές ΤΝ, τις οποίες εμπιστευεστε προς διευκόλυνση του έργου σας;

Η Ν.Υ. δεν χρησιμοποιεί εφαρμογές, γιατί η ίδια δεν κάνει έλεγχο. Τίθενται υπ' όψιν της τα αποτελέσματα ελέγχου από τα εκάστοτε αρμόδια τμήματα του Ιδρύματος και δίδονται οι ενδεδειγμένες απαντήσεις και οδηγίες αντιμετώπισης κάθε αντίστοιχου προβλήματος, ως και η σύνταξη αντίστοιχου κειμένου ενεργειών ή σύνταξη γνωμοδότησης.

Πόσο αποτελεσματικές θεωρείτε τις τεχνολογικές εφαρμογές στην εξΑΕ; Θεωρείτε ότι κατά κύριο λόγο βοηθούν ή όχι, την ανάπτυξη της εξΑΕ;

Αφορά την Τεχνική Υπηρεσία που διαχειρίζεται το σύνολο των αντίστοιχων τεχνολογικών εργαλείων και λογισμικών, αλλά και τα Ακαδημαϊκά Όργανα

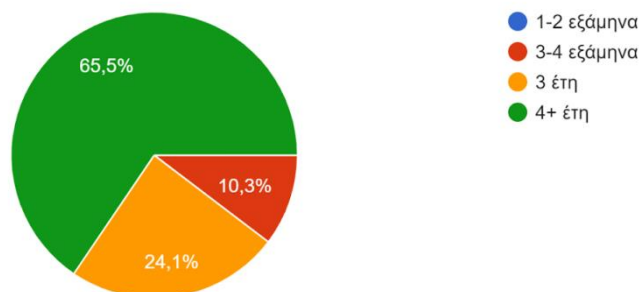
4.2 Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό

Σε αυτή την υποενότητα θα παραταθούν τα ευρήματα της έρευνας μετά την ανάλυσή τους από το πρόγραμμα Google Form με την μορφή στατιστικών στοιχείων και διαγραμμάτων – ραβδογραμμάτων. Όπως θα καταδειχθεί, προκύπτουν χρήσιμα ευρήματα από το συγκεκριμένο δείγμα για το σύνολο των φοιτητών/τριών εξΑΕ του ΕΑΠ. Έγιναν μάλιστα και έλεγχοι αξιοπιστίας και εγκυρότητας, οι οποίοι πιστοποιούν την σαφή και αντικειμενική αποτύπωση των απόψεων των συμμετεχόντων της έρευνας μας.

Οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν είκοσι εννέα (29) σε χρονικό διάστημα δύο εβδομάδων περίπου. Από τις απαντήσεις που λάβαμε, διαπιστώσαμε ότι η πλειονότητα των ερωτηθέντων συνεργάζονται ή αποτελούν τμήμα του ΕΑΠ για πάνω από τέσσερα (4) έτη, ενώ ακολουθεί με μεγάλη διαφορά το σύνολο του Συνεργαζόμενου Εκπαιδευτικού Προσωπικού που απασχολείται για τρία (3) έτη και τρία (3) – τέσσερα (4) εξάμηνα.

Είμαι μέλος ΣΕΠ του ΕΑΠ εδώ και:

29 απαντήσεις

Πίνακας 1: Δημογραφικά στοιχεία το Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό στο ΕΑΠ

Στη συνέχεια, έγινε αναφορά στον όρο Π.Δ. και στον προσδιορισμό του όρου από τους/τις ερωτηθέντες/θείσες, οι οποίοι/ες έδωσαν διαφορετικές απαντήσεις.

Πώς προσδιορίζετε τον όρο Πνευματικά Δικαιώματα (ΠΔ);

29 απαντήσεις

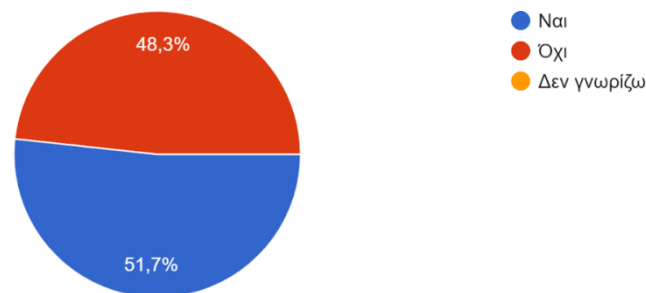
Πίνακας 2: Ορισμός Π.Δ. από το Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό

Εντύπωση προκάλεσε και η απάντηση τους όσον αφορά την διαχείριση Π.Δ. στις εξΑ σπουδές και στην διδασκαλία που προσφέρουν, με την διαφορά ανάμεσα στο «Ναι» και στο «Όχι» να είναι αρκετά μικρή. Επιπρόσθετα, σε ερώτηση που αφορούσε την σύνδεση των Π.Δ. με τα πεδία της εξΑ διδασκαλίας, η πλειονότητα ανέφερε τον έλεγχο εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και γραπτών εργασιών, την βιντεοσκόπηση συνεδρίων,

σεμιναρίων και διαλέξεων, τις γραπτές εξΑ εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου, τις σημειώσεις των ΟΣΣ αλλά και το εκπαιδευτικό υλικό των εβδομαδιαίων Θ.Ε.

Έχει χρειαστεί ως σήμερα να διαχειριστείτε ζητήματα Πνευματικών Δικαιωμάτων στο πλαίσιο της εξ Αποστάσεως διδασκαλίας σας στο ΕΑΠ;

29 απαντήσεις

Πίνακας 3: Διαχείριση ζητημάτων Π.Δ. από το Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό στην εξΑ διδασκαλία στους κύκλους του ΕΑΠ

Ποια πεδία της εξ Αποστάσεως διδασκαλίας σας θεωρείτε ότι συνδέονται με Π.Δ.;

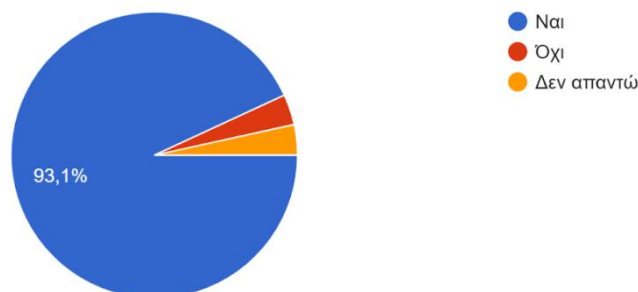
29 απαντήσεις

Πίνακας 4: Σύνδεση Π.Δ. και εξΑ διδασκαλίας στο ΕΑΠ

Στην τελευταία ερώτηση που αφορούσε την ενότητα των Π.Δ., οι περισσότεροι/ες ερωτώμενοι/ες απάντησαν ότι έχουν αναφερθεί στην πρόληψη και προάσπιση του φαινομένου στις Ο.Σ.Σ., σχεδόν με απόλυτη πλειοψηφία.

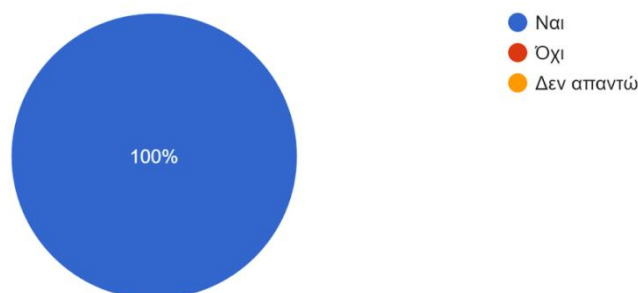
Στις ΟΣΣ έχετε αναφερθεί στις περιπτώσεις πρόληψης και προάσπισης Π.Δ.;
29 απαντήσεις

Πίνακας 5: ΟΣΣ και Π.Δ.

Όσον αφορά την ενότητα της λογοκλοπής, σε ποσοστό 100% το Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό ανέφερε ότι γνωρίζει τόσο το εν λόγω φαινόμενο, όσο και τις μορφές του. Βέβαια, οι συγκεκριμένες απαντήσεις του, ήρθαν σε απόλυτη αντίθεση όταν ρωτήθηκαν για την εκούσια λογοκλοπή, την παράφραση αλλά και την αυτό-λογοκλοπή. Στην ουσία, οι συγκεκριμένες απαντήσεις δίδουν μία έλλειψη γνώσεων του Συνεργαζόμενου Εκπαιδευτικού Προσωπικού όσον αφορά το αντικείμενο, η οποία είναι λογικό να «παιρνάει» στους/στις φοιτητές/τριες και να έχουν και οι ίδιοι εσφαλμένη άποψη για το συγκεκριμένο ζήτημα.

Γνωρίζετε τι είναι η λογοκλοπή;
29 απαντήσεις

Πίνακας 6: Τι είναι η λογοκλοπή

Γνωρίζετε ποιες είναι οι μορφές της λογοκλοπής:

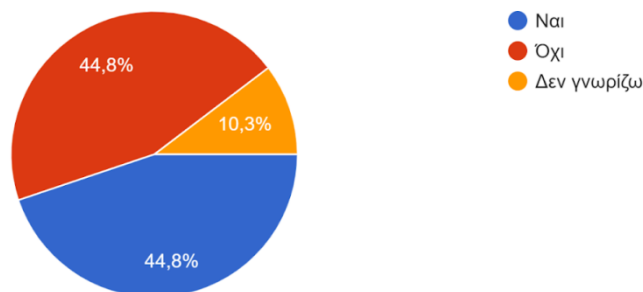
29 απαντήσεις

Πίνακας 7: Μορφές λογοκλοπής

Θεωρείτε ότι η εσφαλμένη διατύπωση βιβλιογραφικών πηγών στις εργασίες των φοιτητών/φοιτητριών, αποτελεί περίπτωση λογοκλοπής;

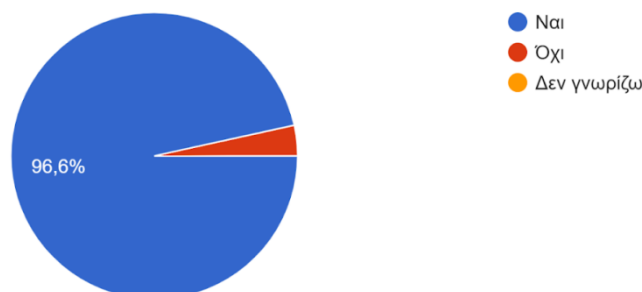
29 απαντήσεις

Πίνακας 8: Ακούσια λογοκλοπή

Θεωρείτε ότι η παράφραση επιστημονικών άρθρων χωρίς την αναφορά των συγγραφέων αποτελεί περίπτωση λογοκλοπής;

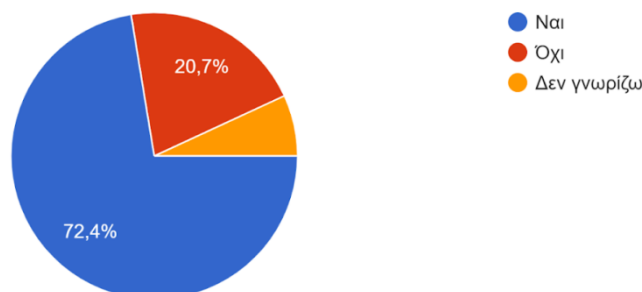
29 απαντήσεις

Πίνακας 9: Παράφραση

Θεωρείτε ότι αν ένας/μία δημιουργός/συγγραφέας που δημοσιεύει το ίδιο έργο πολλές φορές, π.χ. σε συνέδρια, περιοδικά, και κάθε φορά το ... ως πρωτότυπο, αποτελεί περίπτωση λογοκλοπής;

29 απαντήσεις

Πίνακας 10: Αυτο-λογοκλοπή

Επίσης, το Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό ρωτήθηκε για την συχνότητα με την οποία αναφέρεται στις περιπτώσεις λογοκλοπής κατά τη διάρκεια των Ο.Σ.Σ., με τα αποτελέσματα να έχουν μικρή διαφορά (44,8% Όποτε εκτιμώ ότι χρειάζεται) και (48,3% σε κάθε ΟΣΣ). Αποδεικνύεται εδώ ότι σε μία μερίδα διδασκόντων σημαντικό ρόλο παίζει η κριτική σκέψη και η εμπειρία που διαθέτουν, καθώς κρίνουν την στιγμή που πρέπει να αναφερθούν στην λογοκλοπή. Αντίθετα, μια μεγάλη μερίδα διδασκόντων κρίνουν ότι πρέπει να επισημαίνεται το όλο ζήτημα σε

κάθε ΟΣΣ, προκειμένου να αποφεύγονται και να προλαμβάνονται τέτοιες καταστάσεις αλλά και να πραγματοποιούν τις υποδείξεις του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού ιδρύματος.

Στις ΟΣΣ πόσο συχνά αναφέρεστε στις περιπτώσεις λογοκλοπής:

29 απαντήσεις

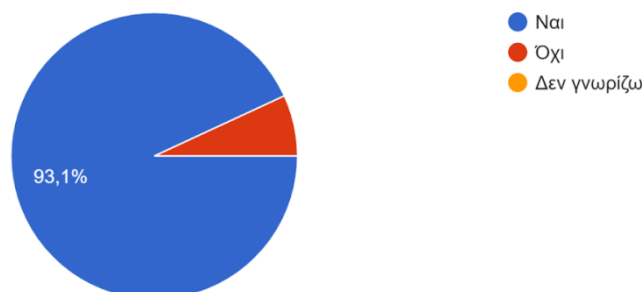

Πίνακας 11: Αναφορά στις ΟΣΣ από το Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό για την λογοκλοπή

Φυσικά, δεν θα μπορούσαμε να παραλείψουμε ερωτήσεις για το ΕΑΠ και τη διαχείριση του φαινομένου. Σε σχετική ερώτηση, αν δηλαδή το ΕΑΠ δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην πρόληψη και μείωση του φαινομένου της λογοκλοπής, σχεδόν απόλυτη ήταν η θετική εκτίμηση των διδασκόντων (93,1%), ενώ δύο (2) διδάσκοντες/ουσες να έχουν αρνητική άποψη, υποστηρίζοντας είτε ότι η συγκεκριμένη ερώτηση πρέπει να απευθυνθεί προς τα διοικητικά όργανα του πανεπιστημίου, είτε ότι δεν θεωρεί το φαινόμενο τόσο σημαντικό.

Θεωρείτε ότι το ΕΑΠ ως εκπαιδευτικό ίδρυμα δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην πρόληψη και μείωση του φαινομένου της λογοκλοπής:

29 απαντήσεις

Πίνακας 12: ΕΑΠ και λογοκλοπή

Πολύ περισσότερο, ζητήθηκε να μας αναφέρουν τις δικές τους προτάσεις για την πρόληψη και τη μείωση του φαινομένου της λογοκλοπής:

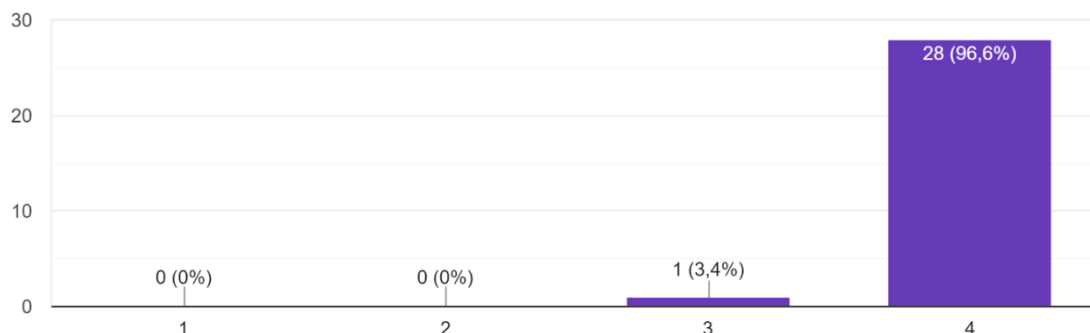
«1. Επιλογή φοιτητών/τριών με ακαδημαϊκό προφίλ που να τους επιτρέπει να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους χωρίς να καταφεύγουν σε καταδολιευση, 2. Ενημέρωση κι εκπαίδευση, 3. Συστηματική εποπτεία, 4. Εφαρμογή των μέτρων που προβλέπονται εντός ιδρύματος και της νομοθεσίας, όπου απαιτείται, 6. αναδρομικός έλεγχος διπλωματικών και αφαίρεση πτυχίων όπου απαιτείται» Κ-Σ1

«Να εφαρμόζονται από τους ΣΕΠ οι κυρώσεις που προβλέπονται χωρίς να φοβούνται οι τελευταίοι μία αρνητική αξιολόγηση (οι φοιτητές/τριες που κάνουν λογοκλοπή να μην αξιολογούν τους ΣΕΠ τους).» Κ-Σ2

Θέλοντας να κατανοήσουμε επίσης τον τρόπο αξιολόγησης των δραστηριοτήτων και εργασιών των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών από τους/τις διδάσκοντες/ουσες, συμπεριλάβαμε ερωτήσεις που έχουν σχέση με την αξιολόγηση και τα ποσοστά κειμενικής ομοιότητας που αναφέρει το πρόγραμμα Turnitin®. Σύμφωνα με τις απαντήσεις του, το Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό λαμβάνει υπόψη του το ποσοστό κειμενικής ομοιότητας, το ελέγχει και διεξάγουν συμπεράσματα κατά πόσο ανταποκρίνεται σ' αυτά που έχουν καταθέσει οι διδασκόμενοι/ες.

Ελέγχετε και επιβεβαιώνετε το ποσοστό κειμενικής ομοιότητας του Turnitin®;

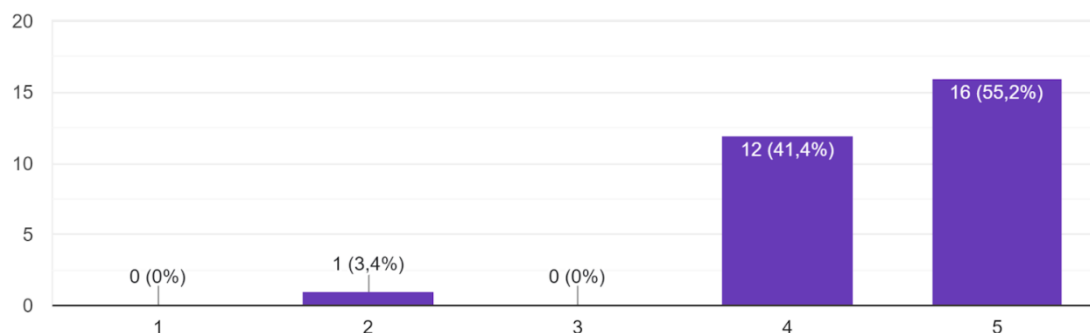
29 απαντήσεις

Πίνακας 13: Έλεγχος κειμενικής ομοιότητας από το Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό

Όταν ελέγχετε μέσω Turnitin ένα γραπτό (εκπαιδευτική δραστηριότητα, κείμενα εξετάσεων, Γ.Ε.) πόσο αναλυτικά μελετάτε τα στοιχεία του Turnitin® ;

29 απαντήσεις

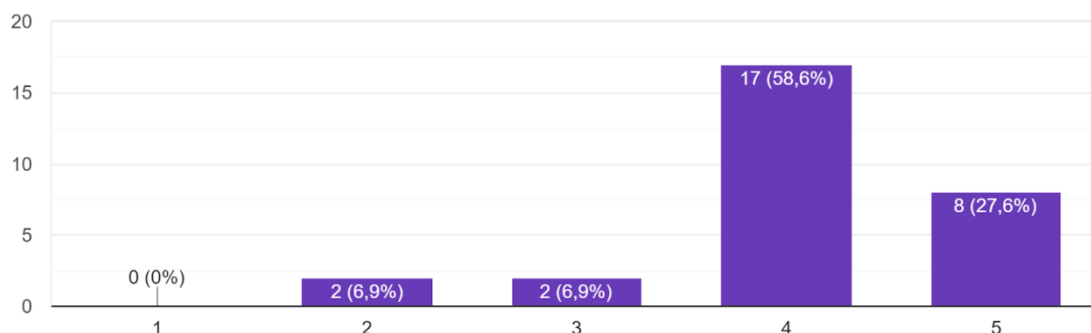

Πίνακας 14: Ενδελεχής μελέτη του Turnitin από το Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό

Επιπλέον, σύμφωνα με τις απαντήσεις, αποδεικνύεται ότι οι διδάσκοντες/ουσες εξετάζουν και λαμβάνουν υπόψη τους όσα αναφέρονται στην φόρμα αναφοράς του Turnitin®,

ωστόσο δεν το εμπιστεύονται απόλυτα – ίσως γι αυτό το λόγο και επεξεργάζονται την σχετική φόρμα.

Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το Turnitin® βοηθάει στην αποτύπωση κειμενικής ομοιότητας ή λογοκλοπής όταν οι φοιτητές/φοιτήτριες υποβάλουν κάποιο κείμενο προς αξιολόγηση;
29 απαντήσεις

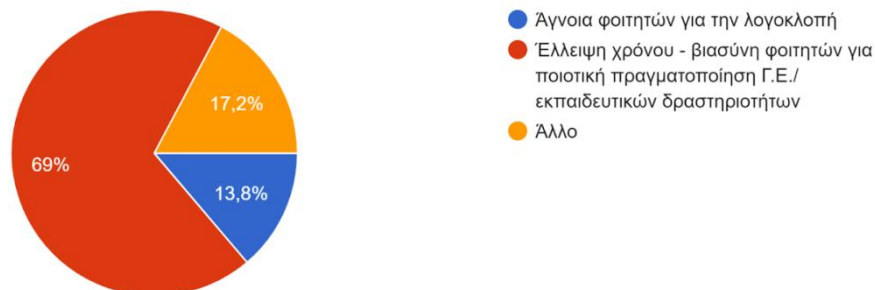

Πίνακας 15: Turnitin και κειμενική ομοιότητα στα προς αξιολόγηση κείμενα των φοιτητών/τριών

Αξίζει να αναφερθεί και η ερμηνεία που δίνουν οι διδάσκοντες/ουσες, σε περίπτωση εντοπισμού λογοκλοπής σε κείμενο, το οποίο έχουν καταθέσει προς αξιολόγηση οι φοιτητές/τριες. Το μεγαλύτερο ποσοστό (69%) των διδασκόντων, θεωρούν ότι οι φοιτητές/τριες καταφεύγουν σε λογοκλοπή λόγω έλλειψης χρόνου ή βιασύνης για υποβολή ποιοτικής εργασίας.

Όταν διαπιστώνετε λογοκλοπή, τι ερμηνεία δίνετε;

29 απαντήσεις

Πίνακας 16: Πως ερμηνεύει το Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό την λογοκλοπή από τους/τις φοιτητές/τριες

Το 17,2% του Συνεργαζόμενου Εκπαιδευτικού Προσωπικού όμως δίνει άλλη ερμηνεία:

«Εσφαλμένη αντίληψη για τη μεθοδολογία διαμόρφωσης ποιοτικών επιχειρημάτων» Κ-Σ1

«Κουλτούρα ελάχιστης προσπάθειας, σε συνδυασμό με την εύλογη πιθανολόγηση πως δεν θα αντιμετωπίσουν συνέπειες» Κ-Σ2

«Πιθανά εσκεμμένη λογοκλοπή» Κ-Σ3

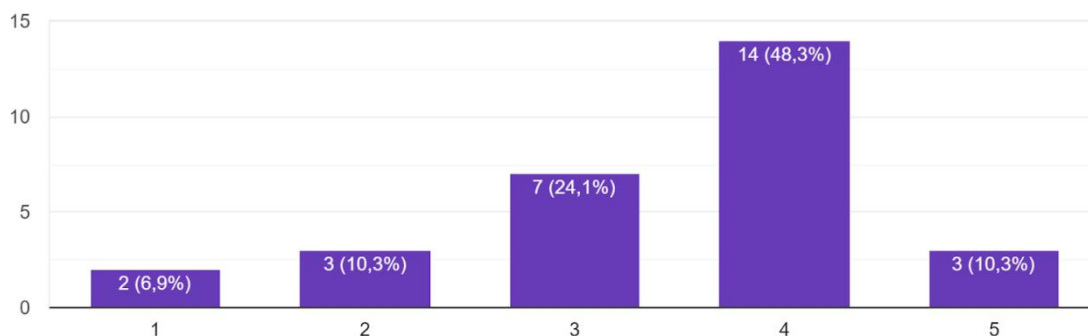
«Πιθανή έλλειψη γνώσης, βιασύνη, εσκεμμένη λογοκλοπή. Δεν είναι δυνατόν να γνωρίζω πολλές φορές τι από όλα ισχύει» Κ-Σ4

«παραπλάνηση» Κ-Σ5

Στη συνέχεια, στην τρίτη ενότητα, έγινε αναφορά στην ΤΝ και στην χρήση της κατά τη διάρκεια της εξΑ διδασκαλίας. Στην πρώτη ερώτηση, όσον αφορά την εξοικείωση του Συνεργαζόμενου Εκπαιδευτικού Προσωπικού με την ΤΝ, οι περισσότεροι απάντησαν «Αρκετά» και «Πολύ», με τις υπόλοιπες απαντήσεις να βρίσκονται στο «Καθόλου», «Λίγο» και «Πάρα πολύ».

Πόσο εξοικειωμένο θεωρείτε τον εαυτό σας με την Τεχνητή Νοημοσύνη;

29 απαντήσεις

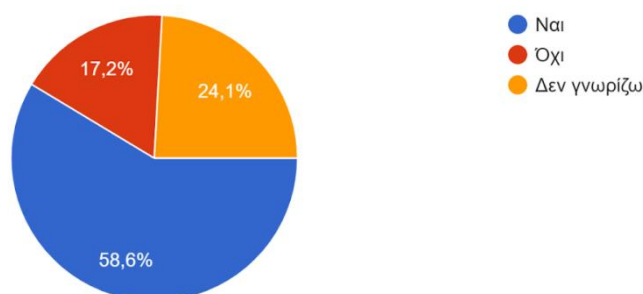

Πίνακας 17: Πόσο εξοικειωμένο είναι το Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό με την ΤΝ

Η επόμενη ερώτηση αναφερόταν στην ενίσχυση ή μη της ΤΝ στις εξΑ σπουδές. Εντύπωση εδώ προκαλεί το μεγάλο ποσοστό (24,1%) των διδασκόντων, οι οποίοι/ες απάντησαν «Δεν γνωρίζω», γεγονός που σχετίζεται με την εξοικείωση τους με τις εφαρμογές ΤΝ για ενίσχυση της διδασκαλίας και θα αναλυθεί παρακάτω.

Θεωρείτε ότι η εφαρμογή της Τεχνητής Νοημοσύνης ενισχύει τις εξ αποστάσεως σπουδές;

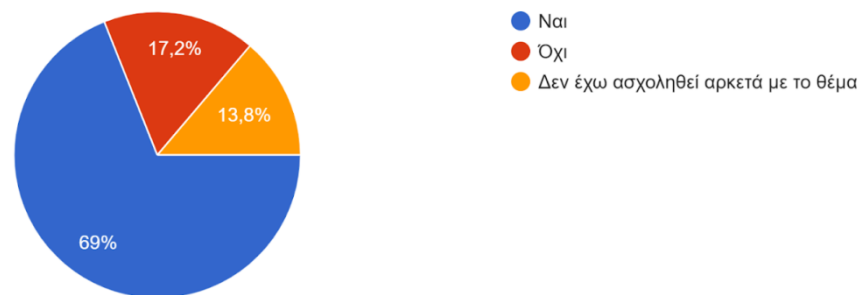
29 απαντήσεις

Πίνακας 18: ΤΝ και εξΑ σπουδές

Παρακάτω οι ερωτώμενοι απάντησαν σχετικά με τους προβληματισμούς που ελλοχεύουν οι εφαρμογές της ΤΝ στην εξΑΕ. Το μεγαλύτερο ποσοστό, είκοσι (20) διδάσκοντες/ουσες απάντησαν θετικά στην συγκεκριμένη ερώτηση, πέντε (5) αρνητικά και τέσσερις (4) ότι δεν έχουν ασχοληθεί με το συγκεκριμένο θέμα.

Σας προβληματίζει η/οι εφαρμογή/ες της Τεχνητής Νοημοσύνης στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση;
29 απαντήσεις

Πίνακας 19: Προβληματισμοί ΤΝ και εξΑΕ

Όσοι απάντησαν θετικά, ζητήσαμε να μας αναλύσουν την θέση τους αυτή:

Δείκτης: Δημιουργία εργασιών

«Κυρίως η δημιουργία εργασιών από το chatGTP, το αν προγράμματα όπως το turnitin πιάνουν κείμενα γραμμένα από ΤΝ» Κ-Σ4

«..... αλλά και για την δημιουργία των δικών τους κειμένων.» Κ-Σ5

«Όταν πριν κάποια εξάμηνα είδα εργασία με chatgpt και δε γνώριζα το εργαλείο. ήταν πολύ αμήχανο» Κ-Σ16

Δείκτης: Πρακτικές ηθικής και δεοντολογικής χρήσης

«Κυρίως το θέμα της ηθικής και δεοντολογικής χρήσης της ΤΝ και ο μικρός έλεγχος από τον ανθρώπινο παράγοντα» Κ-Σ14

«Η ορθή και ηθική χρήση τους» Κ-Σ17

«Ότι δεν έχουν θεσπιστεί συγκεκριμένα όρια, ότι δεν προστατεύονται τα πνευματικά δικαιώματα» Κ-Σ18

Δείκτης: Πρακτικές Λογοκλοπής

«Λογοκλοπή, έτοιμες απαντήσεις χωρίς κριτική αξιολόγηση.» Κ-Σ7

Δείκτης: Αλόγιστη χρήση ΤΝ

«Η έλλειψη πλαισίου ορθής χρήσης...» Κ-Σ1

«Η χωρίς έλεγχο, μέτρο και όρια αξιοποίηση της Τεχνικής Νοημοσύνης από τους/τις φοιτητές/τριες για την ερμηνεία εννοιών και πληροφοριών» Κ-Σ5

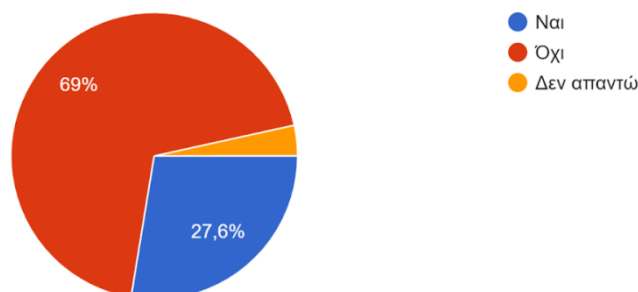
«Η αλόγιστη / εργαλειακού τύπου αξιοποίησή της από τους/τις φοιτητές/τριες» Κ-Σ10

Παράγοντες	Δείκτες
Δημιουργία εργασιών	Ανάγκη για εκπόνηση εργασιών από φοιτητές/τριες και όχι από την ΤΝ
Πρακτικές ηθικής και δεοντολογικής χρήσης	Αδυναμία χρήσης σύμφωνα με τον δεοντολογικό και ηθικό κανόνα
Πρακτικές Λογοκλοπής	Γρήγορη ανταπόκριση στις εργασίες με πρακτικές λογοκλοπής
Αλόγιστη χρήση ΤΝ	Συχνή χρήση χωρίς έλεγχο και μέτρο

Επιπλέον, γνωρίζοντας την ανάπτυξη των ΤΠΕ, ειδικά στην εξΑΕ, ζητήθηκε από τους/τις διδασκόμενους/ες εάν χρησιμοποιούν την ΤΝ ως ενισχυτικό – υποστηρικτικό εργαλείο στον ακαδημαϊκό και ερευνητικό τους ρόλο. Η πλειονότητα αυτών απάντησε αρνητικά (69%), με μόλις το 27,6% να χρησιμοποιούν. Το συγκεκριμένο εύρημα προκάλεσε έκπληξη μεταξύ άλλων, καθώς το ΕΑΠ αναφέρεται στην εξΑΕ. Θεωρούμε ότι το διδακτικό προσωπικό οφείλει να παρατηρεί και να συμβαδίζει με τα νέα τεχνολογικά επιτεύγματα, να έχει υπόψη του τα κυριότερα ψηφιακά εργαλεία, ειδικότερα αν επιθυμούν να ασκήσουν ορθά έλεγχο και εποπτεία στους/στις φοιτητές/τριες.

Χρησιμοποιείτε, ενισχυτικά-υποστηρικτικά στον διδακτικό - ερευνητικό σας ρόλο, κάποιο πρόγραμμα ή κάποια εφαρμογή Τεχνητής Νοημοσύνης;

29 απαντήσεις

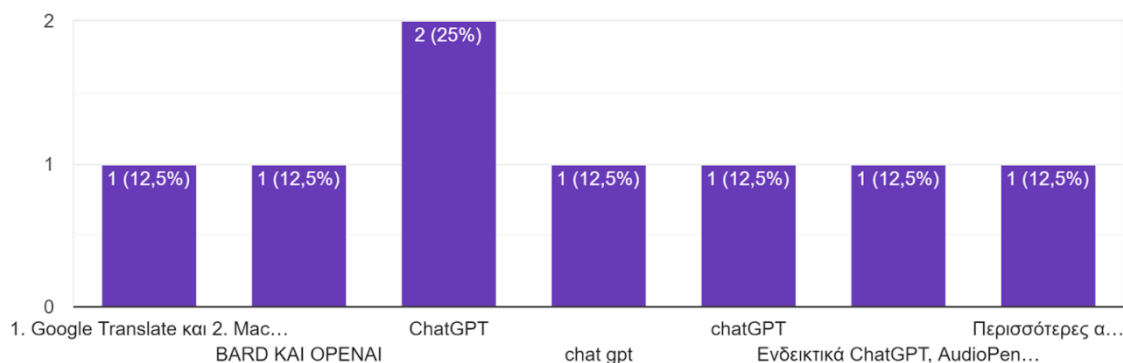

Πίνακας 20: Υποστηρικτικός ρόλος της ΤΝ στο Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό

Όσοι/ες διδάσκοντες/ουσες χρησιμοποιούν εφαρμογές ΤΝ, ζητήθηκε να αναφέρουν συγκεκριμένα ποιο/α, με τις απαντήσεις τους να ακολουθούν παρακάτω:

Αν ναι, ποιο/α πρόγραμμα/εφαρμογή χρησιμοποιείτε;

8 απαντήσεις

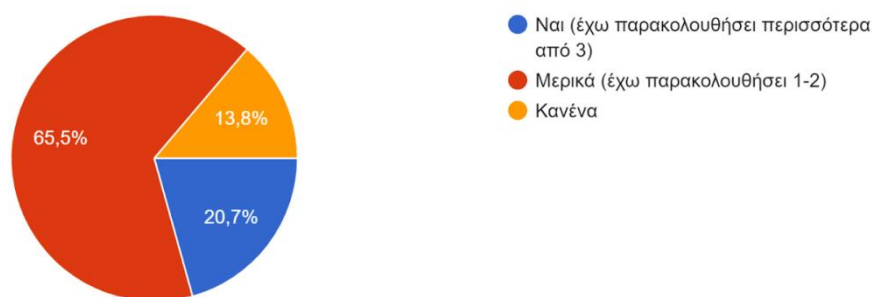

Πίνακας 21: Προγράμματα ΤΝ που χρησιμοποιούν στο Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό

Ακολούθησαν στο τέλος τρεις (3) ερωτήσεις: αν οι ίδιοι οι διδάσκοντες/ουσες έχουν παρακολουθήσει κάποιο σεμινάριο ή ημερίδα με αντικείμενο, αν θεωρούν ότι η πραγματοποίηση ημερίδων και σεμιναρίων θα τους βοηθήσει στην καλύτερη εκτέλεση των διδακτικών τους υποχρεώσεων στο ΕΑΠ και αν αντίστοιχα η πραγματοποίηση ημερίδων ή σεμιναρίων σχετικά με τα Π.Δ. και την λογοκλοπή θα βοηθήσουν τους/τις φοιτητές/τριες του ΕΑΠ.

Έχετε παρακολουθήσει κάποιο συνέδριο/σεμινάριο/ημερίδα σχετικό με την ΤΝ;

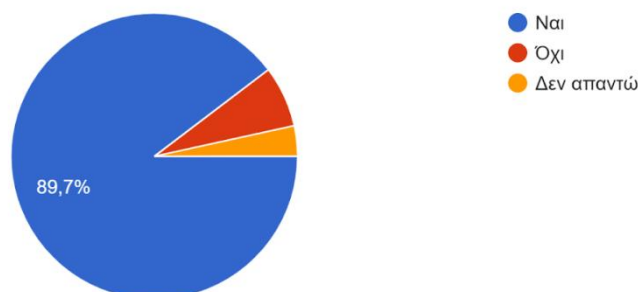
29 απαντήσεις

Πίνακας 22: Παρακολούθηση σεμιναρίων για την ΤΝ από το Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό

Θεωρείτε ότι η πραγματοποίηση ημερίδων/ σεμιναρίων σχετικά με τα Πνευματικά Δικαιώματα και τη λογοκλοπή, είναι απαραίτητη στη σημεριν...πέρασ τις διδακτικές σας υποχρεώσεις στο ΕΑΠ:

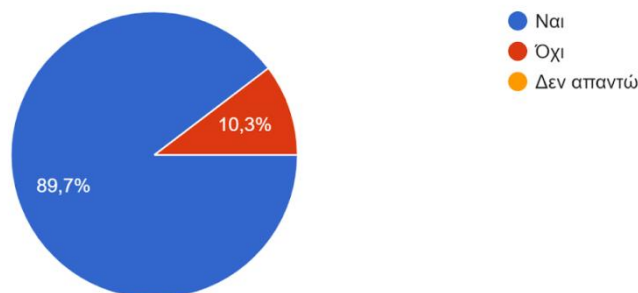
29 απαντήσεις

Πίνακας 23: Πραγματοποίηση ημερίδων για το Συνεργαζόμενο Εκπαιδευτικό Προσωπικό

Θεωρείτε ότι η πραγματοποίηση ημερίδων/ σεμιναρίων σχετικά με τα Πνευματικά Δικαιώματα και τη λογοκλοπή, είναι απαραίτητη στη σημεριν...ευτικές τους υποχρεώσεις οι φοιτητές στο ΕΑΠ:

29 απαντήσεις

Πίνακας 24: Πραγματοποίηση ημερίδων για τους/τις φοιτητές/τριες

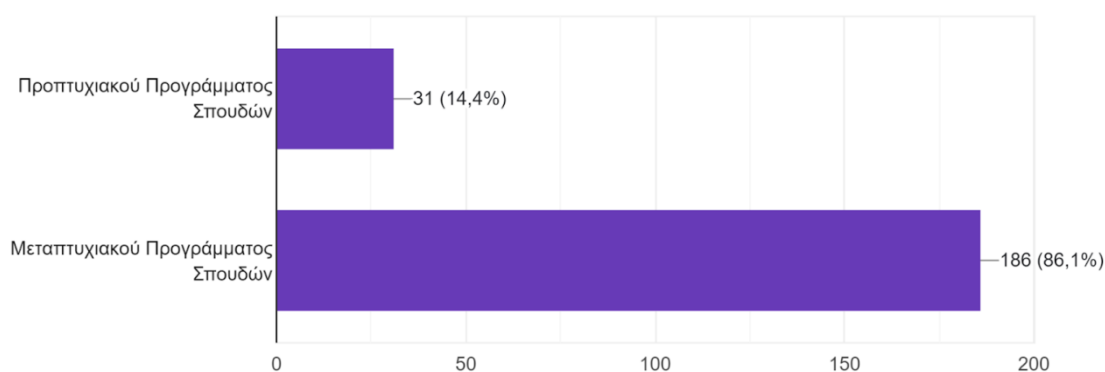
4.3 Φοιτητές/τριες

Σε αυτή την υποενότητα θα παραταθούν τα ευρήματα της παρούσης έρευνας μετά την ανάλυσή τους από το πρόγραμμα Google Form με την μορφή στατιστικών στοιχείων και διαγραμμάτων – ραβδογραμμάτων. Όπως θα καταδειχθεί προκύπτουν χρήσιμα ευρήματα από το συγκεκριμένο δείγμα για το σύνολο των φοιτητών/τριών εξΑΕ του ΕΑΠ. Έγινε μάλιστα προσπάθεια ελέγχου αξιοπιστίας και εγκυρότητας για την πιστοποίηση της σαφούς και αντικειμενικής αποτύπωσης των απόψεων των συμμετεχόντων/ουσών μαθητών/τριών της έρευνας μας. Πιο αναλυτικά, σε εξ αποστάσεως σεμινάριο που έγινε στο ΜΠΣ «Γλωσσική Εκπαίδευση για Πρόσφυγες και Μετανάστες (LRM)» του ΕΑΠ, παρουσιάσαμε τόσο το θεωρητικό πλαίσιο, όσο και τα αποτελέσματα της έρευνας μας σχετικά με τις απόψεις των φοιτητών/τριών, για τα υπό εξέταση ζητήματα και ζητήσαμε τις απόψεις των συμμετεχόντων διδασκομένων, πλην όμως δεν απάντησαν, πιθανολογώντας από την μεριά μας μόνο ότι αυτό συνέβη εξαιτίας του μικρού χρονικού περιθωρίου και της αναγκαστικής γρήγορης παρουσίασης του επόμενου θέματος λόγω έλλειψης χρόνου.

Οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν διακόσιες δεκαέξι (216) σε χρονικό διάστημα δύο εβδομάδων περίπου, εκ των οποίων τριάντα ένας (31) ήταν φοιτητές/τριες προπτυχιακού προγράμματος σπουδών (14,4%), ενώ εκατό ογδόντα έξι (186) ήταν φοιτητές/τριες μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών (86,1%). Ερώτηση σχετικά με το φύλο των ερωτηθέντων δεν υπήρχε καθώς δεν θεωρήθηκε ότι ο φυλετικός διαχωρισμός επηρεάζει σε κάποιο βαθμό την συγκεκριμένη έρευνα.

Είστε φοιτητής/ φοιτήτρια:

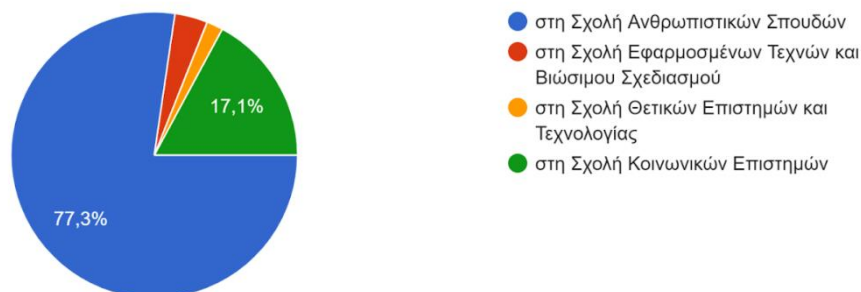
216 απαντήσεις

Πίνακας 25: Δημογραφικά στοιχεία της έρευνας (επίπεδο σπουδών)

Αντίθετα, αναζητήθηκε η προέλευση των φοιτητών/τριών, με το μεγαλύτερο ποσοστό (77,3%) των ατόμων να προέρχεται από τη Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών, ακολουθεί η Σχολή Θετικών Επιστημών και Τεχνολογίας με τριάντα επτά (37) απαντήσεις και 17,1% ποσοστό, από τη Σχολή Εφαρμοσμένων Τεχνών και Βιώσιμου Σχεδιασμού δόθηκαν οκτώ απαντήσεις (3,7%) και από τη Σχολή Θετικών Επιστημών και Τεχνολογίας δόθηκαν μόλις τέσσερις (4) απαντήσεις – ποσοστό μόλις 1,9%.

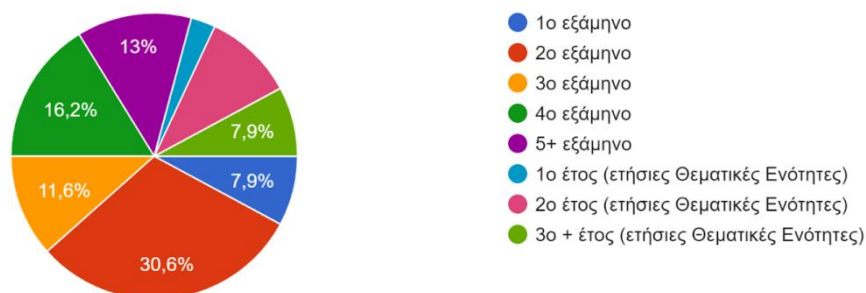
Είστε φοιτητής/τρια:
216 απαντήσεις

Πίνακας 26: Δημογραφικά στοιχεία της έρευνας (προερχόμενη Σχολή ΕΑΠ)

Επιπλέον, ζητήθηκε να διευκρινιστεί το εξάμηνο στο οποίο φοιτούν οι ερωτώμενοι ή το έτος (για τις ετήσιες Θ.Ε.). Η πλειονότητα (30,6% - 66 άτομα) φοιτούσαν στο Β' εξάμηνο σπουδών, ακολουθούν τριάντα πέντε (35) φοιτητές/τριες του Δ' εξαμήνου (16,2%), είκοσι οκτώ (28) φοιτητές/τριες άνω του Ε' εξαμήνου με 13%, εικοσιπέντε (25) φοιτητές/τριες του Γ' εξαμήνου με 11,6% και είκοσι δύο (22) φοιτητές/τριες (10,2%) φοιτούν στο 2^ο έτος ετήσιων Θ.Ε.. Εξίσου δεκαεπτά (17) φοιτητές/τριες με 7,9% επί του συνόλου φοιτούν είτε στο Α' εξάμηνο σπουδών είτε σε άνω του 3^{ου} έτους σπουδών σε ετήσιες Θ.Ε. Τέλος, το 2,8% των φοιτητών/τριών σπουδάζουν στο 1^ο έτος ετήσιων Θ.Ε..

Σε ποιο εξάμηνο των σπουδών σας βρίσκεστε;
216 απαντήσεις

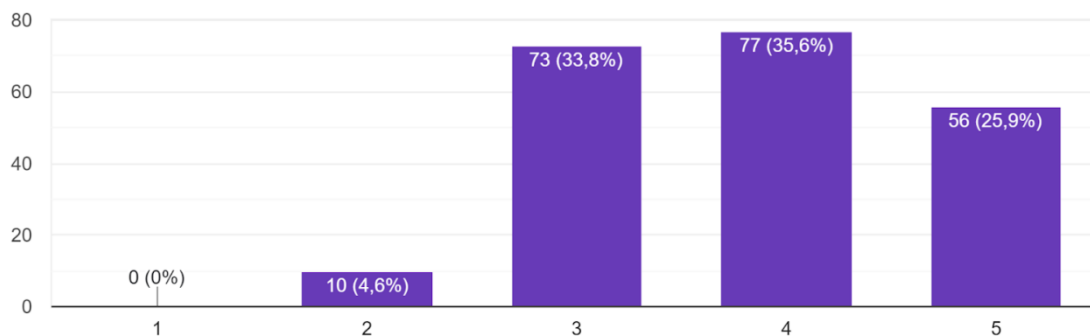

Πίνακας 27: Δημογραφικά στοιχεία της έρευνας (εξάμηνο σπουδών)

Παρακάτω ρωτήθηκαν όσον αφορά την εξοικείωση τους με τον όρο "Πνευματικά Δικαιώματα". Σε αυτή την ερώτηση παρατηρήθηκε μικρή ποσοστιαία διαφορά ανάμεσα στις απαντήσεις «Αρκετά», «Πολύ» και «Πάρα πολύ».

Πόσο εξοικειωμένοι είστε με τον όρο "Πνευματικά Δικαιώματα";

216 απαντήσεις

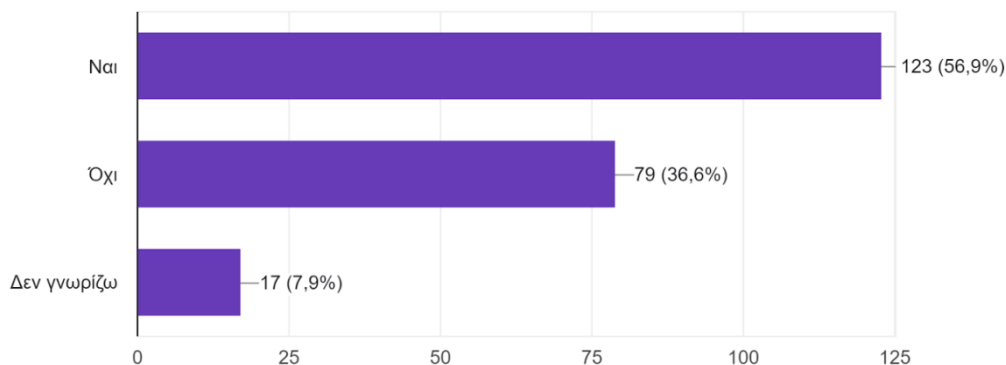

Πίνακας 28: Ορισμός Π.Δ.

Αξιόλογες ήταν και οι απαντήσεις των φοιτητών/τριών όσον αφορά τον προσδιορισμό του όρου Π.Δ., με τους περισσότερους να αναφέρουν τις λέξεις: λογοκλοπή, δημιουργός έργου, δι-καιώματα δημιουργού, πνευματική ιδιοκτησία, αποκλειστικότητα της ιδέας κ.ο.κ. Όσον αφορά την διαχείριση ζητημάτων Π.Δ. στις εξΑΕ σπουδές τους στο ΕΑΠ, η πλειονότητα απάντησε θετικά με εκατό είκοσι τρεις (123) απαντήσεις.

Έχει χρειαστεί ως σήμερα να διαχειριστείτε ζητήματα Πνευματικών Δικαιωμάτων στο πλαίσιο των εξ Αποστάσεως σπουδών σας;

216 απαντήσεις

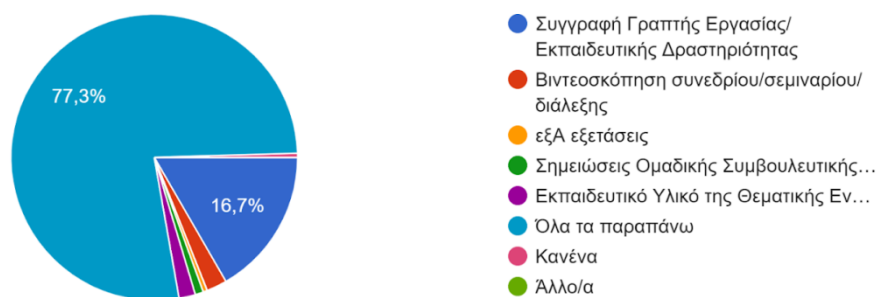
Πίνακας 29: ΕξΑΕ και Π.Δ.

Εφόσον προηγουμένως έδωσαν την άποψή τους για τα Π.Δ., παρακάτω ζητήθηκε να αναφέρουν ποια πεδία των εξΑ σπουδών συνδέονται με τα Π.Δ., και έμμεσα να αναρωτηθούν οι φοιτητές/τριες αν υπάρχει κάποιος τομέας των εξΑ σπουδών που δεν καλύπτεται από Π.Δ.. Από τους 216 φοιτητές/τριες συνολικά οι 167 (77,3%) απάντησαν ότι η συγγραφή γραπτής εργασίας, η βιντεοσκοπηση συνεδρίου, οι εξΑ εξετάσεις, το εκπαιδευτικό υλικό και οι ΟΣΣ συνδέονται με Π.Δ., ωστόσο οι υπόλοιποι 49 φοιτητές/τριες (22,7%) έδωσαν ως απάντηση ένα από τα παραπάνω.

Ποια πεδία των εξ Αποστάσεως σπουδών σας θεωρείτε ότι συνδέονται με Πνευματικά

Δικαιώματα;

216 απαντήσεις

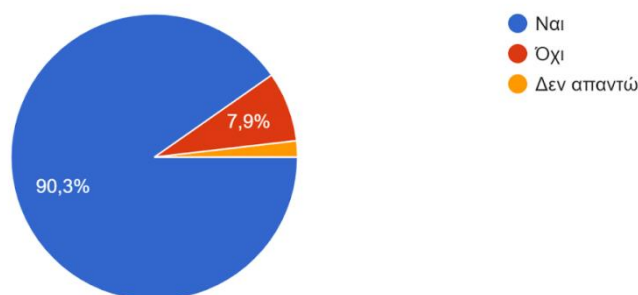

Πίνακας 30: Σύνδεση εξΑ σπουδές και Π.Δ.

Στην ερώτηση «Τι θεωρείτε ότι είναι η λογοκλοπή» δόθηκαν απαντήσεις μικρού κειμένου, οι οποίες ωστόσο σε μεγάλο βαθμό ανέφεραν ότι είναι «αντιγραφή», «κλοπή εργασίας», «η χρήση ενός κειμένου χωρίς να αναφερθούν στα στοιχεία βιβλιογραφίας», «η χρήση οποιασδήποτε μορφής του έργου που ανήκει σε κάποιον δημιουργό χωρίς αναφορά στο όνομα του», «αναφορά αποσπασμάτων κάποιου επιστήμονα ως δικά μου λόγια, μη βάζοντας παραπομπή με τα στοιχεία του» κ.ο.κ.

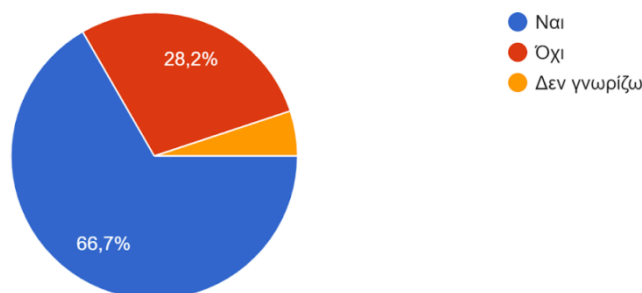
Αμέσως μετά δόθηκαν ερωτήσεις για τις μορφές της λογοκλοπής γενικά και ειδικά, από τις οποίες διεξήχθησαν σημαντικά συμπεράσματα, τα οποία θα αναλυθούν παρακάτω.

Γνωρίζετε κάποια μορφή λογοκλοπής;
216 απαντήσεις

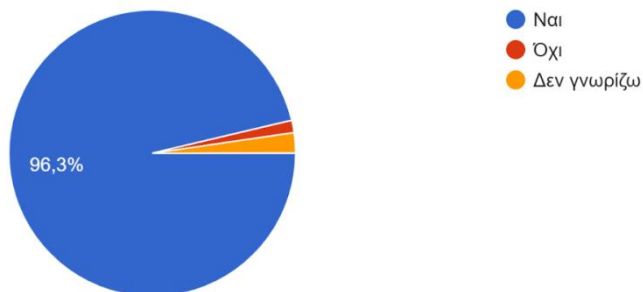
Πίνακας 31: Μορφές λογοκλοπής

Θεωρείτε ότι η χρήση αυτούσιων αποσπασμάτων άλλων κειμένων στις εργασίες σας, αποτελούν περιπτώσεις λογοκλοπής;
216 απαντήσεις

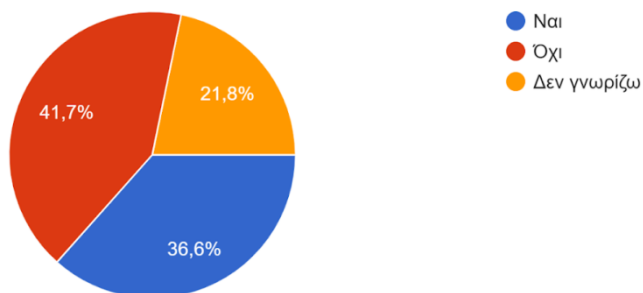
Πίνακας 32: Εκούσια λογοκλοπή

Θεωρείτε ότι η μη αναφορά του συγγραφέα μιας πηγής αποτελεί περίπτωση λογοκλοπής;
216 απαντήσεις

Πίνακας 33: Ακούσια λογοκλοπή

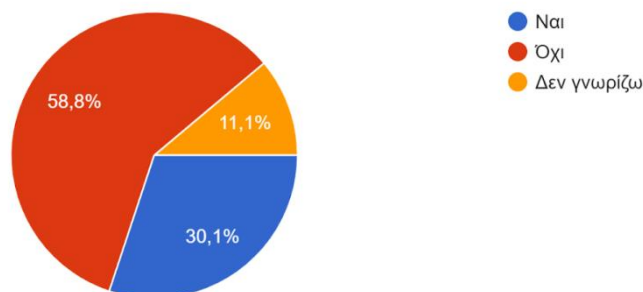
Θεωρείτε ότι η εσφαλμένη διατύπωση βιβλιογραφικών πηγών στις εργασίες σας, αποτελεί περίπτωση λογοκλοπής;
216 απαντήσεις

Πίνακας 34: Ακούσια λογοκλοπή

Θεωρείτε ότι η παράφραση επιστημονικών άρθρων αποτελεί περίπτωση λογοκλοπής;

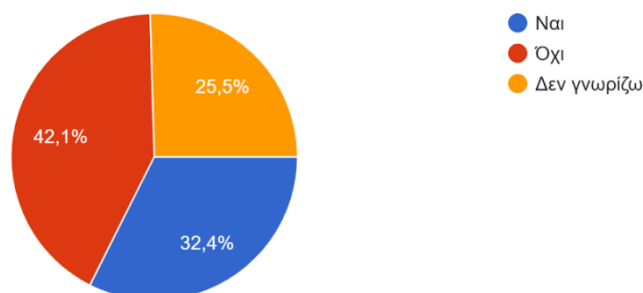
216 απαντήσεις

Πίνακας 35: Παράφραση

Θεωρείτε ότι αν ένας/μία δημιουργός/συγγραφέας που δημοσιεύει το ίδιο έργο πολλές φορές, π.χ. σε συνέδρια, περιοδικά, και κάθε φορά το ...ι ως πρωτότυπο, αποτελεί περίπτωση λογοκλοπής;

216 απαντήσεις

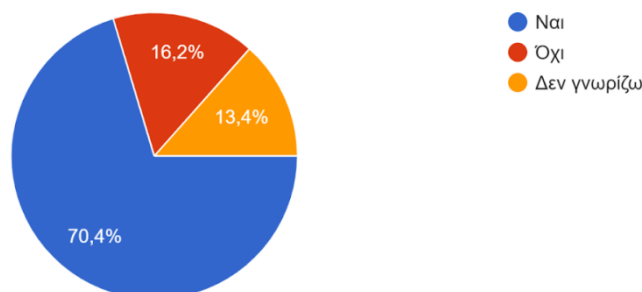

Πίνακας 36: Αυτό-λογοκλοπή

Όσον αφορά τις εξΑ σπουδές τους και την ενημέρωση που έχουν από το ΕΑΠ για τις περιπτώσεις λογοκλοπής και πώς να την αποφεύγουν, 152 φοιτητές/τριες (70,4%) απάντησαν ότι είναι επαρκώς ενημερωμένοι για την λογοκλοπή από το ΕΑΠ, 35 (16,2%) φοιτητές/τριες ότι δεν είναι και 29 (13,4%) δεν γνωρίζουν αν είναι επαρκώς ενημερωμένοι.

Με βάση την προσωπική σας εμπειρία, θεωρείτε ότι είστε επαρκώς ενημερωμένοι από το ΕΑΠ για τις περιπτώσεις λογοκλοπής;

216 απαντήσεις

Πίνακας 37: Περιπτώσεις λογοκλοπής και ΕΑΠ

Όσοι απάντησαν αρνητικά στην παραπάνω ερώτηση, ζητήθηκε να εκφράσουν τις προτάσεις τους για την καλύτερη ενημέρωσή τους πάνω στο εν λόγω θέμα (Πίνακας 14).

Δείκτης: Διάλογος και συνεργασία.

«Θα πρέπει να ενημερωνόμαστε ξεκάθαρα από τους ΚΣ» Φ1

«Θα πρέπει να επιδιώξω τον διάλογο και τη συνεργασία με άλλα άτομα που έχουν ειδικευση ή εμπειρία στο παραπάνω θέμα. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω συναντήσεων με ειδικούς στον τομέα, συμμετοχή σε ομάδες συζήτησης.» Φ7

«Περισσότερη ενημέρωση από τους καθηγητές/τριες. Περισσότερος χρόνος αφιερωμένος σε παρουσιάσεις για το πώς παραθέτουμε βιβλιογραφία, πώς αναφέρουμε πηγές και πώς αποφεύγουμε λογοκλοπή. Παραδείγματα εργασιών ή και περιπτώσεων όπου υπήρξε λογοκλοπή για να δούμε τι πρέπει να αποφεύγουμε στις δικές μας εργασίες. Σάιτ με συμβουλές και tips σχετικά με το πώς κάνουμε τα references στις εργασίες μας.» Φ22

Δείκτης: Ενημέρωση και Εκπαίδευση

«Περισσότερη ενημέρωση μέσω διαλέξεων, βίντεο, έντυπο υλικό με παραδείγματα» Φ4

«Ένα σεμινάριο πάνω σε αυτό» Φ10

«Ένα σεμινάριο στην αρχή του προγράμματος σπουδών που να ενημερώνει επαρκώς για όλα τα θέματα λογοκλοπής και ένας οδηγός με απλά λόγια που να υπάρχει μόνιμα αναρτημένος κάπου στην ιστοσελίδα» Φ34

«Ενίσχυση της εκπαίδευσης και της ενημέρωσης» Φ35

Δείκτης: Πρακτικές Λογοκλοπής

«Περισσότερες διευκρινίσεις.» Φ2

«Να υπάρχει σεμινάρια πάνω στον τρόπο που συντάσσεται η βιβλιογραφία και γενικότερη ενημέρωση για τη λογοκλοπή και τους τρόπους αποφυγής της.» Φ9

«Περισσότερες πληροφορίες γι το θέμα της λογοκλοπής» Φ20

Δείκτης: Πρακτικές διασφάλισης Π.Δ.

«Περισσότερη ενημέρωση περί πνευματικών δικαιωμάτων» Φ6

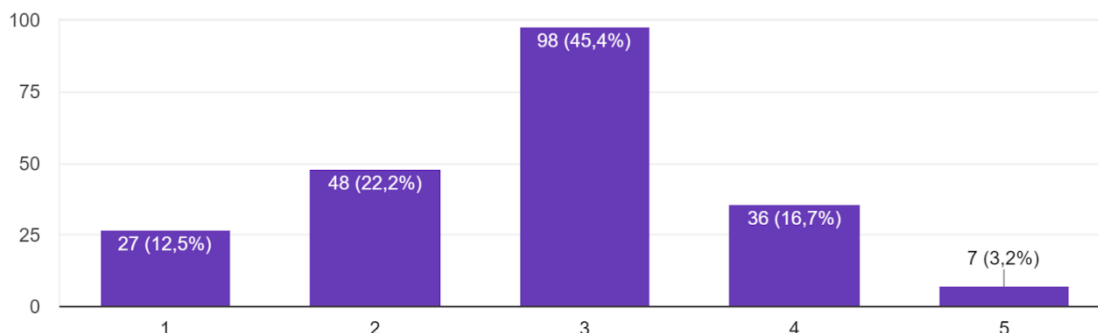
«... σεμινάριο πνευματικών δικαιωμάτων» Φ11

Παράγοντες	Δείκτες
Διάλογος και Συνεργασία	Ανάγκη για διάλογο και συνεργασία με τους ΚΣ
Ενημέρωση και Εκπαίδευση	Βελτιωμένη ενημέρωση Διοργάνωση σεμιναρίων
Πρακτικές Λογοκλοπής	Σαφήνεια τις ορολογίες και στις πρακτικές που αφορούν την λογοκλοπή Ενημέρωση αποφυγής λογοκλοπής
Πρακτικές διασφάλισης Π.Δ.	Περισσότερη ενημέρωση και κατανόηση σχετικά με τα Π.Δ.

Στη συνέχεια η έρευνα προχώρησε σε ερωτήσεις για την ΤΝ. Στην πρώτη από αυτές θέλαμε να αποτυπωθεί η αυτό-κριτική που κάνουν οι φοιτητές/τριες για το συγκεκριμένο ζήτημα.

Πόσο εξοικειωμένο θεωρείτε τον εαυτό σας με την Τεχνητή Νοημοσύνη;

216 απαντήσεις

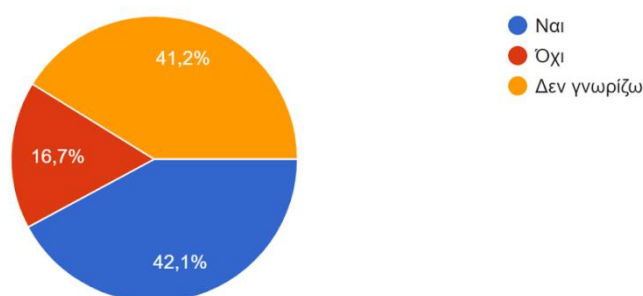

Πίνακας 38: Φοιτητές/τριες και ΤΝ

Όσον αφορά τις απαντήσεις των φοιτητών/τριών για την ενίσχυση των εξΑ σπουδών τους με την βοήθεια και εφαρμογή της ΤΝ, τα ποσοστά από το «Ναι» και το «Δεν γνωρίζω» ήταν σημαντικά ελάχιστα.

Θεωρείτε ότι η εφαρμογή της Τεχνητής Νοημοσύνης ενισχύει τις εξ αποστάσεως σπουδές σας;

216 απαντήσεις

Πίνακας 39: ΤΝ και εξΑ σπουδές διδασκομένων

Όσοι απάντησαν θετικά στην ανωτέρω ερώτηση, ζητήθηκε να περιγράψουν τον τρόπο με τον οποίο οι εφαρμογές της ΤΝ ενισχύουν και υποστηρίζουν τις εξΑ σπουδές τους.

Δείκτης: Εκπαιδευτική Υποστήριξη.

«στην ενίσχυση διδασκαλίας και εκπαιδευτικού υλικού» Φ2

«δίνουν ιδέες και βοηθούν στην κατανόηση του εκπαιδευτικού υλικού και των ζητούμενων δραστηριοτήτων» Φ17

«μπορούν να συντομεύσουν τον χρόνο και την αναζήτηση υλικού» Φ25

Δείκτης: Πρόσβαση σε πληροφορίες

«μπορώ να βρω πληροφορίες αμεσότερα για θέματα που άπτονται των σπουδών μου» Φ35

«διευκόλυνση στην εύρεση πληροφοριών» Φ37

«σαν επικουρική βοήθεια για την επιπλέον ενημέρωση πάνω σε κάποιο θέμα» Φ45

«κάποιες φορές μας βοηθάει να κατανοήσουμε κάποιο κείμενο ή άρθρο ευκολότερα» Φ57

Δείκτης: Διαδραστικότητα και Συνεργασία

«σε περιπτώσεις αξιολόγησης» Φ14

«ως επιβεβαίωση κάποιων απαντήσεων σε ερωτήματα» Φ22

«...η παροχή άμεσης ανατροφοδότησης» Φ77

Δείκτης: Καινοτομία και Προσαρμογή

«εξατομικευμένη μάθηση..» Φ12

«... η ΤΝ μπορεί να ενισχύσει την εκπαιδευτική διαδικασία και να προσφέρει εξατομικευμένη υποστήριξη σε κάθε μαθητή, προωθώντας την αποτελεσματική μάθηση από απόσταση» Φ28

«καθένας μπορεί να εκπαιδευτεί ατομικά με τη χρήση της ΤΝ....» Φ55

Παράγοντες	Δείκτες
Εκπαιδευτική Υποστήριξη	5. Εκπαιδευτικό Υλικό
Πρόσβαση σε Πληροφορίες	• Πληροφορίες & Έρευνα
Διαδραστικότητα και Συνεργασία	• Αλληλεπίδραση & Αξιολόγηση
Καινοτομία και Προσαρμογή	• Εξατομίκευση Μάθησης

Όσοι απάντησαν αρνητικά στην ερώτηση «Θεωρείτε ότι η εφαρμογή της Τεχνητής Νοημοσύνης ενισχύει τις εξ αποστάσεως σπουδές σας;», ζητήθηκε να εκφράσουν την άποψη τους πάνω στην εν λόγω τοποθέτηση.

Δείκτης: Κριτική σκέψη

«Μπορεί να παρέχουν βοήθεια σε εργασίες ωστόσο αδρανοποιούν τη δίκη μας κριτική ικανότητα κ τη μοναδικότητα της σκέψης του καθενός» Φ1

«Αναστέλλουν την κριτική σκέψη,» Φ5

Δείκτης: Ανθρώπινη αλληλεπίδραση

«Χάνεται η προσωπική αλληλεπίδραση και τα οφέλη της» Φ4

«έλλειψη ανθρώπινης αλληλεπίδρασης, αστοχίες σε περιεχόμενο» Φ16

Δείκτης: Εκπαιδευτική αξία

«Η χρήση ΑΙ δεν μπορεί να αντικαταστήσει την πολύτιμη συνεισφορά του ΚΣ και δεν μπορεί να λύσει απορίες και ερωτήσεις δε καίρια για τις εργασίες ζητήματα» Φ2

«Δεν είναι έγκυρες/ αξιόπιστες και δεν χρησιμοποιούν αναφορές» Φ19

Δείκτης: Αυτονομία και δημιουργικότητα

«Δεν αποτελεί προς το παρόν μία εφαρμογή που μου είναι χρήσιμη όσον αφορά τις σπουδές μου» Φ10

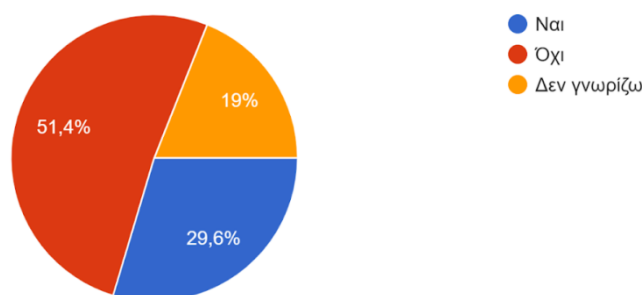
«Διότι χάνεται η αυθεντικότητα των ιδεών και η προθυμία των ανθρώπων να αναζητήσουν μόνοι τους πληροφορίες, όπως για παράδειγμα από βιβλία ή εγκυκλοπαίδειες "φυσικών" εκδόσεων» Φ21

«Η συγγραφή μιας εργασίας χρησιμοποιώντας εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης δεν αποτελεί ορθή και ωφέλιμη ακαδημαϊκή συμπεριφορά και δεν συνάδει με τα πρέπει της επιστημονικής κοινότητας.» Φ22

Παράγοντες	Δείκτες
Κριτική Σκέψη	6. Αυτονομία Σκέψης
Ανθρώπινη Αλληλεπίδραση	• Προσωπική Αλληλεπίδραση
Εκπαιδευτική Αξία	• Αδύνατη η αντικατάσταση της πολύτιμης συνεισφοράς του διδάσκοντα
Αυτονομία και Δημιουργικότητα	• Ακαδημαϊκή Ακεραιότητα

Επιπρόσθετα, ζητήθηκε να αναφέρουν αν τους έχουν προβληματίσει η εφαρμογή ή οι εφαρμογές ΤΝ στις εξΑ σπουδές τους. Εδώ, αξίζει να σημειωθεί το αρκετά μεγάλο ποσοστό φοιτητών/τριών που απάντησαν είτε «Όχι» είτε «Δεν γνωρίζω».

Σας έχουν προβληματίσει η/οι εφαρμογή/ες της Τεχνητής Νοημοσύνης στις εξ αποστάσεως σπουδές σας;
216 απαντήσεις

Πίνακας 40: ΤΝ και προβληματισμός διδασκομένων

Οι απαντήσεις όσων απάντησαν «Ναι» κατηγοριοποιήθηκαν ως εξής:

Δείκτης: Εκπαιδευτική Τεχνολογία

«...έλλειψη ανθρώπινης επαφής» Φ5

«Η έλλειψη ανθρώπινης αλληλεπίδρασης...» Φ7

Δείκτης: Ηθικά διλήμματα

«Η δημιουργία εργασιών φοιτητών/τριών με αντιγραφή κειμένων τεχνητής νοημοσύνης» Φ10

«Η λογοκλοπή και η ανήθικη χρήση της» Φ11

«Η χρήση ΑΙ για την εκπόνηση εργασιών αλλά και κατά την διάρκεια εξ αποστάσεως εξεταστικής καταργεί το νόημα της ακαδημαϊκής μόρφωσης.» Φ26

Δείκτης: Αξιοπιστία πληροφοριών

«Αν θεωρείται λογοκλοπή» Φ19

«Εγκυρότητα των πηγών» Φ44

Παράγοντες	Δείκτες
Εκπαιδευτική Τεχνολογία	7. Εκπαίδευση και Εξοικείωση 8. Απώλεια της προσωπικής επαφής
Ηθικά Διλήμματα	• Οι προκλήσεις που παρουσιάζονται
Αξιοπιστία Πληροφοριών	• Ακαδημαϊκή Ακεραιότητα

Οι απαντήσεις όσων απάντησαν «Όχι» κατηγοριοποιήθηκαν ως εξής:

Δείκτης: Αντιλήψεις για την ΤΝ

«Δεν την χρησιμοποιώ, οπότε δεν με προβληματίζει» Φ39

«Προτιμώ την κριτική σκέψη παρά την έτοιμη τροφή της τεχνητής νοημοσύνης» Φ46

Δείκτης: Εμπειρίες χρήσης

«Δεν έχω σκεφτεί πως μπορώ να αξιοποιήσω την τεχνητή νοημοσύνη στις σπουδές μου» Φ4

«Δεν χρησιμοποιώ οποιαδήποτε μορφή τεχνητής νοημοσύνης γιατί δεν εμπιστεύομαι την εγκυρότητά της.» Φ71

Δείκτης: Εκπαιδευτική εφαρμογή

«Εκπονώ μόνη μου τις εργασίες μου χωρίς τη χρήση ΤΝ» Φ27

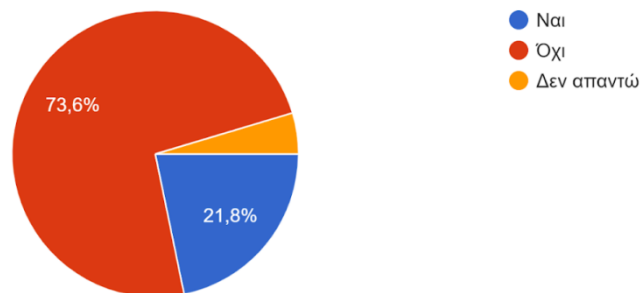
«Δε χρειάστηκε να κάνω χρήση Τεχνητής νοημοσύνης όσον αφορά τις σπουδές μου, παρά μόνο με μεταφράσεις κειμένων.» Φ58

«Η ΤΝ είναι ένα μέσο αναζήτησης πιο σχετικών και στοχευόμενων πηγών. Οι οποίες θα πρέπει προφανώς να αναφέρονται βιβλιογραφικά.» Φ95

Παράγοντες	Δείκτες
Αντιλήψεις για την Τεχνητή Νοημοσύνη	9. Μη εξοικείωση με τη χρήση ΤΝ
Εμπειρίες Χρήσης	<ul style="list-style-type: none"> Εμπόδια Προκαταλήψεις
Εκπαιδευτική Εφαρμογή	<ul style="list-style-type: none"> Αξιοποίηση στις Σπουδές

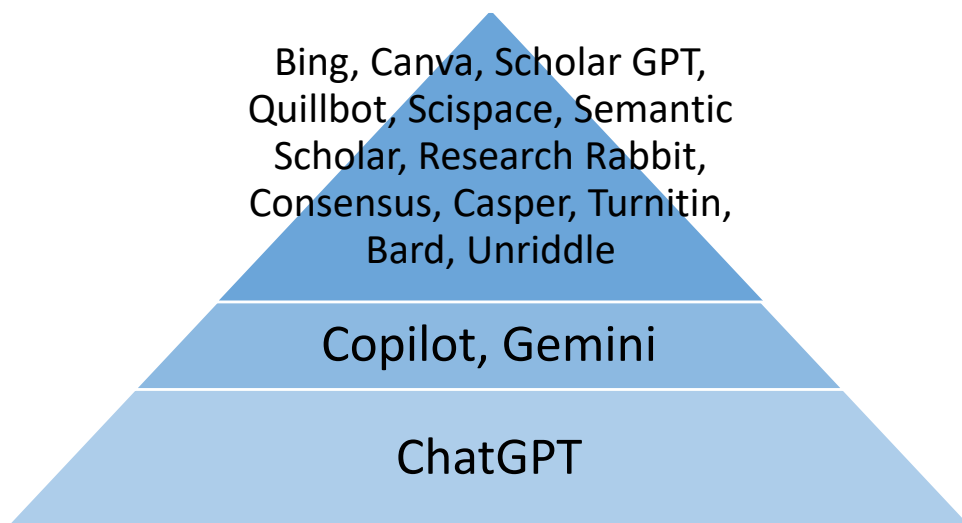
Επιπλέον, ρωτήσαμε αν οι φοιτητές/τριες χρησιμοποιούν ενισχυτικά – υποστηρικτικά κάποιο πρόγραμμα ή εφαρμογή ΤΝ.

Χρησιμοποιείτε, ενισχυτικά-υποστηρικτικά, κάποιο πρόγραμμα ή κάποια εφαρμογή Τεχνητής Νοημοσύνης στις εξ αποστάσεως σπουδές σας στο ΕΑΠ;
216 απαντήσεις

Πίνακας 41: Εφαρμογές ΤΝ για υποστηρικτικό σκοπό στο ΕΑΠ

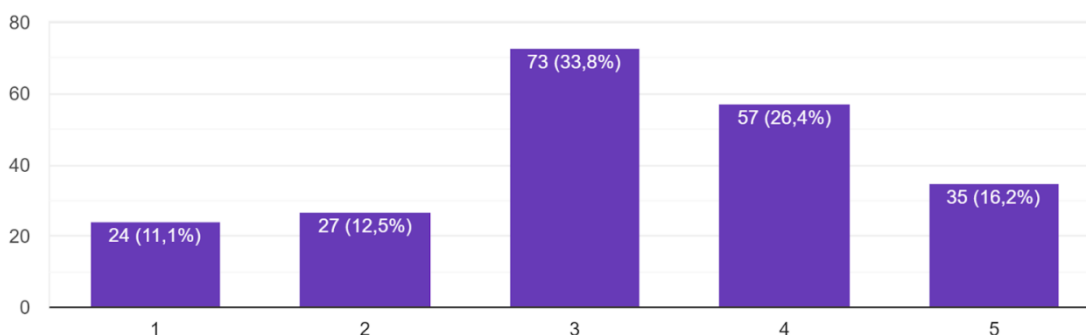
Αν χρησιμοποιούν κάποιο, να μας πουν ποιο ακριβώς:

Εικόνα 4: Πυραμидική αποτύπωση εφαρμογών ΤΝ που χρησιμοποιούν οι φοιτητές/τριες

Τέλος, όσον αφορά τις πρακτικές που μπορεί να χρησιμοποιήσει το ΕΑΠ για να βοηθήσει τους/τις φοιτητές/τριες να ανταπεξέλθουν καλύτερα στις εκπαιδευτικές εξΑ σπουδές τους, θεωρήθηκε σημαντικό να τους/τις ρωτήσουμε την προσωπική τους άποψη για τον σχεδιασμό και δημιουργία μιας Θ.Ε. ειδικά για την προστασία των Π.Δ. και την πρόληψη και αντιμετώπιση της λογοκλοπής.

Θεωρείτε ότι η δημιουργία μιας Θεματικής Ενότητας σχετικά με τα Πνευματικά Δικαιώματα και την λογοκλοπή, θα ενίσχυε τις γνώσεις σας και ...ρας τις εκπαιδευτικές σας υποχρεώσεις στο ΕΑΠ:
216 απαντήσεις

Πίνακας 42: Απόψεις φοιτητών/τριών σχετικά με την δημιουργία Θ.Ε. για τα Π.Δ. και λογοκλοπή

4.4 Σύνοψη - Ερμηνεία αποτελεσμάτων

Στο τελευταίο τμήμα της εν λόγω διπλωματικής εργασίας διεξάγονται τα τελικά συμπεράσματα, τα οποία μπορούν, ύστερα από ανάλυση, να συμβάλουν στην ορθή προάσπιση των Π.Δ., την πρόληψη και την μείωση του φαινομένου στους κύκλους του ΕΑΠ, την ορθή ακαδημαϊκή συμπεριφορά αλλά και την ενίσχυση του ίδιου του ιδρύματος στον ελλαδικό χώρο με την θέσπιση νέων θεματικών ενοτήτων ή συνεδρίων - ημερίδων. Η εν λόγω ενότητα περιλαμβάνει την ερμηνεία των αποτελεσμάτων που διεξήχθησαν τόσο για την συμβολή της Νομικής Υπηρεσίας, όσο και για τις θέσεις και στάσεις τόσο των Κ-Σ, όσο και των φοιτητών/τριών (προπτυχιακών και μεταπτυχιακών).

Αναμφίβολα η Νομική Υπηρεσία του ΕΑΠ επομίζεται ένα σημαντικό και δύσκολο έργο, αυτό της εποπτείας και συμβουλευτικής στήριξης του πανεπιστημιακού ιδρύματος. Η προϊσταμένη του τμήματος, η Νομική Σύμβουλος, λόγω των σπουδών και της επαγγελματικής της ιδιότητας είναι η πλέον κατάλληλη να προσφέρει οδηγίες, λύσεις και συμβουλές που άπτονται των καθηκόντων της, ώστε να αποφευχθούν προβλήματα πνευματικής ιδιοκτησίας και λογοκλοπής. Η εν λόγω υπηρεσία δεν χρησιμοποιεί εφαρμογές ΤΝ, αντίθετα να λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε οι ενέργειες και το υλικό που προσφέρει το συγκεκριμένο πανεπιστημιακό ίδρυμα να είναι σύννομο και να μην οδηγείται το ΕΑΠ ως ίδρυμα στις δικαστικές αίθουσες. Γίνεται μνεία ότι η Νομική Υπηρεσία δεν σχετίζεται με τους/τις διδασκόμενους/ες, αλλά μόνο με τις λοιπές πανεπιστημιακές αρχές.

Όσον αφορά τις απαντήσεις των Κ-Σ, αρχικά διαπιστώνεται ότι η πλειονότητα εξ αυτών συνεργάζεται με το συγκεκριμένο πανεπιστημιακό ίδρυμα για μεγάλο χρονικό διάστημα, το οποίο υποβόσκει: α) πείρα στην εξΑΕ και στον τρόπο λειτουργίας του ΕΑΠ αλλά και του πρωτοποριακού ρόλου του Κ-Σ, β) καλή βαθμολογία από τους/τις φοιτητές/τριες όσον αφορά τον τρόπο αλληλεπίδρασης, επικοινωνίας και σύνδεσης με τους/τις φοιτητές/τριες. Ο ρόλος του Κ-Σ αποτελεί ένα μοναδικό χαρακτηριστικό, σύμφωνα με τα ελληνικά ακαδημαϊκά δεδομένα, ενώ στοχεύει να οδηγήσει συμβουλευτικά τους/τις φοιτητές/τριες στην αυτό-μάθηση. Όσον αφορά τον προσδιορισμό του όρου Π.Δ., υπάρχει μία σύγχυση – θα λέγαμε- στο τι περιλαμβάνει ο ορισμός. Φαίνεται πως δεν έχει αποσαφηνιστεί πλήρως ο όρος καθώς και τα στοιχεία εκείνα που περιλαμβάνει. Επιπλέον, όσον αφορά την διαχείριση ζητημάτων Π.Δ. στο πλαίσιο της εξΑ διδασκαλίας τους, οι μισοί σχεδόν Κ-Σ αντιμετώπισαν κάποιο ζήτημα που υπόκειται σε Π.Δ., ενώ οι υπόλοιποι όχι.

Αν μη τι άλλο, εντύπωση προκαλεί το υψηλό ποσοστό διδασκόντων, οι οποίοι δεν γνωρίζουν αρκετά πράγματα για την κατοχύρωση των Π.Δ. αλλά και τα πεδία της εξΑ διδασκαλίας που συνδέονται με αυτά. Θα λέγαμε ότι αυτές οι απαντήσεις έρχονται σε πλήρη αντίθεση με τις απαντήσεις της επόμενης ερώτησης, σχετικά με την αναφορά σε Π.Δ. προς τους/τις φοιτητές/τριες κατά την διάρκεια των Ο.Σ.Σ. Εύλογα προκύπτει το ερώτημα, για ποια θέματα Π.Δ. κάνουν λόγο οι Κ-Σ στις ΟΣΣ, όταν σε προηγούμενες ερωτήσεις μας το 42,3% απάντησαν ότι δεν γνωρίζουν επαρκώς τα ζητήματα των Π.Δ.;

Στην ενότητα για την λογοκλοπή και τις μορφές της, οι διδάσκοντες/ουσες απάντησαν ότι ήταν καλύτερα ενημερωμένοι σ' αυτά τα θέματα. Ωστόσο, οι εν λόγω απαντήσεις τους ήταν τελείως αντίθετες με τις διερευνητικές ερωτήσεις που έγιναν στη συνέχεια. Αποδείχτηκε δηλαδή ότι οι Κ-Σ ήταν ανεπαρκώς ενημερωμένοι για την ακούσια λογοκλοπή, σύμφωνα με τις απαντήσεις τους σε σχετικό ερώτημα, επαρκώς ενημερωμένοι για την παράφραση έργων και μερικώς ενημερωμένοι για την αυτό-λογοκλοπή. Επιπρόσθετα, αποδείχθηκε ότι οι διδάσκοντες/ουσες προσπαθούν να ενημερώσουν και να αναφερθούν στις περιπτώσεις λογοκλοπής τόσο στις ΟΣΣ, όσο και στις γραπτές εργασίες και δραστηριότητες που υποβάλουν προς αξιολόγηση οι διδασκόμενοι/ες. Ωστόσο και εδώ προκύπτει ένα εύλογο ερώτημα: κατά πόσο είναι ορθά αυτά που λένε στους/στις φοιτητές/τριες και οι γνώσεις που μεταλαμπαδεύουν σ' αυτούς όταν υφίσταται κενό γνώσης όσον αφορά τις μορφές της λογοκλοπής;

Από την άλλη μεριά, σε σχεδόν απόλυτο βαθμό θεωρούν ότι είναι ενήμεροι και ότι το ΕΑΠ, ως εκπαιδευτικό ίδρυμα δίνει μεγάλη βάση στην πρόληψη και στην μείωση του φαινομένου της λογοκλοπής. Εξάλλου, το συγκεκριμένο πανεπιστημιακό ίδρυμα έχει συντάξει και έχει διαμοιράσει τον Οδηγό Σπουδών και τον Οδηγό περί Λογοκλοπής, σε συνάρτηση με τις Υπηρεσίες και Ομάδες κατοχύρωσης των Π.Δ. και της αντιμετώπισης της λογοκλοπής. Ωστόσο, παρά τις προσπάθειες του ιδρύματος, θα λέγαμε ότι οι διδάσκοντες/ουσες νιώθουν αλλά και είναι ελλιπώς ενημερωμένοι για θέματα Π.Δ. και λογοκλοπής στην εξΑΕ. Επιπρόσθετα, αποδεικνύεται ότι δίνουν αρκετή έμφαση στα ποσοστά κειμενικής ομοιότητας του προγράμματος Turnitin[®], το οποίο χρησιμοποιεί κατά κόρον τα τελευταία χρόνια το ΕΑΠ, προκειμένου να προλάβει καταστάσεις ακαδημαϊκής ανηθικότητας και αντιγραφής. Μάλιστα, το θετικό είναι ότι οι Κ-Σ μελετούν και αναλύουν τα αποτελέσματα του εν λόγω λογισμικού, θεωρώντας ταυτόχρονα ότι η αξιοπιστία του είναι αρκετά ικανοποιητική όσον αφορά την απόδοση στατιστικών στοιχείων ενός προς αξιολόγηση κειμένου.

Επιπλέον, η χρόνια πείρα των διδασκόντων, βοηθάει στην διεξαγωγή συμπερασμάτων όσον αφορά την συμπεριφορά του συνόλου των φοιτητών/τριών. Οι περισσότεροι από αυτούς που ρωτήθηκαν σχετικά, ανέφεραν ότι ο σημαντικότερος λόγος λογοκλοπής είναι η έλλειψη χρόνου των φοιτητών/τριών να περατώσουν τις ακαδημαϊκές τους υποχρεώσεις καθώς και η βιασύνη τους για ποιοτική πραγματοποίηση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και γραπτών εργασιών. Αξιόλογες είναι όμως και άλλες ερμηνείες τους, όπως π.χ. η κουλτούρα ελάχιστης προσπάθειας, η πιθανή έλλειψη γνώσης, η πιθανή εσκεμμένη λογοκλοπή αλλά και η έλλειψη γνώσεων.

Στην τελευταία ενότητα του ερωτηματολογίου για την ΤΝ, φάνηκε ότι η εξοικείωση με την ΤΝ είναι καθαρά προσωπική υπόθεση του καθενός, αν λάβουμε και υπόψη μας την άνθιση της εξΑΕ τα τελευταία χρόνια λόγω της έλευσης του COVID-19, την αύξηση του φαινομένου το τελευταίο χρονικό διάστημα, την πληθώρα τεχνολογικών εφαρμογών αλλά και τις ελάχιστες πληροφορίες που δημοσιεύονται γι' αυτόν τον τομέα. Αναμφίβολα, η ΤΝ μπορεί να ενισχύσει τις εξΑ σπουδές, ωστόσο παράλληλα, επιφέρει και ανάλογους προβληματισμούς σχετικά με την χρήση της στην εξΑΕ. Όπως έχει ειπωθεί παραπάνω, η ΤΝ παρέχει πολύτιμα εργαλεία που επιτρέπουν στους/στις διδάσκοντες/ουσες να αποφύγουν χρονοβόρες και απαιτητικές δραστηριότητες, ενώ ταυτόχρονα υποστηρίζουν την ανάπτυξη των γλωσσικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων των μαθητών. Βέβαια, η ΤΝ έχει καθοριστικό αλλά βοηθητικό ρόλο στην εκπαιδευτική διαδικασία, αφού ο διδάσκων θα εξακολουθεί να είναι κυρίαρχος των σταδίων προετοιμασίας και αξιολόγησης.

Πιο αναλυτικά, οι Κ-Σ θεωρούν τον εαυτό τους σχετικά ενημερωμένο για την ΤΝ, με την πλειονότητα να υποστηρίζει ότι η εφαρμογή της ενισχύει τις εν γένει εξΑ σπουδές, διατηρώντας όμως ταυτόχρονα επιφυλάξεις και προβληματισμούς για την χρήση της. Όσοι/ες διδάσκοντες/ουσες απάντησαν θετικά, ανέφεραν ότι αυτό που τους προβληματίζει είναι η δημιουργία και παράδοση από τους/τις φοιτητές/τριες άρτιων εργασιών, δίχως εννοιολογικά, γραμματικά και συντακτικά λάθη, χωρίς ωστόσο το παραδοτέο αποτέλεσμα να είναι δικό τους κατόρθωμα, αλλά της ΤΝ. Δηλαδή, η αλόγιστη χρήση της ΤΝ από τους/τις φοιτητές/τριες για την περάτωση των σπουδών τους, αδιαφορώντας για την ηθική και δεοντολογική διάσταση του θέματος σε συνάρτηση με την εξάλειψη της πρωτοτυπίας και της δημιουργικότητας.

Εντύπωση προκαλεί και η στάση των περισσότερων διδασκόντων, οι οποίοι σε σχετική ερώτηση απάντησαν ότι δεν χρησιμοποιούν ενισχυτικά – υποστηρικτικά στον διδακτικό

και στον ερευνητικό τους ρόλο κάποιο πρόγραμμα ή εφαρμογή TN, ενώ όσοι χρησιμοποιούν αρκούνται στο Google Translate και στο ChatGPT. Από τα ήδη παρατιθέμενα στοιχεία φαίνεται πως οι διδασκόμενοι/ες είναι πιο εξοικειωμένοι/ες και χρησιμοποιούν μία πληθώρα εφαρμογών. Ωστόσο, ανέφεραν ότι έχουν παρακολουθήσει σεμινάρια και ημερίδες σχετικά με το συγκεκριμένο θέμα, γι αυτό και είναι πιο εξοικειωμένοι με τα αρνητικά της TN, σε σχέση με τους/τις φοιτητές/τριες. Τέλος, φαίνεται πως επικροτούν την πραγματοποίηση ημερίδων ή σεμιναρίων για τα Π.Δ., την λογοκλοπή και την TN από το ΕΑΠ προς ενίσχυση τόσο του δικού τους διδακτικού έργου, όσο και της άρτιας και ποιοτικής ολοκλήρωσης των σπουδών των φοιτητών/τριών.

Όσον αφορά τις απαντήσεις των φοιτητών/τριών, η συμμετοχή ήταν αρκετά μεγάλη τόσο από το προπτυχιακό όσο και από το μεταπτυχιακό επίπεδο σπουδών. Η πλειονότητα τους είχε ολοκληρώσει ήδη ένα (1) εξάμηνο εξΑ σπουδών στο ΕΑΠ, οπότε ήταν σε θέση να κρίνουν και να απαντήσουν με βάση την εμπειρία τους. Αρχικά, θεώρησαν ότι ήταν αρκετά εξοικειωμένοι με τον όρο Π.Δ., προσδιορίζοντας τον σε συνάρτηση με την λογοκλοπή αλλά και την σχέση που δημιουργείται ανάμεσα σε έναν δημιουργό και το δημιούργημά του. Επίσης, η πλειονότητα τους ανέφερε ότι έχουν διαχειριστεί ζητήματα Π.Δ. στο πλαίσιο των εξΑ σπουδών τους και ότι τα Π.Δ. συνδέονται με τη συγγραφή δραστηριοτήτων και γραπτών εξετάσεων, με τη βιντεοσκόπηση συνεδρίου ή διάλεξης, με το εκπαιδευτικό υλικό των εβδομαδιαίων ενοτήτων και τις σημειώσεις των ΟΣΣ.

Στην δεύτερη ενότητα για την λογοκλοπή, οι φοιτητές/τριες ανέφεραν ότι η λογοκλοπή είναι συνυφασμένη με την αντιγραφή, την μη χρήση των παραπομπών και του δημιουργού, την καταπάτηση Π.Δ. Σχεδόν όλοι απάντησαν ότι γνωρίζουν κάποια μορφή λογοκλοπής, γεγονός που διαψεύστηκε από τις διερευνητικές ερωτήσεις περιπτώσεων εκούσιας και ακούσιας λογοκλοπής, παράφρασης και αυτό-λογοκλοπής. Από τις απαντήσεις δηλαδή αποδείχτηκε ότι ένα σημαντικό τμήμα των διδασκομένων δεν γνώριζε τις μορφές λογοκλοπής και τι αυτές περιλαμβάνουν. Ακόμη ένα παράδοξο είναι ότι η πλειονότητα των φοιτητών/τριών παρά τις λανθασμένες απαντήσεις σχετικά με τις μορφές λογοκλοπής, θεωρούν ότι είναι επαρκώς ενημερωμένοι από το ΕΑΠ για τις περιπτώσεις λογοκλοπής. Όσοι απάντησαν αρνητικά στην συγκεκριμένη ερώτηση, δικαιολόγησαν την άποψή τους και ανέφεραν ότι θα έπρεπε να πραγματοποιηθούν σεμινάρια που να εξηγούν με σαφήνεια τις μορφές και να δίνουν συγκεκριμένα παραδείγματα ή να δημιουργηθεί μία εβδομάδα μελέτης σε Θ.Ε. και να αναφέρεται στα παραπάνω αντικείμενα.

Στην τρίτη ενότητα, η πλειονότητα των διδασκομένων ανέφεραν ότι δεν είναι καλά ενημερωμένοι για την ΤΝ, ενώ αντιφατικές ήταν και οι απόψεις τους για την ενίσχυση της ΤΝ στις εξΑ σπουδές τους (42,1% απάντησαν θετικά, 41,2% δεν γνωρίζουν και 16,7% απάντησαν αρνητικά). Όσοι απάντησαν θετικά, ανέλυσαν παραπάνω την σκέψη τους κάνοντας λόγο για εξατομικευμένη μάθηση, απάντηση ερωτημάτων, παραγωγή ή βελτιστοποίηση με εικόνες – κείμενο – παρουσιάσεις, αναζήτηση πληροφοριών και άμεση ανατροφοδότηση. Όλα τα ανωτέρω συμφωνούν και με την σχετική βιβλιογραφική αναζήτηση. Αντίθετα, όσοι απάντησαν αρνητικά, αναφέρθηκαν στην απώλεια κριτικής σκέψης και γνώσεων όταν χρησιμοποιούμε την ΤΝ αλλά και την σπουδαιότητα του ρόλου του Κ-Σ. Σε άλλο ερώτημα, οι μισοί/ές φοιτητές/τριες δεν προβληματίζονται για την εφαρμογή της ΤΝ στις εξΑ σπουδές τους, ενώ οι υπόλοιποι είτε έχουν προβληματιστεί (29,6%), είτε δεν γνωρίζουν (19%).

Τέλος, η πλειονότητα τους δεν χρησιμοποιεί κάποια εφαρμογή ή πρόγραμμα ΤΝ ενισχυτικά για την περάτωση των εξΑ σπουδών τους, ενώ όσοι χρησιμοποιούν αναφέρθηκαν σε μία πληθώρα εφαρμογών.

5. Συμπεράσματα - Συζήτηση

Κλείνοντας τη συγκεκριμένη ερευνητική προσπάθεια, θα προχωρήσουμε σε μία αναλυτική αλλά και γενικευμένη συζήτηση, όσον αφορά τα αποτελέσματα της που διατυπώθηκαν σε σχέση με τα ερευνητικά ερωτήματα. Θα αποτυπώσουμε δηλαδή, τα συμπεράσματα που διεξάγαμε με βάση τα ερωτήματα που θέσαμε εξ αρχής.

Αρχικά, όσον αφορά το πρώτο ερώτημα «Ποιες οι απόψεις και οι ενέργειες των εμπλεκόμενων φορέων του ΕΑΠ για την προάσπιση των Π.Δ.;» σύμφωνα με την γραπτή συνέντευξη που μας παραχώρησε η Νομική Σύμβουλος του ΕΑΠ, η κα. Μ.Α., η Νομική Υπηρεσία του ΕΑΠ συνεργάζεται με τις εκάστοτε αρμόδιες υπηρεσίες και λειτουργεί προληπτικά, όχι κατασταλτικά. Σε περίπτωση κατάθεσης εκπαιδευτικού υλικού, εξετάζει εάν ο δημιουργός ενσωματώνει ή μη αποσπάσματα, εικόνες, γραφήματα κλπ. τα οποία θα προσβάλλουν πνευματικά δικαιώματα τρίτων. Σε περίπτωση ενσωμάτωσης απαιτείται η κατάθεση και των σχετικών αδειών. Οι Κ-Σ δεσμεύονται από την σύμβαση συνεργασίας που έχουν υπογράψει με το ΕΑΠ για την προσπάσια των Π.Δ, ενώ οι φοιτητές έρχονται σε επαφή με τον Κώδικα Δεοντολογίας, με τον Οδηγό Σπουδών και τον Οδηγό για την λογοκλοπή, ώστε να γνωρίζουν τις θέσεις του πανεπιστημιακού ιδρύματος και τις τυχόν επιπτώσεις που μπορεί να υποστούν.

Όσον αφορά το επόμενο ερώτημα «Πόσο εξοικειωμένοι είναι οι εμπλεκόμενοι με τις μορφές λογοκλοπής και ποιους τρόπους πρόληψης και καταστολής του φαινομένου ακολουθούν κατά περίπτωση;» είναι κατανοητό ότι η Νομική Σύμβουλος του ΕΑΠ λόγω της θέσης και των σπουδών της είναι πλήρως εξοικειωμένη με τις μορφές λογοκλοπής και όπως εξηγήθηκε προηγουμένως η Νομική Υπηρεσία παρέχει συμβουλές αλλά και προληπτικά μέτρα για την ενδυνάμωση της θέσης του ιδρύματος. Από την άλλη μεριά, οι Κ-Σ δεν είναι απόλυτα εξοικειωμένοι με την λογοκλοπή και τις μορφές της, καθώς ορισμένοι δεν ήξεραν όσα συμπεριλαμβάνει ο εν λόγω ορισμός, οι μισοί από αυτούς δεν είχαν διαχειριστεί περιστατικό λογοκλοπής, ενώ αρκετοί αναφέρονταν σε αυτή στους φοιτητές κατά βούληση. Όσον αφορά τους φοιτητές, δεν γνώριζαν τις μορφές του φαινομένου σε μεγάλο βαθμό αν και δήλωσαν ότι το ΕΑΠ τους έχει ενημερώσει επαρκώς για αυτό, εξού και δεν δήλωσαν ως απαραίτητο στοιχείο την δημιουργία Θ.Ε. για την ακαδημαϊκή τους υποστήριξη στα Π.Δ. και την λογοκλοπή.

Ιδιαίτερα σημαντικά είναι και τα συμπεράσματα που διεξήχθησαν για το τρίτο ερευνητικό ερώτημα «Πόσο εξοικειωμένοι είναι οι εμπλεκόμενοι με την ΤΝ και κατά πόσο

χρησιμοποιούν εφαρμογές ΤΝ προς ενίσχυση του έργου τους;» Η κ. Μαρούντα ανέφερε ότι η Νομική Υπηρεσία δεν χρησιμοποιεί εφαρμογές, γιατί η ίδια δεν κάνει έλεγχο. Τίθενται υπ' όψιν της τα αποτελέσματα ελέγχου από τα εκάστοτε αρμόδια τμήματα του Ιδρύματος και δίδονται οι ενδεδειγμένες απαντήσεις και οδηγίες αντιμετώπισης κάθε αντίστοιχου προβλήματος. Οι Κ-Σ θεώρησαν τον εαυτό τους αρκετά ενημερωμένο με την ΤΝ, ενώ αρκετοί από αυτούς είχαν παρακολουθήσει κατά το παρελθόν και σεμινάρια με το ίδιο περιεχόμενο. Ανέφεραν ότι εμπιστεύονται αρκετά το Turnitin®, δεν χρησιμοποιούν ενισχυτικά – υποστηρικτικά στον διδακτικό και στον ερευνητικό τους ρόλο κάποιο πρόγραμμα ή εφαρμογή ΤΝ, ενώ όσοι χρησιμοποιούν αρκούνται στο Google Translate και στο ChatGPT. Όσοι από τους/τις διδάσκοντες ήταν ορθά ενημερωμένοι για την ΤΝ, εξέφρασαν την ανασφάλεια και τον φόβο που τους προκαλεί αυτό το άγνωστο θέμα. Η πλειονότητα των διδασκομένων ανέφεραν ότι δεν είναι καλά ενημερωμένοι για την ΤΝ, ενώ αντιφατικές ήταν και οι απόψεις τους για την ενίσχυση της ΤΝ στις εξΑ σπουδές τους. Οι περισσότεροι δεν χρησιμοποιεί κάποια εφαρμογή ή πρόγραμμα ΤΝ ενισχυτικά για την περάτωση των εξΑ σπουδών τους, ενώ όσοι χρησιμοποιούν αναφέρθηκαν σε μία πληθώρα εφαρμογών.

Τέλος, σύμφωνα με το τελευταίο ερευνητικό ερώτημα «Πως το ΕΑΠ μπορεί να ενισχύσει την προσπάθεια πρόληψης και πάταξης της ανέντιμης ακαδημαϊκής συμπεριφοράς;» η Νομική Σύμβουλος δεν ανέφερε κάτι καθώς δεν άπτεται των αρμοδιοτήτων της. Στους Κ-Σ και στους/στις φοιτητές/τριες δεν δώσαμε την ευκαιρία μιας ανοιχτής απάντησης, αλλά ρωτήθηκαν εάν θα ήταν σύμφωνοι με την δημιουργία σεμιναρίων, ημερίδων ή Θ.Ε. για την πληροφόρησή και την ενίσχυση των γνώσεών τους. Σχεδόν όλοι/ες οι διδάσκοντες/ουσες ήταν θετικοί στην πραγματοποίηση σεμιναρίων/ημερίδων, ενώ οι διδασκόμενοι/ες δεν ήταν τόσο θετικά διακείμενοι/ες σε μία τέτοια προοπτική.

5.1 Συζήτηση

Αναμφισβήτητο το φαινόμενο της λογοκλοπής και της προάσπισης των Π.Δ. στην εξΑΕ, αλλά και η χρήση της ΤΝ στην τριτοβάθμια εκπαίδευση θα απασχολήσει τον ακαδημαϊκό κόσμο το προσεχές χρονικό διάστημα. Τα ευρήματα της παρούσας έρευνας αποδεικνύουν τη μοναδικότητα τους, ενώ οι απόψεις των εμπλεκόμενων ατόμων του ΕΑΠ ταυτίζονται σε μεγάλο βαθμό με τα στοιχεία της βιβλιογραφίας για την λογοκλοπή. Πρέπει επίσης να τονιστεί ότι η έρευνα ασχολείται με θέματα, τα οποία δεν έχουν αναλυθεί τόσο στην εξΑΕ, όσο και στο συγκεκριμένο πανεπιστημιακό ίδρυμα ως μονάδα.

Αναμφίβολα, το ΕΑΠ έχει καταφέρει ως οργανισμός να κατέχει πολλές υπηρεσίες με καταρτησμένους ανθρώπους να εργάζονται σε αυτές. Η Νομική Υπηρεσία του ΕΑΠ αποτελεί πρότυπο και για άλλα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα, καθώς η Νομική Σύμβουλος, Μ.Α., όχι μόνο κατέχει νομικές γνώσεις, αλλά και όλη η Υπηρεσία έχει καταφέρει να μην εμπλέκεται με ζητήματα που απασχολούν τους/τις φοιτητές/τριες, αλλά να σχετίζεται και να συμβουλεύει τους λοιπούς πανεπιστημιακούς φορείς. Σίγουρα, την απασχολούν ζητήματα Π.Δ. και θέματα λογοκλοπής, αλλά με τέτοιο τρόπο ώστε να παρέχει στήριξη και συμβουλές στα διοικητικά όργανα του ΕΑΠ.

Πιο αναλυτικά, όσον αφορά τα θέματα Π.Δ., αποδεικνύεται από την υπάρχουσα βιβλιογραφική επισκόπηση ότι το ΕΑΠ σέβεται τον κώδικα ακαδημαϊκής δεοντολογίας αλλά και την προσπάθεια που έχουν καταβάλει οι ερευνητές, αναγνωρίζοντας έμπρακτα με οδηγούς και κανονισμούς την βοήθεια τους στην ενίσχυση της γνώσης. Ωστόσο, τα μέλη ΣΕΠ, με βάση τα στοιχεία της έρευνας μας, φαίνεται πως δεν δίνουν αρκετή προσοχή στους κινδύνους που ελλοχεύουν από την μη συμμόρφωση με την νομοθεσία περί Π.Δ.. τόσο από τους ίδιους, όσο και από τους φοιτητές τους. Ενώ αρκετοί Κ-Σ έχουν αντιμετωπίσει ζητήματα Π.Δ., αποδεικνύεται ότι αναφέρονται για αυτά κατά βούληση, δηλαδή όταν το κρίνουν αυτοί, γεγονός που συμβαίνει κυρίως στις ΟΣΣ. Θα πρέπει όμως να τονιστεί ότι οι ΟΣΣ είναι ομαδικές συναντήσεις, μη υποχρεωτικού χαρακτήρα, οπότε είναι πιθανόν κάποιος/α φοιτητής/τρια να μην τις έχει παρακολουθήσει και ως εκ τούτου να μην γνωρίζει τους τρόπους προάσπισης των Π.Δ. στις εξΑ σπουδές τους.

Επίσης, με βάση τα παραδείγματα που θέσαμε στα Μέλη ΣΕΠ, αποτυπώθηκε η εσφαλμένη άποψη και η ελλιπής γνώση όσον αφορά τις μορφές της λογοκλοπής. Αυτή η διαπίστωση οφείλει να απασχολήσει στο μέλλον το ΕΑΠ, να επαληθεύσει, πιθανώς, τα εν λόγω αποτελέσματα ανά σχολή και να λάβει τα κατάλληλα μέτρα συζήτησης και

επιμόρφωσης, ώστε να μεταλαμπαδεύσουν τις αποκτηθείσες γνώσεις στους/στις φοιτητές/τριες τους. Ένα ακόμη θέμα που θα πρέπει να απασχολήσει το ΕΑΠ είναι το κατά πόσο το διδακτικό προσωπικό είναι επαρκώς καταρτησμένο. Σε έναν κόσμο που η τεχνολογία χρησιμοποιείται σε όλους τους τομείς - και στην εκπαίδευση - το προσωπικό που συνεργάζεται με το εν λόγω Πανεπιστημιακό Ίδρυμα θα πρέπει να έχει επαρκείς τεχνολογικές γνώσεις αλλά και να ελέγχεται για αυτές σε τακτά χρονικά διαστήματα. Το ΕΑΠ έχει εισάγει αρκετές καινοτομίες στην ελληνική τριτοβάθμια εκπαίδευση, λ.χ. η ανώνυμη αξιολόγηση των μελών ΣΕΠ, οπότε θεωρούμε ότι και ο έλεγχος των τεχνολογικών γνώσεων των Κ-Σ θα συμβάλει στην μείωση λογοκλοπικών φαινομένων και παραβίασης Π.Δ. μέσα στους κόλπους τους.

Οι διδασκόμενοι/ες με βάση τις απαντήσεις τους φάνηκε ότι είναι αρκετά εξοικειωμένοι με τον ορισμό των Π.Δ. και αρκετοί από αυτούς έχουν αντιμετωπίσει κατά τη διάρκεια των σπουδών τους κάποιο ζήτημα σχετικά με αυτά. Το σχόλιο μας εδώ αφορά το κατά πόσο σίγουρο είναι ότι όλοι οι φοιτητές ή αν ένα μεγαλύτερο ποσοστό θα έπρεπε να αντιμετωπίσει κατά τη διάρκεια των σπουδών του ζητήματα Π.Δ.; Όταν τα μέλη ΔΕΠ δεν αναφέρουν κάθε φορά και με κάθε πρόσφορο μέσο στους/στις διδασκόμενους/μενες για τα ζητήματα Π.Δ., πως είμαστε σίγουροι ότι δεν έχουν όντως αντιμετωπίσει ένα τέτοιο ζήτημα;

Φυσικά, αντιλαμβάνονται τον όρο «λογοκλοπή», ωστόσο σε αντίθεση με την έρευνα της Μαρκαντωνάκη (2019) αρκετοί/ές δεν γνώριζαν τις μορφές που αυτή λαμβάνει. Τα διαφορετικά αποτελέσματα της έρευνας μας πιθανόν να έγκεινται στο γεγονός ότι εμείς αποστείλαμε ανώνυμο ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο σε μεγάλο αριθμό μαθητών/μαθητριών και το δείγμα μας ήταν διακόσια δεκαέξι άτομα, ενώ η κ. Μαρκαντωνάκη πραγματοποίησε προφορική συνέντευξη με ένα μικρότερο αριθμό φοιτητών/τριών. Οι προηγούμενες ξενόγλωσσες και ελληνόγλωσσες έρευνες συμφωνούν με τη δική μας ως προς την κατανόηση του ορισμού της λογοκλοπής, αλλά διαμορφώθηκαν διαφορετικά συμπεράσματα όσον αφορά από τους/τις διδασκόμενους/ες την αδυναμία αναγνώρισης των περιπτώσεων λογοκλοπής από τα παραδείγματα που δόθηκαν, συμφωνώντας με τα συμπεράσματα της Μαρκαντωνάκη (2019).

Όσον αφορά τους παράγοντες που οδηγούν τους/τις φοιτητές/τριες σε φαινόμενα λογοκλοπής, τα αποτελέσματα της έρευνας συμπίπτουν με τα ευρήματα και τα συμπεράσματα παλιότερων ερευνών και κάνουν λόγο για άγχος, ανασφάλεια, έλλειψη ήθους, έλλειψη χρόνου, έλλειψη γνώσεων και απειρία. Στο θέμα της εκπαίδευσης που

έχουν λάβει αναφορικά με την λογοκλοπή, η Γιαννοπούλου (2021) τονίζει ότι «φαίνεται πως δεν υπάρχει ολοκληρωμένη στρατηγική εκπαίδευσης των φοιτητών/τριών σχετικά με τη λογοκλοπή και σε ό,τι αφορά το επίπεδο της εκπαίδευσης που λαμβάνουν, υπάρχουν ενδείξεις ότι δεν είναι ικανοποιητικό». Στην δική μας έρευνα διαπιστώθηκε ότι το ΕΑΠ προσφέρει αρκετούς οδηγούς ενημέρωσης για την λογοκλοπή, ενώ και οι Κ-Σ, σύμφωνα με τις οδηγίες του πανεπιστημίου, αναλαμβάνουν την πληροφόρηση των διδασκομένων τους. Θα λέγαμε λοιπόν ότι δεν υπάρχει έλλειψη υλικού από το ΕΑΠ, αλλά αντίθετα φαίνεται πως δεν έχει επικοινωνηθεί στους/στις φοιτητές/τριες η ύπαρξή του, δεν έχουν ενθαρρυνθεί να το μελετήσουν.

Τέλος, τόσο η παρούσα έρευνα όσο και οι προηγούμενες κάνουν λόγο για ενίσχυση της ακαδημαϊκής εντιμότητας, καθώς τα τεχνικά μέσα και οι εφαρμογές ΤΝ βοηθούν στην αποφυγή της λογοκλοπής, ενώ οι διδασκόμενοι/ες στηρίζονται αρκετά σε αυτά για να ανταπεξέλθουν στις ακαδημαϊκές τους υποχρεώσεις. Τέλος, λόγω του γεγονότος ότι το ΕΑΠ προσφέρει εξΑ σπουδές θα μπορούσε να πληροφορήσει και να διδάξει στους/στις διδασκόμενους/ες την πληθώρα τεχνολογικών μέσων και εφαρμογών που μπορούν να χρησιμοποιήσουν για να βοηθηθούν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους. Προβληματισμό ωστόσο προκαλεί και η απροθυμία τους να λάβουν περαιτέρω γνώσεις για τα υπό εξέταση θέματα με την δημιουργία μιας Θ.Ε.. Στην έρευνα μας όμως δεν ερευνούμε τους λόγους άρνησής τους.

5.2 Δυσκολίες και περιορισμοί της έρευνας

Το δείγμα των μελών ΣΕΠ της συγκεκριμένης έρευνας μπορεί να θεωρηθεί μικρό και να μην μπορεί να χαρακτηριστεί ως αντιπροσωπευτικό ώστε να οδηγήσει σε γενικευμένα συμπεράσματα. Ενώ έγινε προσπάθεια προσέγγισης και ενθάρρυνσης τους για να απαντήσουν το ερωτηματολόγιο, αρκετοί δεν το έκαναν. Πιθανές αιτίες για τη μη συμπλήρωση θεωρείται η χρονική περίοδος που αυτό εστάλη, δηλαδή λίγο πριν την τελική αξιολόγηση των φοιτητών/τριών και την γενικότερη περάτωση των διδακτικών τους υποχρεώσεων και της αξιολόγησής τους. Βέβαια, το μικρό δείγμα μπορεί επίσης να οφείλεται και στο γεγονός ότι ο γενικός αριθμός των Κ-Σ στο ΕΑΠ είναι μικρός, ειδικά κατά το εαρινό εξάμηνο.

5.3 Προτάσεις για μελλοντική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας

Η συγκεκριμένη έρευνα, η οποία αποτελεί την πρώτη ολοκληρωμένη προσπάθεια καταγραφής των ζητημάτων για τα Π.Δ., την λογοκλοπή και την ΤΝ στα πλαίσια του πρώτου ελληνικού πανεπιστημιακού ιδρύματος, που προσφέρει εξΑ σπουδές, προσπάθησε να αναδείξει την τρέχουσα κατάσταση, την δομή και λειτουργία του ΕΑΠ καθώς και τις απόψεις για τα παραπάνω θέματα των εμπλεκόμενων μερών, δηλαδή της Νομικής Υπηρεσίας, των Κ-Σ και των διδασκομένων. Τα συμπεράσματα που κατεγράφησαν παραπάνω ανέδειξαν την ανάγκη ώστε το ΕΑΠ να ενισχύσει τη θέση του για τα συγκεκριμένα θέματα προς όφελος όλων. Μπορεί να έχει ήδη κάνει μία προσπάθεια ενημέρωσής για τα Π.Δ. και την λογοκλοπή, να έχει δημοσιεύσει κατάλληλους οδηγούς και να έχει θεσπίσει τη λειτουργία εποπτικών δικλίδων ασφαλείας, ωστόσο σε πρακτικό επίπεδο φαίνεται ότι τόσο οι Κ-Σ όσο και οι φοιτητές/τριες επιθυμούν τη διοργάνωση προγράμματος/ημερίδας/μαθήματος, που θα αναφέρεται σε αυτά τα ζητήματα.

Πιο αναλυτικά, οι γνώσεις που έχουν αποκομίσει τα άτομα στο ΕΑΠ φαίνεται να μην καλύπτει το σύνολο της επιθυμητής προσπάθειας του πανεπιστημίου. Διδάσκοντες/ουσες και διδασκόμενοι/ες αναγνωρίζουν την μέχρι τώρα προσπάθεια, ωστόσο είναι πρόθυμοι/ες να παρακολουθήσουν ένα πρόγραμμα, το οποίο θα αυξήσει τις γνώσεις τους πάνω στα Π.Δ., τις μορφές λογοκλοπής αλλά και θα τους φέρει σε γνωριμία με τα κατάλληλα υποστηρικτικά εργαλεία προς ενίσχυση του διδακτικού έργου των μεν, και της χρηστής χρήσης προς περάτωση των ακαδημαϊκών σπουδών των δε. Από την άλλη μεριά, η γνωριμία των εμπλεκόμενων προσώπων με εφαρμογές ΤΝ, θα πρέπει να οδηγήσει το ΕΑΠ στο να λάβει περισσότερα και πιο αυστηρά μέτρα πρόληψης και μείωσης του φαινομένου της λογοκλοπής. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρθηκε σε ένα σεμινάριο που διοργανώθηκε από την κα. Παλαιολόγου Νεκταρία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια και Διευθύντρια του ΜΠΣ «Γλωσσική Εκπαίδευση για Πρόσφυγες & Μετανάστες (L.R.M.)», υπήρξαν περιπτώσεις ανάκλησης μεταπτυχιακών και διδακτορικών διπλωμάτων λόγω χρήσης ΤΝ και περιπτώσεων λογοκλοπής σε μεταγενέστερο έλεγχο.

5.4 Προτάσεις για μελλοντικές έρευνες

Ανάλογες έρευνες μπορούν να γίνουν στο μέλλον με τη συμμετοχή και άλλων φορέων του ΕΑΠ και τον τρόπο λειτουργίας τους, τη συμμετοχή περισσότερων διδασκόντων και διδασκομένων, ώστε τα αποτελέσματα να είναι πιο γενικευμένα. Επιπρόσθετα, μπορεί να πραγματοποιηθεί μία βιοματική συγκριτική έρευνα, με την συμμετοχή Κ-Σ και φοιτητών/τριών και την επιμόρφωσή τους σε θέματα Π.Δ. και λογοκλοπής. Με αυτό τον τρόπο, θα διεξαχθούν συμπεράσματα κατά πόσο ένα επιμορφωτικό πρόγραμμα μπορεί να ενισχύσει τις θέσεις, τις απόψεις και τις γνώσεις των εμπλεκομένων και να συμβάλει υποστηρικτικά στις εξΑ σπουδές. Επιπλέον, μπορεί ο οποιοσδήποτε να ερευνήσει το θέμα των Π.Δ., της λογοκλοπής και της ΤΝ ξεχωριστά, δίνοντας ιδιαίτερη βαρύτητα στους λόγους που οι φοιτητές/τριες δεν θέλουν τόσο πολύ να δημιουργηθεί μία Θ.Ε. για τα παραπάνω θέματα, τονίζοντας ίσως τα αρνητικά συναισθήματα που τους προκαλεί μία ακόμη Θ.Ε. (π.χ. άγχος, κούραση, νεύρα κ.ο.κ.).

6. Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Akbari, A. (2020). Spinning-translation and the act of plagiarising: how to avoid and resist. *Journal of Further and Higher Education*, 45(1), 49–64.
<https://doi.org/10.1080/0309877x.2019.1709629>
- Alshumaimeri, Y., & Alshememry, A. (2024). The Extent of AI Applications in EFL Learning and Teaching. *King-saud*.
https://www.academia.edu/116528726/The_Extent_of_AI_Applications_in_EFL_Learning_and_Teaching
- Assad, A. (2024). Exploring the use of ChatGPT among media students in Egypt: Opportunities and challenges. *Online Journal of Communication and Media Technologies*, 14(2), <https://doi.org/10.30935/ojcm/14416>
- Bahadori, M., Izadi, M., & Hoseinpourfard, M. (2012). Plagiarism: Concepts, factors and solutions. *Journal Mil Med*, 14(3), 168-177
- Barris, K. (2019). Using the Low Ground to Get High: The Pedagogic Value of Teaching Plagiarism. *Current Writing*, 31(1), 62–70.
<https://doi.org/10.1080/1013929x.2018.1547021>
- Bibi, T., & Hafeez, A. (2018). Exploration of Plagiarism Practices in Open and Distance Learning (ODL). *ResearchGate*.
https://www.researchgate.net/publication/327594243_Exploration_of_Plagiarism_Practices_in_Open_and_Distance_Learning_ODL#fullTextFileContent
- Bird, S. J. (2002). Self-plagiarism and dual and redundant publications: What is the problem? *Science and Engineering Ethics*, 8(4), 543–544.
<https://doi.org/10.1007/s11948-002-0007-4>

Bora, C. (2011). Consequences of Plagiarism - Penalties for Plagiarism. *Buzzle*.

<http://www.buzzle.com/articles/consequences-ofplagiarism-penalties-for-plagiarism.html>

Buckley, E. (2013). An evaluation of the use of Turnitin for electronic submission and marking and as a formative feedback tool from an educator's perspective.

www.academia.edu.

https://www.academia.edu/117379923/An_evaluation_of_the_use_of_Turnitin_for_electronic_submission_and_marking_and_as_a_formative_feedback_tool_from_a_n_educators_perspective?sm=a

Ćapara, D., Grubor, G. M., Regodić, D., & Ristić, N. (2013). Plagiarism and copyright protection on the Internet. *ResearchGate*.

https://www.researchgate.net/publication/259388785_Plagiarism_and_copyright_protection_on_the_Internet

Carroll, J. (2002). *A Handbook for Deterring Plagiarism in Higher Education*. Oxford: The Oxford Centre for Staff and Learning Development.

Carruthers, C., Wightman, C., McPeake, S., Farley, H., & McMahon-Beattie, U. (2015).

Using Turnitin/Grademark for effective feedback with business and management students. Ulster University. [https://pure.ulster.ac.uk/en/publications/using-](https://pure.ulster.ac.uk/en/publications/using-turnitingrademark-for-effective-feedback-with-business-and--3)

[turnitingrademark-for-effective-feedback-with-business-and--3](https://pure.ulster.ac.uk/en/publications/using-turnitingrademark-for-effective-feedback-with-business-and--3)

Casas-Roma, J., & Conesa, J. (2021). A literature review on artificial intelligence and ethics in online learning. *Elsevier eBooks* (pp. 111–131).

<https://doi.org/10.1016/b978-0-12-823410-5.00006-1>

Chen, L., Chen, P., & Lin, Z. (2020). Artificial Intelligence in Education: A Review. *IEEE*

Access, 8, 75264–75278. <https://doi.org/10.1109/access.2020.2988510>

Chicago Manual Style. (n.d.).

- Chiou, T. (2021). Copyright Law and Algorithmic Creativity: Monopolizing Inspiration? *Springer eBooks* (pp. 265–291). https://doi.org/10.1007/978-3-030-69583-5_11
- Chukhlomin, V. (2024). Generative AI Capability Maturity Model for Online and Adult Learning: Introducing the EMERALD-GenAI-CMM-OAL Framework. *Empire*. https://www.academia.edu/117080597/Generative_AI_Capability_Maturity_Model_for_Online_and_Adult_Learning_Introducing_the_EMERALD_GenAI_CMM_OAL_Framework
- Collberg, C., Kobourov, S. G., Louie, J., & Slattery, T. (2002). A Study of Self-Plagiarism in Computer Science. *ResearchGate*. https://www.researchgate.net/publication/240739140_A_Study_of_Self-Plagiarism_in_Computer_Science
- Copyright Resources to Support Publishing and Teaching: Use of Copyrighted Materials in Online Courses. (n.d.). University of Pennsylvania. <https://guides.library.upenn.edu/copyright/onlinecourses>
- Creative Commons. (2024). Creative Commons. Retrieved April, 2024, from <https://creativecommons.org/mission/>
- Creative Commons Greece. (2015). Ενας απλός οδηγός για τις άδειες Creative Commons 4.0. *creativecommons.ellak.gr*. Retrieved March 11, 2024, from <https://creativecommons.ellak.gr/2015/08/21/enas-aplos-odigos-gia-tis-adies-creative-commons-4-0/>
- Dogan, M. E., Dogan, T. G., & Bozkurt, A. (2023). The Use of Artificial Intelligence (AI) in Online Learning and Distance Education Processes: A Systematic Review of Empirical Studies. *MDPI*. <https://doi.org/10.3390/app13053056>

- Elsayed, S. (2023). *Towards Mitigating ChatGPT's Negative Impact on Education: Optimizing Question Design Through Bloom's Taxonomy*.
<https://doi.org/10.1109/tensymp55890.2023.10223662>
- Elsevier (2011). Ethical guidelines for journal publication.
http://elsevier.com/wps/find/intro.cws_home/ethical_guidelines
- Engelbrecht, J. (2023). Recent developments in using digital technology in mathematics education. *www.academia.edu*.
https://www.academia.edu/117033412/Recent_developments_in_using_digital_technology_in_mathematics_education
- Engelbrecht, J., Llinares, S., & Borba, M. C. (2020). Transformation of the mathematics classroom with the internet. *www.academia.edu*.
https://www.academia.edu/117033406/Transformation_of_the_mathematics_classroom_with_the_internet
- Evering, L. C., & Moorman, G. (2012). Rethinking Plagiarism in the Digital Age. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*.
https://www.academia.edu/36760454/Rethinking_Plagiarism_in_the_Digital_Age
- Ewing, H., Mathieson, K., Anast, A., & Roehling, T. (2017). Student and faculty perceptions of plagiarism in health sciences education. *Journal of Further and Higher Education*, 1–10. <https://doi.org/10.1080/0309877x.2017.1356913>
- Gezgin, U. B. (2023). Turnitin, Plagiarism, AI Similarity Index and AI-generated Content: A Discussion. *Galata*.
https://www.academia.edu/113785556/Turnitin_Plagiarism_AI_Similarity_Index_and_AI_generated_Content_A_Discussion?sm=a
- Giannopoulou, E., Kokkinos, D., Koulouris, A., & Triantafyllou, I. (2021). Perception of plagiarism among undergraduate students in Greek Universities. *Journal of*

Integrated Information Management.

<http://ejournals.uniwa.gr/index.php/JIIM/article/view/4504>

Gormley, H. (2020). *TEACHing from a Distance and Copyright Considerations*.
Copyright. The Library of Congress.

<https://blogs.loc.gov/copyright/2020/03/teaching-from-a-distance-and-copyright-considerations/>

Harris, R. (2001). *The Plagiarism Handbook: Strategies for Preventing and Dealing with Plagiarism*. Los Angeles, CA: Pyczac Publishing.

Isnaini, R. L. (2019). Turn back plagiarism! Budaya Organisasi Anti Plagiarism.
www.academia.edu.

https://www.academia.edu/90414050/Turn_back_plagiarism_Budaya_Organisasi_Anti_Plagiarism

Jones, M., & Sheridan, L. (2014). Back translation: an emerging sophisticated cyber strategy to subvert advances in ‘digital age’ plagiarism detection and prevention. *Assessment and Evaluation in Higher Education/Assessment & Evaluation in Higher Education*, 40(5), 712–724. <https://doi.org/10.1080/02602938.2014.950553>

Kampa, R. K., Padhan, D. K., Karna, N., & Gouda, J. (2024). Identifying the factors influencing plagiarism in higher education: An evidence-based review of the literature. *Research*, 1–16. <https://doi.org/10.1080/08989621.2024.2311212>

Koh, M., Cowling, M. A., Jha, M., & Sim, K. N. (2022). Collaborating with Aled for better student-teacher reconnection. *ASCILITE 2022 the University of Sydney*.
https://www.academia.edu/116693770/Collaborating_with_Aled_for_better_student_teacher_reconnection

Koustourakis, G., Panagiotakopoulos, C., & Vergidis, D. (2008). A Contribution to the Hellenic Open University: Evaluation of the pedagogical practices and the use of

- ICT on distance education. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 9(2). <https://doi.org/10.19173/irrodl.v9i2.424>
- Kraemer, D. (2008). Using a plagiarism-catching computer program as a teaching tool. *ASEE North Midwest Sectional Conference*.
https://www.academia.edu/983692/Using_a_plagiarism_catching_computer_program_as_a_teaching_tool?sm=b
- Lancaster, T., & Culwin, F. (2016). Preserving academic integrity - fighting against nonoriginality agencies. *Imperial*.
https://www.academia.edu/25125678/Preserving_academic_integrity_fighting_against_inst_nonoriginality_agencies
- Le, N. T., Carbone, A., Sheard, J., Schuhmacher, M., De Raath, M., & Johnson, C. (2013). *Educating Computer Programming Students about Plagiarism through Use of a Code Similarity Detection Tool*. <https://doi.org/10.1109/lattice.2013.37>
- Li, Y. (2013). Academic staff's perspectives upon student plagiarism: a case study at a university in Hong Kong. *Asia Pacific Journal of Education*, 35(1), 14–26.
<https://doi.org/10.1080/02188791.2013.835710>
- Lionarakis, A., Papadimitriou, S., & Ioakimidou, V. (2019). The Hellenic Open University: Innovations and Challenges in Greek Higher Education. *Open Education - the Journal for Open and Distance Education and Educational Technology*, 15(1).
https://www.academia.edu/92595122/The_Hellenic_Open_University_Innovations_and_Challenges_in_Greek_Higher_Education
- Mako Hill, B. (2005). *Towards a Standard of Freedom: Creative Commons and the Free Software Movement*. Retrieved March 11, 2024, from https://mako.cc/writing/toward_a_standard_of_freedom.html

McGowan, U. (2005). Educational Integrity: A Strategic Approach to Anti-Plagiarism.

The University of Adelaide, Australia.

https://www.academia.edu/18050434/Educational_Integrity_A_Strategic_Approach_to_Anti_Plagiarism

McKenzie, A. (2018). Turnitin® Use at a Canadian University. *Uwaterloo*.

https://www.academia.edu/110719394/Turnitin_Use_at_a_Canadian_University?source=am

Mills, G. E., Gay, L. R., & Airasian, P. (2017). *Εκπαιδευτική έρευνα* (1st ed.). Προπομπός.

Morazzani, B. (2014). When is Plagiarism not Plagiarism? (Applying Pedagogic Practice When Assessing Plagiarism). *University of Birmingham*.

https://www.academia.edu/7571046/When_is_Plagiarism_not_Plagiarism_Applying_Pedagogic_Practice_When_Assessing_Plagiarism

Moybeka, A. M. S. (2023). Artificial Intelligence and English Classroom: The Implications of AI Toward EFL Students' Motivation. *Wordspress*.

https://www.academia.edu/116931643/Artificial_Intelligence_and_English_Classroom_The_Implications_of_AI_Toward_EFL_Students_Motivation

Mukasa, J., Stokes, L., & Mukona, D. M. (2023). Academic dishonesty by students of bioethics at a tertiary institution in Australia: an exploratory study. *International Journal for Educational Integrity*, 19(1). <https://doi.org/10.1007/s40979-023-00124-5>

Mulholland, M. L. (2020). Honor and Shame: Plagiarism and Governing Student Morality. *Journal of College and Character*, 21(2), 104–115.

<https://doi.org/10.1080/2194587x.2020.1741394>

Naidu, K., & Sevnarayan, K. (2023). ChatGPT: An ever-increasing encroachment of artificial intelligence in online assessment in distance education. *Online Journal of*

Communication and Media Technologies, 13(3).

<https://doi.org/10.30935/ojcm/13291>

NSF - National Science Foundation. (n.d.). NSF - National Science Foundation. Retrieved March 13, 2024, from <https://www.nsf.gov/>

Orim, S. M. (2015). Student plagiarism: do we care? *University World News*.
<https://www.universityworldnews.com/post.php?story=20150609151735677>

Ossiannilsson, E., Williams, K., Camillery, A., & Brown, M. (2015). *Quality models in online and open education around the globe: State of the art and recommendation*. Executive summary 3. *ResearchGate*. Retrieved May 30, 2024, from
https://www.researchgate.net/publication/280132866_ICDE_Quality_models_in_online_and_open_education_around_the_globe_State_of_the_art_and_recommendation_Executive_summary_3

Park, H. S., & Yoo, S. J. (2021). Early Dropout Prediction in Online Learning of University using Machine Learning. *JOIV : International Journal on Informatics Visualization*, 5(4), 347. <https://doi.org/10.30630/joiv.5.4.732>

Picciano, A. (2019). Artificial Intelligence and the Academy's Loss of Purpose. *Artificial Intelligence and the Academy's Loss of Purpose*.
https://www.academia.edu/116611268/Artificial_Intelligence_and_the_Academys_Loss_of_Purpose

Pokrivcakova, S. (2019). Preparing teachers for the application of AI-powered technologies in foreign language education. *Journal of Language and Cultural Education*, 7(3), 135–153. <https://doi.org/10.2478/jolace-2019-0025>

Portal for The Greek Language. (n.d.). Copyright (c) 2006 Centre for the Greek Language. <https://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>

- Reyes, J., Coronel, R., Flores, R., Diaz, R., & Ortiz, L. (2015). Academic plagiarism from the perspective of students. *Uam-xochimilco*.
https://www.academia.edu/12180520/Academic_plagiarism_from_the_perspective_of_students
- Robinson, S. R. (2012). Self-plagiarism and unfortunate publication: an essay on academic values. *Studies in Higher Education*, 39(2), 265–277.
<https://doi.org/10.1080/03075079.2012.655721>
- Rodrigues, M. R. J. B., Piva, D., Cortelazzo, A. L., & Ramos, S. T. M. (2011). Copyright Issues on Multimedia Production in Distance Education. *ResearchGate*.
https://www.researchgate.net/publication/280490657_Copyright_Issues_on_Multi-media_Production_in_Distance_Education
- Rus, V., D’Mello, S., Hu, X., & Graesser, A. C. (2013). Recent Advances in Conversational Intelligent Tutoring Systems. *the AI Magazine/AI Magazine*, 34(3), 42–54. <https://doi.org/10.1609/aimag.v34i3.2485>
- Samuelson, P. (1994). Self-plagiarism or fair use. *Communications of the ACM*, 37(8), 21–25. <https://doi.org/10.1145/179606.179731>
- Scanlon, P. M. (2007). Song From Myself: An Anatomy of Self-Plagiarism. *Michigan Publishing*. Retrieved April 15, 2024, from
<https://quod.lib.umich.edu/p/plag/5240451.0002.007/--song-from-myself-an-anatomy-of-self-plagiarism?rgn=main;view=fulltext>
- Sfakiotaki, K. K. (2023). Hellenic Open University: Changes through interaction in the distant educational environment. *VII-INTERNATIONAL EUROPEAN CONFERENCE ON INTERDISCIPLINARY SCIENTIFIC RESEARCH*, 659.
https://www.academia.edu/100309278/HELLENIC_OPEN_UNIVERSITY_CHA

NGES THROUGH INTERACTION IN THE DISTANT EDUCATIONAL E NVIRONMENT

- Sharman, J., and C. Wilshire. (2007). "Fighting Plagiarism in Australian Universities: Why Bother?" *Australian Journal of Political Science* 42 (3): 503–508.10.1080/10361140701513620
- Shoufan, A. (2023). Exploring Students' Perceptions of ChatGPT: Thematic Analysis and Follow-up Survey. *IEEE Access*, 11, 38805–38818.
<https://doi.org/10.1109/access.2023.3268224>
- Sin, J. C. C., & Kathiarayan, V. (2023). The Role of Artificial Intelligence in Strategic Decision-Making Opportunities, Challenges, and Implications for Managers in the Digital Age. *Zenodo (CERN European Organization for Nuclear Research)*.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.7919645>
- Singh, S. (2016). Plagiarism and ghostwriting: The rise in academic misconduct. *www.academia.edu*.
https://www.academia.edu/86442615/Plagiarism_and_ghostwriting_The_rise_in_academic_misconduct
- Tennant, M., McMullen, C., & Kaczynski, D. (2009). Teaching, learning and research in higher education: A critical approach. New York: *Routledge*.
The Chicago Manual of Style Online. (n.d.). Retrieved May 2, 2024, from
<https://www.chicagomanualofstyle.org/search.html?clause=copyright>
- UNESCO. (2019). Preliminary study on the Ethics of Artificial Intelligence. In *unesco.org*. Retrieved April 18, 2024, from
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000367823>
- WIPO. *Copyright*. (n.d.). <https://www.wipo.int/copyright/en/>

- Wueste, D. (2008). Unintended Consequences and Responsibility. *Teaching Ethics*, 9(1), 13–24. <https://doi.org/10.5840/tej20089114>
- Youmans, R. J. (2011). Does the adoption of plagiarism-detection software in higher education reduce plagiarism? *Studies in Higher Education*, 36(7), 749–761. <https://doi.org/10.1080/03075079.2010.523457>
- Zobel, J., & Hamilton, M. (2014). Managing Student Plagiarism in Large Academic Departments. *Rmit*. https://www.academia.edu/7793582/Managing_Student_Plagiarism_in_Large_Academic_Departments
- Zygouris, F., & Mavroidis, I. (2011). Η επικοινωνία διδάσκοντα και διδασκόμενων στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Μελέτη περίπτωσης στο Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών του Κ.Ε.Ε.ΕΝ.ΑΠ. *The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology*, 7(1), 69. <https://doi.org/10.12681/jode.9769>
- Αβραμίδου, Ε. (2014). Διαδικτυακές εφαρμογές των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας στην εκπαίδευση. *Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης (ΔΠΘ)*. <https://doi.org/10.12681/eadd/39218>
- Αγγελίδης, Β. (χ.χ.). Σχεδιασμός ερωτηματολογίου. *Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής/ ΤΕΙ Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης*.
- Αλεξανδροπούλου – Αιγυπτιάδου, Ε. (2012). *Πνευματική ιδιοκτησία και πληροφορική*. ΘΕΜΙΣ/ΝΙΚ. Α. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ & ΣΙΑ Ο.Ε. <https://www.politeianet.gr/books/9789609664042-alexandropoulou-aiguptiadou-eugenia-themis-nik-a-sakkoulas-amp-sia-oe-pneumatiki-idioktisia-kai-pliροφορική-217993>

Γιαννοπούλου, Ε. (2021). Αντιλήψεις και προτάσεις φοιτητών για τη λογοκλοπή. *Τμήμα Αρχαιονομίας, Βιβλιοθηκονομίας Και Συστημάτων Πληροφόρησης*.

<https://polynoe.lib.uniwa.gr/xmlui/handle/11400/665>

Γκιάσος, Ι. & Κουτσούμπα, Μ. (2005). Θεωρητικές προσεγγίσεις στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού στην ΑεξΑΕ. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.), *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση: παιδαγωγικές και τεχνολογικές εφαρμογές* (σελ. 39-52). Πάτρα: ΕΑΠ.

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. (2018). *Τι είναι προσωπικά δεδομένα*.

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. (χ.χ.). Ανακτήθηκε Απρίλιος 12, 2024 από

<https://www.eap.gr/>

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. (2023). Απολογισμός Δράσεων. www.houp.gr

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο - Οδηγός Σπουδών Ακαδημαϊκού έτους 2023-2024.

(2023). www.eap.gr.

Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου. (χ.χ.). Πνευματική Ιδιοκτησία. Ανακτήθηκε

Ιούλιος 2024, από <https://saferinternet4kids.gr/hot-topics-ef/pneumatiki-idioktisia/#>

Κωστοπούλου, Α., & Σπανακά, Α. (2013). Ο Ρόλος των Κέντρων Μελέτης στην Ανοικτή

και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση: Μία ματιά στο παρόν και στο μέλλον, στην

Ελλάδα και τον Κόσμο. *Diethnes Synedrio Gia TīN Anoiktī Kai Ex ApostaseōS*

Ekpaideusī, 7(1A). <https://doi.org/10.12681/icodl.531>

Λαγουμιντζής, Γ., Βλαχόπουλος, Γ., & Κουτσογιάννης, Κ. (2015). Μεθοδολογία της

Έρευνας στις Επιστήμες Υγείας. *Ανοικτή Βιβλιοθήκη - Ελεύθερα ψηφιακά βιβλία /*

Ελληνικά δωρεάν e-books. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις.

<https://www.openbook.gr/methodologia-tis-ereynas-stis-epistimes-ygeias/>

Λεξικό της Κοινής. (χ.χ.). Ανακτήθηκε Απρίλιος 12, 2024 από <https://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>

Λιοναράκης, Α. (2001). Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Πολυμορφική Εκπαίδευση: Προβληματισμοί για μία ποιοτική προσέγγιση σχεδιασμού διδακτικού υλικού, στο Λιοναράκης (Επιμ.) Απόψεις και προβληματισμοί για την ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση (σελ. 1-15). Αθήνα: Προπομπός.

Λιοναράκης, Α. (2006). *Η θεωρία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και η πολυπλοκότητα της πολυμορφικής της διάστασης*. Προπομπός.

Λιοναράκης, Α. (2016). Editorial. *The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology*, 12(1), 3. <https://doi.org/10.12681/jode.10231>

Μανούσου, Ε., Αποστολάκη, Ν., Γιαννιώτη, Β., Καλλιατάκη, Ε., Μαρκαντωνάκη, Σ., Μαυριτσάκη, Γ., Ξυλούρη, Ο., Σαϊτάκη, Α., & Νιάρη, Μ. (2019). Ο ρόλος των ΤΠΕ στην υποστήριξη φοιτητών εξ Αποστάσεως εκπαίδευσης. Μια συνεργατική εργασία φοιτητών της Θεματικής Ενότητας Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕΚΠ65) του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου το έτος 2018-2019. *10th International Conference in Open & Distance Learning*, 10(1A), 127–140. <https://doi.org/10.12681/icodl.2470>

Μαρκαντωνάκη, Σ. Ι. (2020). Η ΛΟΓΟΚΛΟΠΗ ΣΤΙΣ ΓΡΑΠΤΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΟ. *Diethnes Synedrio Gia Tin Anoikti Kai Ex Apostaseos Ekpaideusi*, 10(1A), 36. <https://doi.org/10.12681/icodl.2313>

Μπαμπινιώτης, Γ. (2002). Λεξικό Νέας Ελληνικής Γλώσσας. *Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο*.

Μουλαρά, Κ. (2023). *Εξ αποστάσεως εκπαίδευση και ευάλωτες κοινωνικές ομάδες: ανισότητες και προκλήσεις την περίοδο του COVID-19*. Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/openedu/article/view/5563>

- Νικολάκη, Ε., Κουτσούμπα, Μ., & Λυκεσάς, Γ. (2013). Οι Γραπτές Εργασίες και οι Ομαδικές Συμβουλευτικές Συναντήσεις ως σημαντικά παιδαγωγικά εργαλεία στην υποστήριξη στρατηγικών αυτο-ρυθμιζόμενης μάθησης στο περιβάλλον του ΕΑΠ. *Διεθνές Συνέδριο Για Την Ανοιχτή Και Την Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 7(1Α).
<https://doi.org/10.12681/icodl.538>
- Νόμος 4624/2019 (Κωδικοποιημένος) - ΦΕΚ Α 137/29.08.2019. kodiko.gr.
<https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/552084/nomos-4624-2019>
- Νόμος 4957/2022 (Κωδικοποιημένος) - ΦΕΚ Α 141/21.07.2022. kodiko.gr.
<https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/807164/nomos-4957-2022>
- Νόμος 2121/1993 (Κωδικοποιημένος) - ΦΕΚ Α 25/04.03.1993. kodiko.gr.
<https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/47171/nomos-2121-1993>
- Νόμος 2435/1996. (1996). In *e-nomothesia.gr*. <https://www.e-nomothesia.gr/suntaksiodotika/n-2435-1996.html>
- Νόμος 3057/2002 (Κωδικοποιημένος) - ΦΕΚ Α 239/10.10.2002. kodiko.gr.
<https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/177608/nomos-3057-2002>
- Νόμος 3184/2003. In *e-nomothesia.gr*. <https://www.e-nomothesia.gr/kat-pneumatike-idioktesia/n-3184-2003.html>
- Νόμος 5043/2023 - ΦΕΚ Α 91/13.04.2023. kodiko.gr.
<https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/878626/nomos-5043-2023>
- Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας. (2023). *Οδηγός Πνευματικής Ιδιοκτησίας για δασκάλους*. Ανακτήθηκε Ιούνιος 21, 2024, από <https://copyrightschool.gr/wp-content/uploads/daskaloi.pdf>
- Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας (χ.χ.). *Χρονοσήμευση*. Ανακτήθηκε Απρίλιος 12, 2024 από <https://www.opi.gr/xronosimansi>

Πετώνης, Δ. (2016). Τα πνευματικά δικαιώματα και η προστασία τους στην ψηφιακή
εποχή. *Ιδρυματικό Καταθετήριο Τ.Ε.Ι. Δυτικής Ελλάδας.*

<http://repository.library.teiwest.gr/xmlui/handle/123456789/3864>

Σφακιωτάκη, Κ. (2022). Το εξεταστικό σύστημα στην ακαδημαϊκή βαθμίδα εν μέσω
πανδημίας: Διεθνείς πρακτικές. Διεθνές Συνέδριο Για Την Ανοικτή & Εξ

Αποστάσεως Εκπαίδευση. <https://doi.org/10.12681/icodl.3499>

Τσούκαλου, Β. (2022). Εκπαιδευτικοί και Πνευματικά Δικαιώματα κατά τη σύγχρονη και
ασύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση: στατιστική μελέτη και αποτίμηση

αποτελεσμάτων. Ανακτήθηκε Απρίλιος 12, 2024 από

<http://apothesis.teicm.gr/xmlui/handle/123456789/4124>

Παράρτημα Α: Ερωτηματολόγιο Κ-Σ.

Ζητήματα δεοντολογίας στην εξ αποστάσεως τριτοβάθμια εκπαίδευση. Μελέτη περίπτωσης η διαχείριση της λογοκλοπής και των Πνευματικών Δικαιωμάτων στο ΕΑΠ - Διδάσκοντες/ουσες

Ερωτηματολόγιο σχετικά με: Ζητήματα δεοντολογίας στην εξ αποστάσεως τριτοβάθμια εκπαίδευση. Μελέτη περίπτωσης η διαχείριση της λογοκλοπής και των Πνευματικών Δικαιωμάτων στο ΕΑΠ.

Με την συμπλήρωση του παρόντος ερωτηματολογίου, δηλώνετε ρητά ότι η ΜΟΥΛΑΡΑ Κυριακή (ερευνήτρια στο εξής) έχει την ελεύθερη συγκατάθεσή σας ως προς την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, έχοντας πρώτα κατανοήσει τη φύση της μελέτης.

Το παρόν ερωτηματολόγιο πραγματοποιείται στο πλαίσιο της Διπλωματικής Εργασίας της ερευνήτριας στο ΠΜΣ ΕΤΑ και έχει ως στόχο να μελετηθεί και να διεξαχθεί συμπεράσματα όσον αφορά τη δεοντολογία, τη λογοκλοπή και τα πνευματικά δικαιώματα στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και πως διαχειρίζεται το ΕΑΠ (διοικητικό προσωπικό, μέλη ΔΕΠ, ΚΣ και φοιτητές/φοιτήτριες) τις συγκεκριμένες περιπτώσεις.

Από τη μεριά της η ερευνήτρια δεσμεύεται ότι έχει ως κύριο μέλημά της την προστασία των ερωτηθέντων - ατόμων που συμμετέχουν προκειμένου να μην πάθουν την οποιαδήποτε σωματική, πνευματική ή κοινωνική βλάβη. Η συμμετοχή στην έρευνα γίνεται με βάση την προστασία των προσωπικών δεδομένων, διασφαλίζεται η εμπιστευτικότητα των συμμετεχόντων, ενώ απαγορεύεται η καθ' οιονδήποτε τρόπο δημοσίευση της ταυτότητας του εκάστοτε ερωτώμενου. Επίσης, η ερευνήτρια σέβεται την αξιοπρέπεια όλων των ανθρώπων και το δικαίωμα στην ιδιωτικότητα, την εμπιστευτικότητα και τον αυτοπροσδιορισμό. Σέβεται την κουλτούρα, την ατομικότητα και τον ρόλο του καθενός, την ηλικία, το φύλο, την φυλετική ταυτότητα, τη φυλή, την εθνικότητα, τις ειδικές ανάγκες, τη γλώσσα και την οικονομική κατάσταση των συμμετεχόντων στην έρευνα.

Από την μεριά του ο/η εκάστοτε ερωτώμενος/η, με τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, πέρα από τη ρητή συγκατάθεσή του, δηλώνει ότι όσα έχει συμπληρώσει είναι αληθή, ακριβή, ειλικρινή και δεν εμπλέκονται σε υπεκφυγές ή σκόπιμη παραποίηση στοιχείων.

* Υποδεικνύει απαιτούμενη ερώτηση

1. Είμαι μέλος ΣΕΠ του ΕΑΠ εδώ και: *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ 1-2 εξάμηνα
☐ 3-4 εξάμηνα
☐ 3 έτη
☐ 4+ έτη

2. Πώς προσδιορίζετε τον όρο Πνευματικά Δικαιώματα (ΠΔ); *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Αμοιβή δημιουργού για το έργο που δημιούργησε
- ☐ Προστασία του προσωπικού δεσμού του δημιουργού με το δημιούργημα του
- ☐ Απαγόρευση χρήσης ή εκμετάλλευσης δημιουργήματος, χωρίς τη συγκατάθεση του δημιουργού
- ☐ Ιδιοκτησία δημιουργήματος από τον δημιουργό
- ☐ Όλα τα παραπάνω
- ☐ Κανένα από τα παραπάνω

3. Έχει χρειαστεί ως σήμερα να διαχειριστείτε ζητήματα Πνευματικών Δικαιωμάτων στο πλαίσιο της εξ Αποστάσεως διδασκαλίας σας στο ΕΑΠ; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι
- ☐ Δεν γνωρίζω

4. Θεωρείτε ότι γνωρίζετε αρκετά πράγματα για την κατοχύρωση των Π.Δ.; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι
- ☐ Δεν απαντώ

5. Ποια πεδία της εξ Αποστάσεως διδασκαλίας σας θεωρείτε ότι συνδέονται με Π.Δ.; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Έλεγχος Γραπτής Εργασίας/ Εκπαιδευτικής Δραστηριότητας
☐ Βιντεοσκόπηση συνεδρίου/σεμιναρίου/διάλεξης
☐ εξΑ εξετάσεις
☐ Σημειώσεις ΟΣΣ
☐ Εκπαιδευτικό υλικό Θεματικής Ενότητας
☐ Όλα τα παραπάνω
☐ Κανένα
☐ Άλλο/α

6. Στις ΟΣΣ έχετε αναφερθεί στις περιπτώσεις πρόληψης και προάσπισης Π.Δ.; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Ναι
☐ Όχι
☐ Δεν απαντώ

7. Γνωρίζετε τι είναι η λογοκλοπή; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Ναι
☐ Όχι
☐ Δεν απαντώ

8. Γνωρίζετε ποιες είναι οι μορφές της λογοκλοπής; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Ναι
☐ Όχι
☐ Δεν απαντώ

9. Θεωρείτε ότι η εσφαλμένη διατύπωση βιβλιογραφικών πηγών στις εργασίες των φοιτητών/ φοιτητριών, αποτελεί περίπτωση λογοκλοπής; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Ναι
☐ Όχι
☐ Δεν γνωρίζω

10. Θεωρείτε ότι η παράφραση επιστημονικών άρθρων χωρίς την αναφορά των συγγραφέων αποτελεί περίπτωση λογοκλοπής; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Ναι
☐ Όχι
☐ Δεν γνωρίζω

11. Θεωρείτε ότι αν ένας/μία δημιουργός/συγγραφέας που δημοσιεύει το ίδιο έργο πολλές φορές, π.χ. σε συνέδρια, περιοδικά, και κάθε φορά το δηλώνει ως πρωτότυπο, αποτελεί περίπτωση λογοκλοπής; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Ναι
☐ Όχι
☐ Δεν γνωρίζω

12. Στις ΟΣΣ πόσο συχνά αναφέρεστε στις περιπτώσεις λογοκλοπής; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Μόνο στην 1η ΟΣΣ
☐ Σε κάθε ΟΣΣ
☐ Κάνω σχολιασμό για την λογοκλοπή στις Γ.Ε./ Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες των φοιτητών
☐ Όποτε εκτιμώ ότι χρειάζεται
☐ Δεν έχει χρειαστεί

13. Θεωρείτε ότι το ΕΑΠ ως εκπαιδευτικό ίδρυμα δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην πρόληψη και μείωση του φαινομένου της λογοκλοπής; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Ναι Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 16
☐ Όχι Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 14
☐ Δεν γνωρίζω Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 16

Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 16

Όχι

14. Αν δεν θεωρείτε ότι το ΕΑΠ δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην πρόληψη και μείωση του φαινομένου, γιατί συμβαίνει αυτό; *

15. Τι παραπάνω θεωρείτε ότι πρέπει να γίνει από το πανεπιστημιακό ίδρυμα για την πρόληψη και μείωση φαινομένων λογοκλοπής; *

Συνέχεια

16. Ελέγχετε και επιβεβαιώνετε το ποσοστό κειμενικής ομοιότητας του Turnitin®; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	
Ποτ	☐	☐	☐	☐	Πάντα

17. Όταν ελέγχετε μέσω Turnitin ένα γραπτό (εκπαιδευτική δραστηριότητα, κείμενα εξετάσεων, Γ.Ε.) πόσο αναλυτικά μελετάτε τα στοιχεία του Turnitin® ; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

Λίγcs ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Πάρα πολύ

18. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το Turnitin® βοηθάει στην αποτύπωση κειμενικής ομοιότητας ή λογοκλοπής όταν οι φοιτητές/φοιτήτριες υποβάλουν κάποιο κείμενο προς αξιολόγηση; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

Λίγcs ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Πάρα πολύ

19. Όταν διαπιστώνετε λογοκλοπή, τι ερμηνεία δίνετε; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Άγνοια φοιτητών για την λογοκλοπή Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 21
☐ Έλλειψη χρόνου - βιασύνη φοιτητών για ποιοτική πραγματοποίηση Γ.Ε./εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 21
☐ Άλλο Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 20

Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 21

Άλλο

20. Διευκρινίστε τι άλλη ερμηνεία δίνετε: *

Ενότητα χωρίς τίτλο

21. Πόσο εξοικειωμένο θεωρείτε τον εαυτό σας με την Τεχνητή Νοημοσύνη; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

Καθ. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Πάρα πολύ

22. Θεωρείτε ότι η εφαρμογή της Τεχνητής Νοημοσύνης ενισχύει τις εξ αποστάσεως σπουδές; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Ναι
☐ Όχι
☐ Δεν γνωρίζω

23. Σας προβληματίζει η/οι εφαρμογή/ες της Τεχνητής Νοημοσύνης στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Ναι Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 24
☐ Όχι Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 25
☐ Δεν έχω ασχοληθεί αρκετά με το θέμα Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 25

Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 25

Ναι

24. Αν ναι, τι σας έχει προβληματίσει σχετικά με την εφαρμογή της Τεχνητής Νοημοσύνης στην εξΑΕ; *

Συνέχεια

25. Χρησιμοποιείτε, ενισχυτικά-υποστηρικτικά στον διδακτικό - ερευνητικό σας ρόλο, κάποιο πρόγραμμα ή κάποια εφαρμογή Τεχνητής Νοημοσύνης; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Ναι Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 26
☐ Όχι Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 27
☐ Δεν απαντώ Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 27

Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 27

Ναι

26. Αν ναι, ποιο/α πρόγραμμα/εφαρμογή χρησιμοποιείτε; *

Συνέχεια

27. Έχετε παρακολουθήσει κάποιο συνέδριο/σεμινάριο/ημερίδα σχετικό με την ΤΝ; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Ναι (έχω παρακολουθήσει περισσότερα από 3)
☐ Μερικά (έχω παρακολουθήσει 1-2)
☐ Κανένα

28. Θεωρείτε ότι η πραγματοποίηση ημερίδων/ σεμιναρίων σχετικά με τα Πνευματικά Δικαιώματα και τη λογοκλοπή, είναι απαραίτητη στη σημερινή εποχή για να φέρετε σε πέρας τις διδακτικές σας υποχρεώσεις στο ΕΑΠ: *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Ναι
☐ Όχι
☐ Δεν απαντώ

29. Θεωρείτε ότι η πραγματοποίηση ημερίδων/ σεμιναρίων σχετικά με τα Πνευματικά Δικαιώματα και τη λογοκλοπή, είναι απαραίτητη στη σημερινή εποχή για να φέρουν σε πέρας άρτια/ποιοτικά τις εκπαιδευτικές τους υποχρεώσεις οι φοιτητές στο ΕΑΠ: *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Ναι
☐ Όχι
☐ Δεν απαντώ

Αυτό το περιεχόμενο δεν έχει δημιουργηθεί και δεν έχει εγκριθεί από την Google.

Google Φόρμες

Παράρτημα Β: Ερωτηματολόγιο φοιτητών.

Ζητήματα δεοντολογίας στην εξ αποστάσεως τριτοβάθμια εκπαίδευση. Μελέτη περίπτωσης η διαχείριση της λογοκλοπής και των Πνευματικών Δικαιωμάτων στο ΕΑΠ

Ερωτηματολόγιο σχετικά με: Ζητήματα δεοντολογίας στην εξ αποστάσεως τριτοβάθμια εκπαίδευση. Μελέτη περίπτωσης η διαχείριση της λογοκλοπής και των Πνευματικών Δικαιωμάτων στο ΕΑΠ.

Με την συμπλήρωση του παρόντος ερωτηματολογίου, δηλώνετε ρητά ότι η ΜΟΥΛΑΡΑ Κυριακή (ερευνήτρια στο εξής) έχει την ελεύθερη συγκατάθεσή σας ως προς την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, έχοντας πρώτα κατανοήσει τη φύση της μελέτης.

Το παρόν ερωτηματολόγιο πραγματοποιείται στο πλαίσιο της Διπλωματικής Εργασίας της ερευνήτριας στο ΠΜΣ ΕΤΑ και έχει ως στόχο να μελετήσει και να διεξάγει συμπεράσματα όσον αφορά τη δεοντολογία, τη λογοκλοπή και τα πνευματικά δικαιώματα στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και πως διαχειρίζεται το ΕΑΠ τις συγκεκριμένες περιπτώσεις.

Από τη μεριά της η ερευνήτρια δεσμεύεται ότι έχει ως κύριο μέλημά της την προστασία των ερωτηθέντων - ατόμων που συμμετέχουν προκειμένου να μην πάθουν την οποιαδήποτε σωματική, πνευματική ή κοινωνική βλάβη. Η συμμετοχή στην έρευνα γίνεται με βάση την προστασία των προσωπικών δεδομένων, διασφαλίζεται η εμπιστευτικότητα των συμμετεχόντων, ενώ απαγορεύεται η καθ' οιονδήποτε τρόπο δημοσίευση της ταυτότητας του εκάστοτε ερωτώμενου. Επίσης, η ερευνήτρια σέβεται την αξιοπρέπεια όλων των ανθρώπων και το δικαίωμα στην ιδιωτικότητα, την εμπιστευτικότητα και τον αυτοπροσδιορισμό. Σέβεται την κουλτούρα, την ατομικότητα και τον ρόλο του καθενός, την ηλικία, το φύλο, την φυλετική ταυτότητα, τη φυλή, την εθνικότητα, τις ειδικές ανάγκες, τη γλώσσα και την οικονομική κατάσταση των συμμετεχόντων στην έρευνα.

Από την μεριά του ο/η εκάστοτε ερωτώμενος/η, με τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, πέρα από τη ρητή συγκατάθεσή του, δηλώνει ότι όσα έχει συμπληρώσει είναι αληθή, ακριβή, ειλικρινή και δεν εμπλέκονται σε υπεκφυγές ή σκόπιμη παραποίηση στοιχείων.

*** Υποδεικνύει απαιτούμενη ερώτηση**

1. Είστε φοιτητής/ φοιτήτρια: *

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- ☐ Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών
☐ Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών

2. Είστε φοιτητής/τρια: *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ στη Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών
- ☐ στη Σχολή Εφαρμοσμένων Τεχνών και Βιώσιμου Σχεδιασμού
- ☐ στη Σχολή Θετικών Επιστημών και Τεχνολογίας
- ☐ στη Σχολή Κοινωνικών Επιστημών

3. Σε ποιο εξάμηνο των σπουδών σας βρίσκεστε; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ 1ο εξάμηνο
- ☐ 2ο εξάμηνο
- ☐ 3ο εξάμηνο
- ☐ 4ο εξάμηνο
- ☐ 5+ εξάμηνο
- ☐ 1ο έτος (ετήσιες Θεματικές Ενότητες)
- ☐ 2ο έτος (ετήσιες Θεματικές Ενότητες)
- ☐ 3ο + έτος (ετήσιες Θεματικές Ενότητες)

4. Πόσο εξοικειωμένοι είστε με τον όρο "Πνευματικά Δικαιώματα"; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

Καθ. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Πάρα πολύ

5. Πώς προσδιορίζετε τον όρο Πνευματικά Δικαιώματα; *

6. Έχει χρειαστεί ως σήμερα να διαχειριστείτε ζητήματα Πνευματικών Δικαιωμάτων στο πλαίσιο των εξ Αποστάσεως σπουδών σας; *

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- ☐ Ναι
☐ Όχι
☐ Δεν γνωρίζω

7. Ποια πεδία των εξ Αποστάσεως σπουδών σας θεωρείτε ότι συνδέονται με Πνευματικά Δικαιώματα; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Συγγραφή Γραπτής Εργασίας/Εκπαιδευτικής Δραστηριότητας
Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 9
- ☐ Βιντεοσκόπηση συνεδρίου/σεμιναρίου/διάλεξης
Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 9
- ☐ εξΑ εξετάσεις Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 9
- ☐ Σημειώσεις Ομαδικής Συμβουλευτικής Συνάντησης
Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 9
- ☐ Εκπαιδευτικό Υλικό της Θεματικής Ενότητας
Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 9
- ☐ Όλα τα παραπάνω Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 9
- ☐ Κανένα Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 9
- ☐ Άλλο/α Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 8

Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 9

Άλλο/α ζητήματα που αφορούν τα Πνευματικά Δικαιώματα

8. Προσδιορίστε άλλο/α ζητήματα που αφορούν τα Πνευματικά Δικαιώματα

Λογοκλοπή

9. Τι θεωρείτε ότι είναι η λογοκλοπή; *

10. Γνωρίζετε κάποια μορφή λογοκλοπής; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Ναι
☐ Όχι
☐ Δεν απαντώ

11. Θεωρείτε ότι η χρήση αυτούσιων αποσπασμάτων άλλων κειμένων στις εργασίες σας, αποτελούν περιπτώσεις λογοκλοπής; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Ναι
☐ Όχι
☐ Δεν γνωρίζω

12. Θεωρείτε ότι η μη αναφορά του συγγραφέα μιας πηγής αποτελεί περίπτωση λογοκλοπής; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Ναι
☐ Όχι
☐ Δεν γνωρίζω

13. Θεωρείτε ότι η εσφαλμένη διατύπωση βιβλιογραφικών πηγών στις εργασίες σας, *
αποτελεί περίπτωση λογοκλοπής;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Ναι
☐ Όχι
☐ Δεν γνωρίζω

14. Θεωρείτε ότι η παράφραση επιστημονικών άρθρων αποτελεί περίπτωση λογοκλοπής; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Ναι
☐ Όχι
☐ Δεν γνωρίζω

15. Θεωρείτε ότι αν ένας/μια δημιουργός/συγγραφέας που δημοσιεύει το ίδιο έργο πολλές *
φορές, π.χ. σε συνέδρια, περιοδικά, και κάθε φορά το δηλώνει ως πρωτότυπο, αποτελεί
περίπτωση λογοκλοπής;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Ναι
☐ Όχι
☐ Δεν γνωρίζω

16. Με βάση την προσωπική σας εμπειρία, θεωρείτε ότι είστε επαρκώς ενημερωμένοι από *
το ΕΑΠ για τις περιπτώσεις λογοκλοπής;

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Ναι Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 18
☐ Όχι Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 17
☐ Δεν γνωρίζω Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 18

Απαντάει στο όχι

17. Εφόσον δεν θεωρείτε τον εαυτό σας επαρκώς ενημερωμένο/η, τι θεωρείτε πρέπει να αλλάξει; Ποιες οι δικές σας προτάσεις; *

Συνεχίζουμε

18. Πόσο εξοικειωμένο θεωρείτε τον εαυτό σας με την Τεχνητή Νοημοσύνη; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

Καθ. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Πάρα πολύ

19. Θεωρείτε ότι η εφαρμογή της Τεχνητής Νοημοσύνης ενισχύει τις εξ αποστάσεως σπουδές σας; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Ναι Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 20
☐ Όχι Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 21
☐ Δεν γνωρίζω Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 22

Ναι

20. Πώς θεωρείτε ότι εφαρμογές της Τεχνητής Νοημοσύνης ενισχύουν-υποστηρίζουν τις εξ αποστάσεως σπουδές σας; *

Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 22

Όχι

21. Αιτιολογείστε σύντομα γιατί θεωρείτε ότι εφαρμογές της Τεχνητής Νοημοσύνης δεν
ενισχύουν-υποστηρίζουν τις εξ αποστάσεως σπουδές σας; *

Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 22

Συνέχεια

22. Σας έχουν προβληματίσει η/οι εφαρμογή/ες της Τεχνητής Νοημοσύνης στις εξ
αποστάσεως σπουδές σας; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Ναι Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 23
☐ Όχι Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 24
☐ Δεν γνωρίζω Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 25

Ναι

23. Αν ναι, τι σας έχει προβληματίσει σχετικά με την εφαρμογή της Τεχνητής Νοημοσύνης
στις εξ αποστάσεως σπουδές σας; *

Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 25

Όχι

24. Πώς αιτιολογείτε ότι δεν σας προβληματίζει κάτι σχετικό με την/τις εφαρμογή/ες Τεχνητής
Νοημοσύνης στις εξ αποστάσεως σπουδές σας; *

Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 25

Συνέχεια

25. Χρησιμοποιείτε, ενισχυτικά-υποστηρικτικά, κάποιο πρόγραμμα ή κάποια εφαρμογή Τεχνητής Νοημοσύνης στις εξ αποστάσεως σπουδές σας στο ΕΑΠ; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- ☐ Ναι Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 26
☐ Όχι Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 27
☐ Δεν απαντώ Παράβλεψη και μετάβαση στην ερώτηση 27

Ναι

26. Αν ναι, ποιο/α πρόγραμμα ή εφαρμογή έχετε χρησιμοποιήσει μέχρι σήμερα; *

Συνέχεια

27. Θεωρείτε ότι η δημιουργία μιας Θεματικής Ενότητας σχετικά με τα Πνευματικά Δικαιώματα και την λογοκλοπή, θα ενίσχυε τις γνώσεις σας και θα βοηθούσε να φέρετε εις πέρας τις εκπαιδευτικές σας υποχρεώσεις στο ΕΑΠ; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

1 2 3 4 5

Καθ. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ Πάρα πολύ

Αυτό το περιεχόμενο δεν έχει δημιουργηθεί και δεν έχει εγκριθεί από την Google.

Google Φόρμες

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής μου εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, προσωπικότητας και προσωπικών δεδομένων τρίτων, δεν περιέχει έργα/εισφορές τρίτων για τα οποία απαιτείται άδεια των δημιουργών/δικαιούχων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον και πληρούν τους κανόνες της επιστημονικής παράθεσης.